

aile

DİYANET AYLIK DERGİ'NİN ÜCRETSİZ EKİDİR | ARALIK 2017

TÜLBENT
DOLABI

DOĞUM
MUCİZESİ

BÜYÜLÜ
CAM
BÜYÜSÜZ
GERÇEK

DÖNÜŞEN
ŞEHİRLER
DEĞİŞEN
HAYATLAR

BEYAZ VE
KIRMIZI
SULARIN
DİYARI:
DENİZLİ

**OSMAN
ÇAKMAK İLE
VAZGEÇMEMEK
ÜZERİNE**

Stadı ağzına
kadar dolu
görünce "Bu
ülke yıkılmaz."
dedim. Şu
anki hislerim
de budur. Bu
ülkeyi kimse
yıkamaz.

VİCDAN EĞİTİMİ

Ey iman edenler! Bilmeden birilerine zarar verip
de sonra yaptığınıza pişman olmamanız için,
yoldan çıkmışın biri size bir haber getirdiğinde
doğruluğunu araştırın.

Hucurât, 49/6.

Vicdan Eğitimi

“Vicdan rahatlığı” tabiri günlük konuşmalarımızda sık kullanılır. “Vicdanın rahat mı?”, “Benim vicdanım rahat.” ya da içinde “vicdan” sözü geçmese de “Gece yastığa başını rahat koyabiliyor musun?” gibi ifadeler aslında hep aynı noktaya gönderme yapar: Vicdan, insanın kendi eylemlerini, dışarıdan herhangi bir güç olmadan bir iç değerlendirmeye tabi tutmasını sağlayan güçtür. Bu içsel güç bir şekilde hasar görmüşse “vicdanın körelmesi”nden bahsedilir. Onu harekete geçiren bir şey olmuşsa “vicdanın yaralanması, vicdanın sızlaması” söz konusudur. “Vicdan azabı çekmek”, “vicdanının sesini dinlemek” gibi daha pek çok şekilde kullanılan “vicdan” kavramı, kanaatimizce insanı “insan” yapan önemli değerlerden, Cenab-ı Allah’ın biz kullarına bahsettiği en büyük lütuflardan biridir.

Dergimizde bu ay “Vicdan Eğitimi” başlıklı Pencere yazısıyla, Dr. Fatma Bayraktar Karahan; Yüce Allah’ın içimizdeki sesi ve O’nun kötülüğe en tesirli müdahalesi olarak tanımlarken diğer taraftan kötüyü ve kötülüğe alıştırmamanın vicdanı yaralayan önemli bir husus olduğuna vurgu yapıyor. Karahan, Aytmatoz tarafından dile getirilen “çocuksu vicdan”ın ihtiyacımız olan güç olduğundan bahisle vicdan sahibi insanlar yetiştirmek konusunda önemli noktalara değiniyor.

Her ay olduğu gibi bu ay da “Aile-Ce” bölümümüz; iki yazı ile karşınızda. Serdar Sipahi’nin “Dil ve Konuşma Bozuklukları ve Ücretsiz Eğitim Hakkı” başlıklı makalesi; günlük iletişimimizin en temel ögesi olan dil ve konuşma ile ilgili arazların tespitini, tedavi yöntemlerini ve bu sıkıntılara sahip yavrularımıza sunulan ücretsiz eğitim haklarını konu ediniyor. Bölümümüzün diğer makalesinde ise Esra Oras; günümüzün en popüler sorunlarından biri olan “Geçmeyen Mutsuzluk” konusunu masaya yatırıyor ve yaşamımızın asıl gayesinin mutluluk olmadığını, ömrümüzü sorumluluklarımızla anlamlı kılmamız gerekliliğini vurguluyor.

Doç. Dr. Ülfet Görgülü’nün kaleme aldığı “Doğum Mucizesi” başlıklı “Biz-Bize” köşemizin ilk yazısı; yalnızca tıbbi bir zorunluluk olan sezaryenle doğumun âdeta ticari bir meta ve özentî nesnesine dönüştüğünün vurgulandığı; değiştirilen algılarımızda kendine sağlam bir yer edinen doğal yollarla gerçekleştirilen doğumun sezaryenle doğumdan daha tehlikeli olduğu hususunun yanlışlığını dile getiriyor. Bölümümüzün ikinci makalesi ise Sema Bayar tarafından yazılan, gelişen teknoloji ve değişen zaman şartlarına ayak uydurmaya çalışan insanlığın ve insanlığımızın içinde düştüğü hâl-i pürmelali anlatan “Büyülü Cam Büyüsüz Gerçek”.

Hepinizin bildiği üzere 3 Aralık, Dünya Engelliler Günü. Engelli kardeşlerimizin yalnızca bir gün ya da belli günlerde yapılan etkinliklerle hatırlanmaması, onların her an düşünülmesi düsturuyla çıktığımız serüvende bu ay Osman Çakmak ile söyleşi gerçekleştirdik. Bölücü terör örgütüne tuzaklanan mayın sonucunda bir bacağını kaybeden ama umutlarından hiç vazgeçmeyerek Ampute Millî Takımımızla kazandığı başarı ile göğsümüzü kabartan gazimizle yaptığımız söyleşimizin toplumumuzdaki herkese kıymetli dersler vereceğini düşünmekteyiz.

Dergimiz bu sayısında da dopdolu bir içerik ve birbirinden kıymetli pek çok yazı ile sizlere misafir oluyor. “Serbest Kürsü”, “Yuvarlak Köşe”, “Bahçemiz”, “Sahabe Hayatları” ve kuşatıcı pek çok bölüm; okunmak için sizi bekliyor.

Sizleri dergimizle baş başa bırakırken önümüzdeki günlerde karşılayacağımız yeni yılın her birimize yeni ufuklar açmasını ve yeni yıla girerken yapacağımız ömür muhasebemiz sonucunda alacağımız kararlarımızın daim olmasını Cenab-ı Allah’tan niyaz ediyorum.

2018 yılında görüşebilmek duası ile...

Dr. Faruk Görgülü

İÇİNDEKİLER

34 OSMAN ÇAKMAK İLE VAZGEÇMEMEK ÜZERİNE

Fazıl Acar

Muhammed Kâmil Yaykan

O gün stat ağzına kadar doluydu. 15 Temmuz'daki ruhu görünce de bunu hissetmiştim. Stadı öyle görünce "Bu ülke yıkılmaz." dedim. Şu anki hislerim de budur. Bu ülkeyi kimse yıkamaz.

10 KISA KISA

Sümeyye Akyüz

58 SERBEST KÜRSÜ

Merve Ünalli

60 KIRKAMBAR

Murat Öztürk

61 SİZDEN GELENLER

62 BULMACA

M. Kâmil Yaykan

64 FOTOĞRAFIN

ANLATTIKLARI

04

PENCERE

Dr. Fatma Bayraktar Karahan

VİCDAN EĞİTİMİ

Vicdanın varlığı yeryüzündeki bunca kötülüğe karşı tüm insanlığın umududur. Çünkü kötülükte ve fenalıkta çoğunluk ittifak etse dahi vicdanlar izin vermez, veremez bu ittifaka. Şahsi menfaatler adaletsizliği mazur göstermeye çalışsa da itiraz içeriden, en içeriden gelir.

12 DİL VE KONUŞMA BOZUKLUKLARI VE ÜCRETSİZ EĞİTİM HAKKI

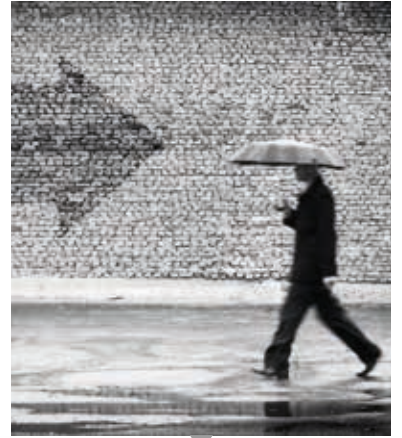
Serdar Sipahi

18 TÜLBENT DOLABI

Betül Şatır

24 DOĞUM MUCİZESİ

Doç. Dr. Ülfet Görgülü

16 GEÇMEYEN MUTSUZLUK

Esra Oras

22 BÜYÜLÜ CAM BÜYÜSÜZ GERÇEK

Sema Bayar

28 DÖNÜŞEN ŞEHİRLER DEĞİŞEN HAYATLAR

Fatma Çatak

38 İÇ MEKÂN BİTKİLERİ
Meryem Kocaoğlu

32 MAĞRUR VE YALNIZ MI?
Cânân Cehri Akyol

40 BEYAZ VE KIRMIZI SULARIN DİYARI: DENİZLİ
Seher Meriç

46 MEDİNE KALPLİ BANGLADEŞ
Saliha Dilmaç

52 ÖLÜMCÜL ENFEKSİYON: ZATÜRRE
Dr. Alper Ak

56 MEHMET AKİF ERSOY: BÜLBÜL

50 ALFABE
Hasan Karaca
İnsan merak edince gayet de önemli bir konuya dönüşüyor. Mesela bunu araştırırken alfabe-yi asıl icat edenlerin Ugarit-ler olduğunu, onların da farklı medeniyetlerin alfabelerini birleştirerek bir alfabeye ulaştıklarını öğrendim.

44 RESÛL-İ EKREM'İN CAN YOLDAŞI: HZ. ÂİŞE
Doç. Dr. Ayşe Esra Şahyar

54 KARDA KANAYAN YARA: SARIKAMIŞ
Zeynep Demir

Erler bir daha kalkmamak üzere olduğu yere yığıldılar. Mehmetçik için kar bembeyaz örtüsüyle kefen, dağlar türbe oldu.

57 ENGELSİZ MASALLAR
Sema Bayar

aile

Diyanet İşleri Başkanı Adına
Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
DR. YÜKSEL SALMAN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
DR. FARUK GÖRGÜLÜ

Mali İşler ve Dağıtım Sorumlusu
MUSTAFA BAYRAKTAR

Yayın Koordinatörleri
DR. ELİF ARSLAN
MUHAMMED KÂMİL YAYKAN
ESMA TÜRKSEVEN
SEMA BAYAR

Tashih
MUHAMMED KÂMİL YAYKAN

Arşiv
ALİ DURAN DEMİRCİOĞLU

Grafik-Tasarım
EVEN Medya
www.evenmedya.com

Baskı

İleri Haber Ajansı Tanıtım İletişim
Matbaacılık Yayıncılık ve Teknik
Hizmetleri A.Ş.
Tel: 0212 454 32 90

Abone İşleri

Tel : 0312 295 71 96-97
Faks: 0312 285 18 54
e-mail: dosim@diyanet.gov.tr

İletişim

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü Üni-
versiteler Mah. Dumlupınar Blv.
No: 147/A 06800, Çankaya/Ankara

Tel: 0.312 295 8661- 62

Faks: 0.312 295 61 92

ailedergisi@diyanet.gov.tr

Diyanet Aile Dergisi, Diyanet İşleri Başkanlığı yayın organıdır. Dergide yayımlanan yazı, konu, fotoğraf ve diğer görsellerin her hakkı saklıdır. İzinsiz, kaynak gösterilmeden her türlü ortamda alıntı yapılamaz.

Kendimi sorguluyorum

● Çocuklarla ilgili haberdar olduğum olumsuz durumlardan çok etkilenirim. Rahat hayatımdan dolayı vicdan azabı çekerim.

Öğrendiğim olumsuz durumu değiştirmek için mutlaka somut bir adım atar mıyım?

● Sıcak evimde bulunurken kışın gelmesiyle sokakta kalanları, yurtsuz kalan mültecileri düşünerek vicdan azabı çekerim.

Mültecilere ve evsizlere yönelik çalışmalar yapan derneklere ve sivil toplum kuruluşlarına en son ne zaman destek verdim?

● İsrafa ve tüketimde aşırılığa karşı çıkarım. Toplumumdaki muhtaçların malımda hakkı olduğunu düşünürüm.

En son ne zaman kendime, çocuklarıma yahut evime bir şey almaktan vazgeçip infakta bulundum?

「PENCERE」

VİCDAN EĞİTİMİ

DR. FATMA BAYRAKTAR KARAHAN

Diyabet İşleri Uzmanı

Vicdanın varlığı yeryüzündeki bunca kötülüğe karşı tüm insanlığın umududur. Çünkü kötülükte ve fenalıkta çoğunluk ittifak etse dahi vicdanlar izin vermez, veremez bu ittifaka. Şahsi menfaatler adaletsizliği mazur göstermeye çalışsa da itiraz içeriden, en içeriden gelir.

Vicdan; insanın yüreğinden gelen ses, kulak verilmediğinde körelen, bileylenmesi lazım gelen, bazen sahibinin parmağını kesen keskin bir bıçaktır. Bazen sızlayan, azabıyla yakıp tutuşturan terazidir insanın içindeki. Peşinen bulunmuş olan, önceden verilmiş olandır kelime anlamı ve belki de bundandır insana en başında Yüce Allah'ın lütfettiği manevi bir özellik olarak kabul edilmesi. İyiye kötünden ayırt etme kuvveti iken bir yandan, diğer yandan iyilikten huzur ve sürur, kötülükten alabildiğine azap duymaktır. Gücünü tam da bundan alır. İnsanın içinden gelir ve ta içine seslenir. Kimse duymasa, görmese, bilmese ve yargılamasa dahi o bilir ve yargılar; mahkûm eder, daraltır, bunaltır ve sigaya çeker. Şayet körelmemiş, üzeri örtülüp görünmez ve tesirsiz kılınmamış ise...

Vicdanın varlığı yeryüzündeki bunca kötülüğe karşı tüm insanlığın umududur. Çünkü kötülükte ve fenalıkta çoğunluk ittifak etse dahi vicdanlar izin vermez, veremez bu ittifaka. Şahsi menfaatler adaletsizliği mazur göstermeye çalışsa da itiraz içeriden, en içeriden gelir. Allah'ın her insanın içine yerleştirdiği bu "öz", O'nun kötülüğe en etkili müdahalesidir aslında. Zira vicdanın varlığı "Dünyada bunca kötülüğe, her şeye gücü yeten yaratıcı neden müdahale etmiyor?" serzenişini de izale etmektedir. "Vicdan, Cenâb-

Yeryüzü tüm genişliğine rağmen bana dar gelmeli, vicdanım beni sıkıkça sıkmalıdır. Üstlendiğim kul olma, yeryüzünün halifesi olma sorumluluğu; tüm dünyaya karşı, dünyada işlenen tüm kötülüklere karşı beni duyarlı kılmalıdır ki vicdanımın ışığı kalbimden evime, ülkeme ve tüm dünyaya ulaşsın.

Hakk'ın kalbimizdeki sesidir." diyen Nurettin Topçu; bu hakikati hatırlatırken insanı inşa eden Rabbine kul, âlemlere halife kılan Kur'an-ı Azîmüşşân vicdanları harekete geçirir, vicdanları köreltenlere karşı mücadele eder.

Alışkanlığa dönüşen kötülük ve günah, vicdana en büyük zararı verendir. Bu sebeple Kur'an-ı Kerim, günahın alışkanlığa dönüşmemesi için uğraşır. "Allah, zulme uğrayanın dile getirmesi dışında, çirkin sözün açıklanmasını sevmez. Şüphesiz Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir." (Nisâ, 4/148.) buyuran Yüce Allah; gözlerin, kulak-

ların günaha alışkın olmasını istememektedir. Çünkü alışkanlığa dönüşen kötülük; vicdanın etkisini, gücünü azaltacak ve onu köreltecektir. Yaşadığı gibi inanmak, inandığı gibi yaşamayanların kaderi olacaktır. İç sesi, özü tarafından eleştirilen insan ya düzelmek ya da iç sesini susturmak zorunda kalacaktır. Yanlış, kötülüğü aklılaştırmaktan; savunma mekanizmaları geliştirmekten başka yolu kalmayacaktır iç sesini susturan insanın. Aklını da ikna edebilir insan. Yaptığının haklılığına inandırabilir kendini, yürüttüğü akıl ile istediği neticeye de varabilir. "Hay kahrolası ne berbat dü-

Alışkanlığa dönüşen kötülük ve günah, vicdana en büyük zararı verendir. Bu sebeple Kur'an-ı Kerim, günahın alışkanlığa dönüşmemesi için uğraşır. Alışkanlığa dönüşen kötülük; vicdanın etkisini, gücünü azaltacak ve onu köreltecektir.

şünce üretti, ne kötü akıl yürüttü." buyurmaktadır Yüce Allah. (Müddesir, 74/18.) Akıl susturulabilmektedir ancak insan için susturması en zor olan vicdandır. Mahalli, akıldan öte kalptir; ikna edilmesi işte bundan dolayı hayli zordur. Şayet günah alışkanlığa dönüşür, kötülükler sıradanlaşır ise vicdanın sesi kısılır ve Kur'an'ın ifadesiyle "kazanmakta oldukları kalplerini paslandırır." (Mutaffiîn, 83/14.)

Kalplerin paslanmaması, vicdanın körelmemesi kötülük ile olan ilişkimize bağlıdır. Kötülüğe karşı hissettiğim sorumluluğun düzeyi belirler vicdanımın gücünü; onu nasıl gördüğüm, nasıl anladığım ve ona karşı ne yaptığım... Faili ben olduğumda ise hissedeceğim pişmanlık ve azabın gücüdür onu keskinleştiren. Hissedeceğim pişmanlığın ateşi ne kadar kavi ise o denli pişecek, içine düşeceğim azap ne kadar güçlü ise tövbem o denli kati olacaktır. Yeryüzü tüm genişliğine rağmen bana dar gelmeli, vicdanım beni sıkıkça sıkmalıdır. (Tevbe, 9/118.) Üstlendiğim kul olma, yeryüzünün halifesi olma sorumluluğu; tüm dünyaya karşı, dünyada işlenen tüm kötülüklere karşı beni duyarlı kılmalıdır ki vicdanımın ışığı kalbimden evime, ülkeme ve tüm dünyaya ulaşsın. İşte o vakit kötülüğe Yüce Yaradan'ın müdahalesi olacaktır vicdanım. İşte o vakit vicdanımın azabı değil rahatlığı ve huzuru kaplayacaktır beni. Ve işte o vakit Yüce Allah'ın içimizdeki sesi bize hâkim olacaktır.

KÖRELEN YORGUN VİCDANLAR...

İnsanlık tarihinin nice badireler atlatarak geldiği çağımızda artık bizatihi “insanlık” tehdit altında. Yapay zekâ tartışmaları bir yandan hararetle devam ededursun insan en temel gücü olan vicdanını kaybetmekte. Robotlara duygu ifadeleri kazandırmaya çalışan bilim insanları, insanın körelen vicdanını nasıl harekete geçirebileceğinin tartışmalarını yapmıyor maalesef. Anne-babasına zarar verebilen çocukların, aynı yastığa baş koyduğunun canına kastedebilenlerin, bebek katillerinin, dünyanın tüm kaynaklarını sadece kendisi için isteyenlerin arttığı; köle pazarlarının yeniden kurulduğu bir XXI. yüzyıl

içinde yaşadığımız. Cinayetleri, ihanetleri, istismarı, ihmali sıradanlaştıran; güçlü olanın haklı olduğu, “öteki” kabul edilenin yaşam hakkının olmadığı bir yüzyıl... Körelen vicdanları yeniden diriltmek, bastırılan sesini gürül gürül yeniden duymak zorunda olduğumuz bu yüzyıl en çok çocuklarımız için büyük tehditler ve tehlikeler barındırmakta. Doğuştan getirdikleri pek saf, pek temiz tabiatları ve gür sesli vicdanları gerek çağın gerek biz ebeveynlerinin acımasız hücumları ile karşı karşıya. Zira bugünün yetişkinleri olan bizler çocuklarımızın vicdanlarını köreltmekte pek bir mahir, pek bir gayretliyiz.

ÇOCUK VİCDANI

Sorumluluk ver(e)mediğimiz, sadece başarıya odaklı yetiştirdiğimiz, sahip olmak dürtülerini ölçsüzce geliştirdiğimiz çocuklarımız nasıl fitratlarına uygun büyüyecekler? İnfak etmeyi, merhametli olmayı örnek olup öğret(e)mediğimiz, rekabet duygularını körüklediğimiz, egolarını ve haz alma hislerini güçlendirdiğimiz çocuklarımız nasıl vicdanlarına kulak verecekler? Özür dilemeyi eksiklik, teşekkür etmeyi eziklik olarak algılayan; "akran zorbalığı" ile daha küçük yaşında tanışan; can yakmayı, insan dışlamayı normal gören "küçük prens ve prenseslerimiz" pişmanlık duymayı, incittiği biri için gözyaşı dökmeyi nasıl öğrenecekler? Ve ailede, okulda, toplumda oluşan böyle bir eğitim ikliminde çocuklarımızın vicdanları nasıl canlı, güçlü ve etkin olacak?

Kötüye ve kötülüğe alıştırmama, vicdanın körelme sürecinin en büyük yardımcısı konumundadır. Güçlendirilmesi gereken vicdan, çocukların kötülüğe önce sözle sonra görüntülerle alıştırılması ile ilk yarayı alır. Bilgisayar oyunlarında, videolarda şiddet kol gezer; öldürmek, yaralamak, kesmek, parçalamak ve daha nicesi alabildiğine normalleşir, sıradanlaşır. Oyunun ilk kuralı vicdansızlıktır. Artık çocuk, bir kamyonun altına sıkıştığı için ayağını kesmek zorunda kalan oyun kahramanının yanlış ayağını kesmesini komik bulur, kanlar içerisinde acı ile kıvranan zavallı adamı

İnsanlığı kurtaracak olan "çocuksu vicdandır". Henüz bozulmamış olan, örtülmemiş, körelmemiş tertemiz vicdandır. Bu, tohumdaki öz gibidir ve bu öz olmadan hiçbir tohum gelişemez, filizlenemez.

göremez olur. Gerçeklik algısı bozulmuştur çünkü. Bir süre sonra bozulan gerçeklik algısı ile savaş mağduru çocuğun inlemelerini, ağlama ve yalvarmalarını da kayda değer, merhamet edilesi bulamayacaktır. Oysa Aytmatov'un dediği gibi insanlığı kurtaracak olan "çocuksu vicdandır". Henüz bozulmamış olan, örtülmemiş, körelmemiş tertemiz vicdandır. Bu, tohumdaki öz gibidir ve bu öz olmadan hiçbir tohum gelişemez, filizlenemez. Bu yüzden bozduğumuz çocuk ruhunu özüne döndürmektir belki de ilk yapmamız gereken.

Acıya gözlerini kapatmasını

değil "Ben ne yapabilirim?" demesini bilen çocuklar yetiştirmelidir. Vicdanı sızlasın, içi cızlasın, gözyaşı aksın diye acıdan fellik fellik kaçırmadığımız; cenazeye, hasta ziyaretine alışkın çocuklar... Eziklikten, ezik görünmekten değil ezmekten korkan çocuklar; varlıkla tatmin olmayan değil yokluğu bilen çocuklar... Almaktan değil vermekten mutlu olan çocuklar... Büyümüş de küçülmüş değil, an be an merhametle büyüyen çocuklar... Elindeki tableti, akıllı telefonu kullanmasında mahir görüp gururlandığımız değil; acıyı, muhtacı fark edebilen bakışa sahip olduğu için takdir ettiğimiz çocuklar...

ANNEM İÇİN BİR YASİN OKUR MUSUNUZ?

Öyle suçlar vardır ki cezası suçun kendisidir bazen. Bir yavrunun kendi eliyle kendisini annesiz bırakmasının acısını, öksüzlüğünü ve pişmanlığını bir ömür sırtında nasıl taşıyacağını gördüm.

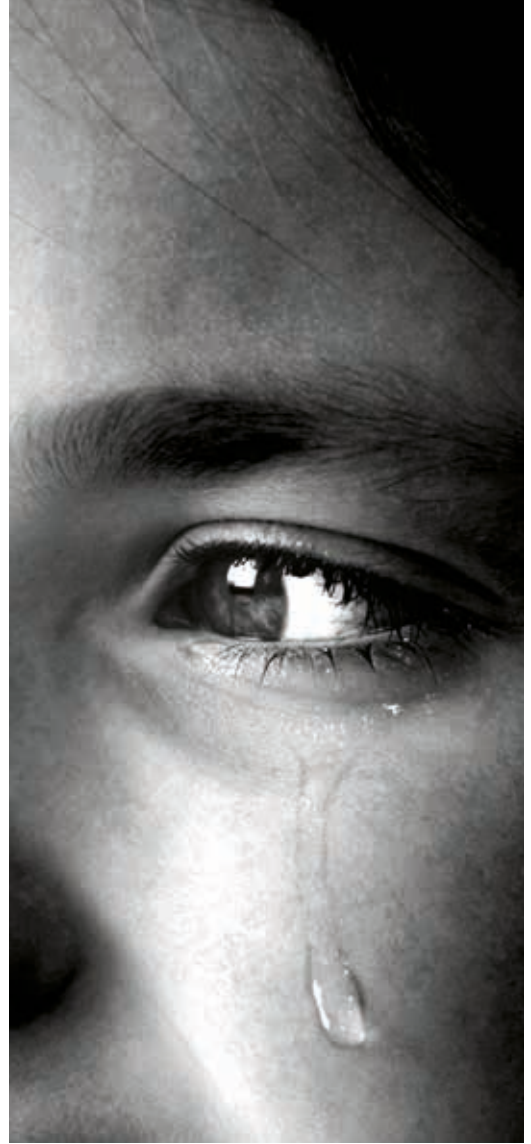
Cezaevi vaizliğim sırasında yetişkin koğuşunun yanında çocukların kaldığı yedi sekiz kişilik bir koğuşla da ilgilenmem istendi. Çocuklarla kimi zaman film seyrettik, kimi zaman kitap okuduk. Sohbetlerimizle birlikte aramızda ortak bir dil geliyordu, hem kısacık ömürlerinde yaşadıklarına tanıklık ediyor hem de iç dünyalarına misafir oluyordum. Arada da gönüllü olan çocuklara Kur'an öğretmeye başlamıştım. İlknur'la tanışmamız da bu derslerden birinde olmuştu.

Yeni girmişti içeri ve yüzünde yeni girenlerde hep olan o şaşkın, korku dolu ifade vardı. Üstelik henüz yaşadığı olayın şokunu üzerinden atamamıştı. Güvenini kazanmak için acele etmedim. Çocuklarla haftada bir gün bir araya geliyorduk. Bu görüşmelerle artık İlknur'un yüzünün renginin değişmeye başladığını fark ediyordum. Dili çözülmüş benimle sohbet etmeye de başlamıştı. Kızlarla Kur'an derslerinde de İlknur beklediğimden daha iyi bir performans sergileyerek beni

şaşırtıyordu. Namaz öğrenmeye başlamıştı ve bazen başörtüsünü örtüp ona namaz kıldırmanı istiyordu. Zaman zaman yuvada kalan kardeşlerini anlatıyordu. Çıkınca kardeşlerini yanına alacak ve onlara annelik yapacaktı. Artık annesinden de bahsetmeye başlamıştı. Hatta bir keresinde beraber çekildikleri bir fotoğrafı göstermişti bana.

Öyle suçlar vardır ki cezası suçun kendisidir bazen. Bir yavrunun kendi eliyle kendisini annesiz bırakmasının acısını, öksüzlüğünü ve pişmanlığını bir ömür sırtında nasıl taşıyacağını gördüm. İnsanın kalbinde, vicdan dediği yerde mihlanıp kalan ıstırapın onlarca yıl ceza çekmekten de ağır olduğunu biliyorum. Koğuşuna her girdiğimde "Annem için bir Yasin okur musunuz?" diyordu bana. Bazen başını omzuma dayadığını fark ediyordum. Artık hayatımın geri kalanında okuduğum tüm Yasinler anne ve kızı için de hediye olacak diyorum kendime.

Sümeyra SAV

KENDİNİ SORGULAYAN NEFİS

"Çocuğun masum ve bozulmamış vicdanını korumakta ne denli kabiliyetli, ne denli gayretliyiz?" sorusu bir vicdan muhasebesine dönmelidir bizler için. Ve sadece çocuklarımızın terbiyesinde değil, bugünün kusursuzluk iddiasındaki, kendini mükemmel gören ve gösteren dünyasında da hayatımızın her anında "vicdan muhasebesi" çok daha önemli, çok daha gerekli. Kendini suçlamak, kendinden umudunu kesmek için değil; daha iyi bir insan olmak ve dünyada güzel izler bırakabilmek için gereklidir bu iç muhasebe. Nitekim Kur'an-ı Kerim yemin eder "kendini sorgulayan nefse" (Kıyame, 75/2.). Zira kendisini hesaba çeken nefistir hatasını fark edebilecek, düzeltebilecek ve yeryüzünü imar edebilecek olan. Tüm ızdırabına, nedamet ateşine rağmen sorgulanacak, "doğru mu yaptım/yapıyorum" diyecek, vicdanının cevabına göre sadece sözde değil davranışında da değişikliğe gidebilecek...

BAŞARI "ENGEL" TANIMAZ

Allah Teâlâ; varlıklar arasında şerefli bir konumda olan insanı yeryüzünün halifesi kılmış ve yarattığı her şeyi onun istifadesine sunmuştur. (Câsiye, 45/13.) İslami anlayışa göre bütün insanlar saygı ve hürmete layıktır. Zihinsel ya da bedensel herhangi bir engeli bulunan bireyler de eğitimden spora, iş imkânlarından sosyal faaliyetlere kadar pek çok alanda çeşitli haklara sahiptirler. Son yıllarda ülkemizde engelli bireylerin topluma kazandırılması için çeşitli projeler gerçekleştirildi ve birçok alanda başarılar elde edildi. Ülkemizin ev sahipliğini yaptığı dünyanın en büyük üçüncü spor organizasyonu olan 2017 İşitme Engelliler Olimpiyatları'nda tarihî bir başarıya imza atıldı. 20 Yaş Altı İşitme Engelliler Kadın Basketbol Millî Takımımız, Avrupa şampiyonu oldu. Son olarak Ampute Millî Takımımız Avrupa şampiyonluğuna ulaşarak ülkemize büyük bir gurur yaşattı.

Cemel Vakası
(4 Aralık 656)

Cumhuriyet Döneminde ilk kâğıt
para piyasaya sürüldü.

(4 Aralık 1927)

Nuruosmaniye Camii ibadete
açıldı.

(5 Aralık 1755)

İngilizler Kudüs'ü işgal etti.
(9 Aralık 1917)

Güney Kutbu keşfedildi.

(14 Aralık 1911)

I. Meşrutiyet ilan edildi.
(23 Aralık 1876)

İnsandan insana ilk böbrek nakli
gerçekleştirildi.
(23 Aralık 1954)

Atatürk Ankara'ya geldi.
(27 Aralık 1919)

Mehmet Akif Ersoy vefat etti.
(27 Aralık 1936)

Gülhane Askeri Tıp Okulu açıldı.
(30 Aralık 1898)

Edison, elektrik ampülünü
kamuya tanıttı.
(31 Aralık 1879)

ASTIMLI YAŞAMAK

Astım, nefes almayı zorlaştıran ve solunum yollarını etkileyen bir akciğer hastalığıdır. Alerjenler ve enfeksiyonlarla birlikte parfüm ve spreyler, hava kirliliği veya sigara dumanı gibi zararlı gazlar ve ani hava değişiklikleri de astım nedenleri arasında sayılabilmektedir. Astım, psikolojik bir hastalık değildir fakat duygusal durumlar (endişe, korku, heyecan) ve stres astımı tetikleyici faktörler arasındadır. Yanlış egzersiz uygulamaları da astım krizlerini arttırmada önemli rol oynar. Öte yandan pek çok astım hastasının doğru egzersizlerle sporla barışık bir hayat sürdürdüğü ortadadır. Bunun için öncelikle astımınızın kontrol altında olduğundan emin olmak gerekir. Sağlıklı bir gebelik süreci için de astım kontrolü şarttır. Gebelikte en zararlı davranış, ilaçların bebeğe zararlı olacağı düşüncesiyle tüm tedavilerin doktora sorulmadan kesilmesidir.

DÜZENLİ OLARAK BALIK TÜKETİN!

Balık zengini bir ülke olmamıza rağmen maalesef dünya genelinin yarısı kadar balık tüketiyoruz. Uzmanlara göre sağlıklı bir yaşam için düzenli balık tüketmek şart. Yapılan araştırmalar düzenli balık tüketiminin fiziksel ve ruhsal sağlığınıza iyi geldiğini, balıktaki vitamin ve mineraller sayesinde zihnin açılarak hafıza kaybı ve unutkanlık oranının azaldığını göstermektedir. Önemli miktarda A, B2, B3, B12, D ve E vitaminleri ve folik asit, fosfor, kalsiyum, sodyum, selenyum bulunduran balık; göz sağlığı için de önemlidir. Balık, yüksek oranda Omega 3 yağı içerir. Beyin fonksiyonlarını geliştirir. Büyüme ve gelişmeye katkı sağlar. Kolesterolün dengelenmesine yardımcı olur. Bağışıklık sistemini güçlendirerek hastalıklara kolay yakalanma riskini azaltır. Vücuttaki yağ birikimini önlediği için obeziteyi engeller. Balık alırken taze olup olmadığına dikkat edilmelidir. Aksi takdirde zehirlenme görülebilir. Bazı balıklar yüksek civa içeriği nedeniyle vücuda zarar verebilir. Bu yüzden özellikle hamileler ve çocuklar düşük seviyede civa bulunduran balıkları tercih etmeli, dip balıklarından ise uzak durmalıdırlar.

112 "ACİL" SAĞLIK HİZMETLERİ

Toplumsal ve bireysel açıdan sağlık hizmetleri sunan resmi kurumlardan biri de 112 Acil Servis Hattı'dır. Ulusal ve uluslararası düzeyde afet ve olağandışı durumlara yönelik gerekli hazırlıkları yapan ve her koşulda etkin sağlık hizmeti sunmayı amaçlayan "112 Acil Sağlık Hizmetleri" yürüttüğü projelerle de her gün hayat kurtarma çabasındadır. "Hayata El Ver" projesi ile "ani kalp durması" konusunda toplumsal farkındalık oluşturulması ve ölüm oranlarının azaltılması hedeflenmiştir. "Yaşama Yol Ver" projesi ise trafikte araçların ambulanslara nasıl yol vermesi gerektiği konusunda bilinçlendirmeyi amaçlar. 112, acil hastalık hâlleri dışında aranmamalı; yapılan her gereksiz aramanın, hayat kurtarmak için yola çıkan ambulansların hastalarımıza geç ulaşmasına sebep olacağı unutulmamalıdır.

AMAN İÇERİ SOĞUMASIN!...

Özellikle kış aylarında ısı kaybına engel olmak için havalandırılmayan evlerde bakteriler yoğun olarak üreyebiliyor, enfeksiyon riski artabiliyor ve dışarıda olduğu gibi ev içinde de hava kirliliği oluşabiliyor. Evleri temizlemek için kullanılan kimyasallar ve güzel koku vermesi için başvurulan spreyler de eklenince astım, alerjik rinit, kronik öksürük gibi hastalıklar ortaya çıkabiliyor. Bu durumun baş ağrısı, baş dönmesi ve mide bulantısı da yapabileceğini vurgulayan uzmanlar; hastalık riskini azaltmak için evlerin günde birkaç kez havalandırılmasını öneriyor. Ev içerisinde temiz bir hava olması için ise yapılması gerekenler oldukça basit:

- Klima ve havalandırma sistemlerinin filtreleri temiz tutulmalıdır.
- Kâğıt ve gazeteler tozlanacak şekilde bırakılmamalıdır.
- Kış aylarında dışarı kıyafeti olarak kullanılan giysiler (eldiven, atkı, mont vs.) olabildiğince temiz tutulmalıdır.
- Dışarı kıyafetleri eve girince vestiyerde bırakılmalıdır.
- Sobalı evlerde havalandırmalar açık tutulmalıdır.

Dil ve konuşma bozuklukları

ve ücretsiz eğitim hakkı

SERDAR SİPAHİ

Uzman Dil ve Konuşma Terapisti

insanlar günlük hayatlarında birbirleriyle farklı yollar aracılığıyla etkileşim içinde bulunurlar. Bu etkileşimleri, konuşma ve dil olmak üzere iki farklı boyutta incelenebilir. Dil, sosyal olarak paylaşılan kurallar zincirinden oluşan ve iletişim kurmamızı sağlayan bir kod sistemidir. Konuşma, sözel iletişim aracıdır ve dil bilgilerini iletmek için sesi kullanır. Dili iletmek için bir araçtır.

Dil ve konuşmayla ilgili bozukluklar da birbirinden farklıdır. Bir kişi diğerlerini anlamakta, düşüncelerini paylaşmakta güçlük çekiyorsa bu, dil bozukluğudur. Eğer bir kişi konuşma seslerini düzgün veya

akıcı telaffuz edemiyorsa, konuşması akıcı değilse ya da sesiyle problemi varsa bu konuşma bozukluğudur.

Bir kişinin dil bozukluğu olmayıp yalnızca konuşma bozukluğu da olabilir.

Dil ve konuşma bozuklukları, bir arada görülebilir ya da birbirlerinden bağımsız ve ayrı olarak ortaya çıkabilirler. Her iki durumda da bir Dil ve Konuşma Terapisti tarafından yapılacak olan ölçüm, testler ve değerlendirme sonucunda çizilecek ve yine bu uzman kişi tarafından uygulanacak olan bir tedavi programı dil ve konuşma bozukluklarını tedavi etmenin tek yöntemi olacaktır.

ÇOCUKLARDA DİLİN KAZANILMASINI VE GELİŞİMİNİ ETKİLEYEN TEMEL FAKTÖRLER

Zihinsel engel: Dil ve konuşma gelişimini olumsuz etkileyen faktörlerin başında gelmektedir. Özellikle nesne devamlılığı (Bir nesne veya kişinin görme alanının dışına çıktığında bile doğada kaybolmadığının farkına varılması), kavramların anlaşılması gibi temel becerilerin gelişimini geciktirebilmekte hatta engelleyebilmektedir.

Fiziksel bir yetersizlik: Yarık damak gibi bir problemin mırıldanmayı engellemesi, hem dil gelişimini hem de anne ve bebek arasındaki iletişimin niteliğini bozabilmektedir.

Duyusal engel: Çok ileri derecede işitme kaybı ve görme engeli gibi bazı duysal kayıplar erken dil ve bilişsel gelişim için önemli olan deneyimleri engellemekte, koklama, tat alma ve dokunma algısına bağlı yetersizlikler ise çocuğu duysalın zengin kaynağından ve sonuç olarak bilgiden yoksun bırakmaktadır.

Duygusal engel: Çocuğun çevresini araştırma için gereksinim duyduğu güven duygusunun yetersizliği, sosyal ve iletişimsel becerilerin gelişimi için çok önemli olan anne-baba ve bebek arasındaki ilişkiyi zedeleyici olabilmektedir.

Uyaran ve uyarım eksikliği: Eğer bebeğin çevresinde ilgisini çeken uyaranlar yetersizse ya da yaşına uygun gelişimsel dil girdileri yoksa gelişimi daha yavaş olabilmektedir. Örneğin bazı çocuklar birçok güzel oyuncaya rağmen kendi hâllerine bırakıldıkları için yeterli uyarım alamamakta ve yetişkinlerin onlarla konuşmasına, oyun oynamasına ve kendilerine bazı uyarıcılar vermesine gereksinim duymaktadırlar.

Sık hastalanma: Hastaneye yatırılma ve aileden ayrılma, üst solunum yolu enfeksiyonları vb. çocuğun işitmesini ve sonuç olarak ilk konuşma algısını ve dil üretimini etkileyebilmektedir.

Çocuklar doğdukları andan itibaren dillerini geliştirmeye başlarlar. Dil denildiği zaman alıcı ve ifade edici dilden bahsedilmektedir. Alıcı dil ile çocuğun konuşulanları ne kadar anladığı, ifade edici dil ile de sesleri üretme, uzun cümleler kurma vb. gelişim aşamaları kastedilmektedir. Gecikmiş konuşma, çocuğun yaşına uygun biçimde dil ve konuşma becerilerinde sınırlılık olarak tanımlanır. Gecikmiş konuşma zihinsel engel, otizm ya da işitme kaybı gibi ek bir engelin de habercisi olabilir.

Gelişim aşamaları göz önüne alındığında bebekler;

- 9 aya kadar agulamıyorsa,
- 1 yaşına geldiği zaman bazı komutları anlamıyorsa,
- 15 ay civarında 3-5 kelime, 18 ay civarında yaklaşık olarak 10 kelime üretmediyse,
- 24 ayda basit düzeyde yönergeleri yerine getiremiyorsa,
- 3 yaşında üç kelimeli cümle kuramıyor, soru sormuyor, diğer çocuklarla iletişime geçemiyorsa,

- 4 yaşında yaklaşık 4-5 kelimeli cümle kuramıyorsa,

- 5 yaşında basit bir hikâyeyi anlatamıyorsa, kelime dağarcığının gelişiminde sınırlılık gösteriyorsa, gecikmiş konuşmadan bahsedilmelidir.

Ayrıca gecikmiş konuşmanın devamında görülen olası artikülasyon bozukluklarının (kişinin konuşma seslerini yanlış veya eksik üretmesi) birinci sınıftaki akademik başarıyı nasıl etkilediği göz ardı edilmemelidir. Bu nedenle çocukların geç konuşması ile ilgili bazı yanlış inançların bu süreçte bir kenara bırakılıp dil ve konuşma terapistlerinden yardım alınması en doğru yaklaşımdır.

Akıcılık bozuklukları ise kekemelik ve hızlı konuşma olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Akıcılık bozukluklarından en sık karşılaşılanı kekemeliktir. Kekemelik; konuşmanın ritminde, akışında, vurgularında, tizliğinde ve seslerin çıkarılışındaki bozukluktur. Okul öncesi ve okul çağı çocuklarında sıkça görülmektedir.

Dil ve konuşma gelişiminde gecikme olduğu düşünülen çocukların, mutlaka detaylı bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir. Gecikmiş konuşmanın nedenleri basit düzeyde olabileceği gibi daha büyük problemlerin de habercisi olabilmektedir. Bu durumda normal bir çocuğun gösterdiği gelişimin bilinmesi son derece önemlidir.

Eğer çocuğunuzda dil konuşma bozukluğu şüphenez varsa muhakkak kapsamlı değerlendirme yapabilen (dil konuşma engeli heyet raporu verebilen) bir hastaneye gitmenizi öneririz.

Özgün dil bozukluğu olan çocuklar, normal işitme, normal zekâ, iyi duygusal ilişkiler ve normal artikülasyon becerileri (konuşmaya yardımcı olan organların belli bir şekle girerek konuşma seslerini oluşturmaları) olmasına rağmen yaşlarına uygun konuşmayı geliştiremezler. Gecikmiş konuşma ve özgün dil bozukluğu görülen çocukların erken tanınması ve uygun dil-konuşma terapisinin planlanması gerekmektedir.

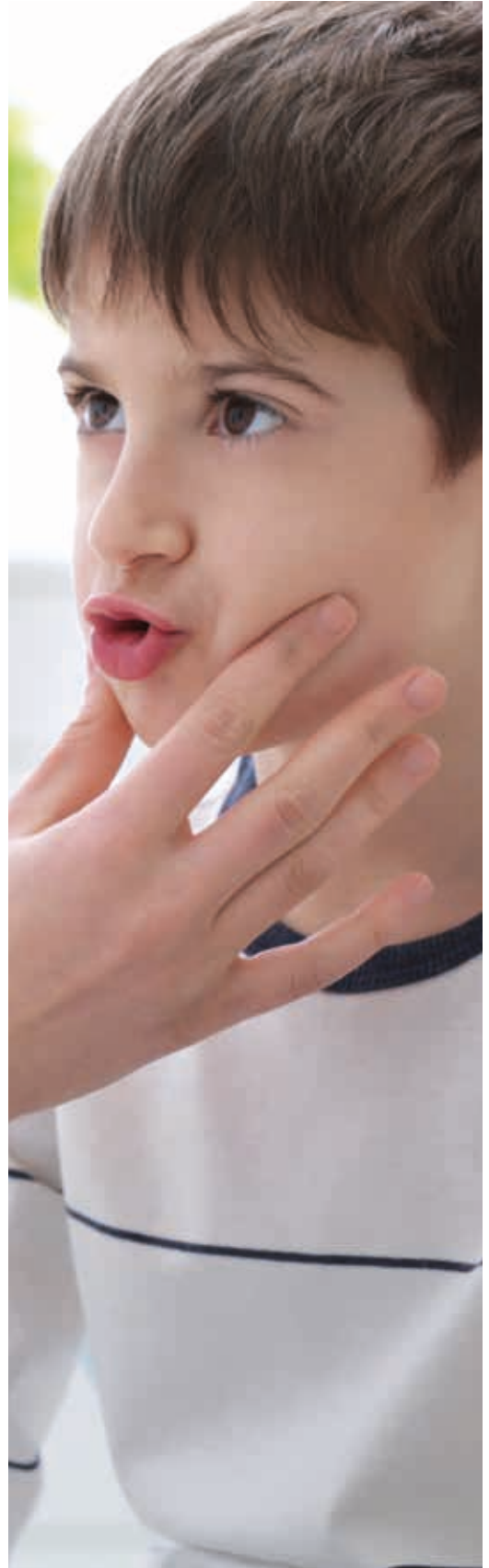
Artikülasyon bozuklukları seslerin üretildiği artikülatör bölgelerdeki (ağız, dil, dişler, yumuşak damak, dudaklar) anatomik-fizyolojik yetersizliklere, dil, dudak ve dişlerde görülen yapısal farklılıklara, damak yarığı gibi yapısal anomalilere ve işitme engeline ek olarak dizartri (konuşma ile ilgili kasların zayıflığı ya da aşırı gerginliği) gibi nörojenik (sinirsel) kaynaklı problemlere bağlı olarak gelişebilir. Artikülasyon bozukluğu herhangi bir yetersizlik olmadan da görülebilir. Ayrıca zihinsel engel, psikolojik sorunlar, otizm spektrum bozukluğu da artikülasyon bozukluğuna eşlik edebilir.

Artikülasyon bozukluğunun terapisinde çocuğa özellikle ebeveynler tarafından doğru model olunmalıdır. Çocuk sesleri yanlış ürettiğinde düzeltme yapılmaması gerekmektedir. Zira bunda başarılı olma şansı da çok düşüktür. Yapılan sesletim hataları aile fertleri ya da çevredekiler tarafından

alay konusu edilmemelidir. Ya da çocukların yaptığı hatalar (örneğin "su" yerine "fu" dediğinde) aileler tarafından pekiştirilmemelidir. Bu durumda yapılması gereken uygun davranış, uygun model olmaktır. Hatalı üretilen sözcük doğru bir şekilde söylenerek işitsel girdi sağlanmalıdır. Örneğin çocuk "Töpet taçtı." dediğinde aileler "Evet köpek kaçtı." şeklinde doğru telaffuz etmelidir.

Gecikmiş konuşması olan çocuklar değerlendirilirken değerlendirme ekibinde pediatri uzmanı, pediatrik nörolog, genetik uzmanı, KBB hekimi, odyolog, dil ve konuşma terapisti, psikolog ve özel eğitim uzmanı yer almalıdır. Pediatri uzmanı tarafından fizik muayenesi, KBB hekimi ve odyolog tarafından işitme durumu ortaya konulmalıdır. Psikolog ve özel eğitim uzmanı tarafından da psikolojik ve davranış değerlendirmesi yapılmalıdır.

Eğer çocuğunuzda dil-konuşma bozukluğu şüphenez varsa muhakkak kapsamlı değerlendirme yapabilen (dil konuşma engeli heyet raporu verebilen) bir hastaneye gitmenizi öneririz. Hastaneden alınan konuşma engelli heyet raporuna müteakip bağlı olduğunuz ilçe millî eğitim müdürlüğüne bağlı olan RAM'dan (rehberlik araştırma merkezi) alacağınız RAM raporu ile "Dil Konuşma Güçlüğü Modülü" olan rehabilitasyon merkezlerinde ücretsiz eğitim hakkınızdan faydalanmanızı öneririz.

"Mutlu olsam hayatımda ne değişirdi?", "Neyi daha iyi yapardım?", "Neyi daha az yapar ve nelerden uzaklaşırdım?", "Mutluluk duygusu somut şekilde hayatıma ne katardı?", "Kurtulmak istediğim bu mutsuzluk benden gitse, hangi eylemleri hayata geçirirdim?" İşte bunun gibi daha nice eylem odaklı soruyu kendimize sormalıyız.

GEÇMEYEN

MutsuzlukESRA ORAS
Uzman Psikolog

Geçmeyen mutsuzluk, günümüzün en popüler psikolojik sorunu olarak başı çekiyor. Hem gündelik hayatta insanlardan duyduğlarımız hem kendi hissiyatlarımız hem de araştırma verileri kronik mutsuzluk sorununun yaygınlığını ortaya koyuyor. "Ne yaparsam yapayım mutlu olamıyorum.", "Yaptığım hiçbir şeyden zevk alamıyorum.", "Kendimi sürekli mutsuz ettiğimi hissediyorum.", "Her şeyi kafama takıyorum." gibi nice şikâyet cümlesi eminim hepimize tanıdık gelmiştir. Psi-

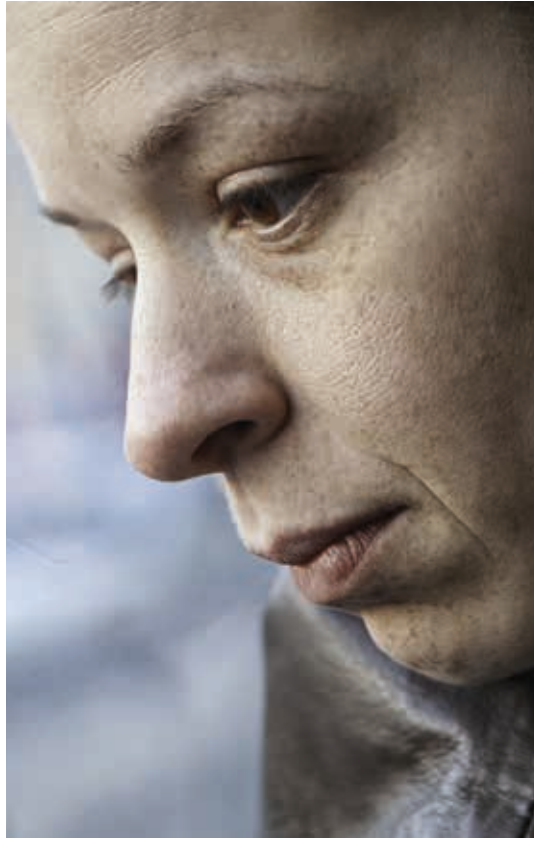
kiyatri dünyası bu duygusal çökkünlük durumunu "depresyonun bir belirtisi" olarak tanımlıyor. Yapılan araştırmalara bakacak olursak yoğun mutsuzluk ve zevk kaybı içeren depresyon hastalığının sadece ülkemizde değil tüm dünyada arttığını görebiliriz. Dünya Sağlık Örgütü'nün raporuna göre 2015 yılında dünya çapında depresyon vakalarının sayısı 322 milyona yükseldi. Rapordaki verilere göre, Türkiye'de depresyon şikâyeti olanların sayısı 3 milyon 260 bine ulaştı.

Günden güne teşhis oranı ar-

tan bu hastalığın en önemli yapı taşı olan mutsuzluk sorununa çare olabilmesi adına ülkemizde pek çok yayına rastlayabilirsiniz. Mutsuzluktan kurtulmanın "kısa" ve "kestirme" yollarını aktaran pek çok kişisel gelişim kitabı raflarda boy gösteriyor ve hızla tükeniyor. Her gün mutsuzluk sorununu aşmaya dair onlarca seminer ve eğitim düzenleniyor, TV'lerde ve radyolarda bunun yolları anlatılıyor. Ruh sağlığı profesyonellerinden yardım almak geçmişe nazaran artık çok daha kolay fakat tüm

bunlara rağmen gelin görün ki mutsuzluk sorunu da aynı hızla yayılıyor. Özetle, tablo da bir terslik var.

Her şeyden önce şu mutluluk merakını bir sorgulamakta fayda var. Zira herkesin diline pelesenk olmuş bir merak bu. Yaşamının asıl amacını mutluluk duygusunun iplerine bağlamış insanlar için bu duygunun değeri oldukça yüksektir. Ama bir dakika sonrası bile belirsiz olan yaşamda bir duyguyu yegâne amaç edinmek esasen gerçekçilikten çok uzak. Duyguları hayatın amacı olarak temel almak, insanı duygularının esiri hâline getirir. Oysa duygular çok hızlı değişebilir ve süreğenliği yoktur. Hayatın anlamını böylesine kaygan bir zemine oturtmak takdir edersiniz ki bizi tatminsiz kılacaktır. Bu noktada hayata yüklediğimiz anlamı ve amacı revize etmemiz gerekiyor. "Hayatın anlamı nedir?" gibi derinliği kocaman bir soruya cevap vermek ilk adım olmalı. Ardından "Bugüne kadar bu anlam dairesinde mi yaşadım?" ve "Bu anlam dairesinde mutlu hissedip hissetmemek ne kadar önem arz ediyor?" soruları sıraya geçmeli. İşte bu sorulara cevap verdiğinizde başka bir pencere daha açılacak, sizin potansiyelinize ve içinde bulunmayı tercih ettiğiniz anlam dairesine en uygun amacı belirlemeniz gerekecek. İşte bu amacı gelip geçici duygularımız değil, yaşamımızın verimliliği yönlendirmeli. Yani, bu amacı oluştururken asıl derdimiz olumlu duygular yaşamak-

tan öte yaşamımızı verimli ve işlevsel kılmak olmalı. Söz gelimi, tüm gününü ihtiyaç sahiplerine yardımcı olmakla geçiren biri pek tabii çok mutlu hissedemez. Zira zor durumda ve ızdırap içinde olan insanları görmek kimsese zevk vermez. Fakat o günü verimli yaşamış olmak kişinin yaşamını anlamlı kılacak ve o; ertesi gün aynı işe, başkalarının acısıyla acı çekmek pahasına, koşarak gidecektir. Bu örneği diğer pek çok meslek ve uğraş için dile getirebiliriz. Uzun lafın kisası; ne hissettiğimiz değil ne yaptığımız ve yaptığımız şeyin bizim için ne anlam ifade ettiği, aynı zamanda ortaya koyduğumuz eylemlerle toplumsal faydayı ne kadar gözettığımız önemli olmalı.

Huzur, mutluluk, sevinç gibi olumlu duygulara ek olarak yaşayacağımız olumsuz duygulara da açık olmalı ve bu duyguların tekâmül sürecimizin olmazsa olmazı olduğunu kabullenmeliyiz.

Mutluluk kelimesinin pek çoklarımız için görmek istemediğimiz boşlukların maskesi hâline gelmesi bir başka sorunlu nokta. "Mutlu olsam hayatımda ne değişirdi?", "Neyi daha iyi yaptım?", "Neyi daha az yapar ve nelerden uzaklaştırdım?", "Mutluluk duygusu somut şekilde hayatıma ne kattı?", "Kurtulmak istediğim bu mutsuzluk benden gitse, hangi eylemleri hayata geçirdim?" İşte bunun gibi daha nice eylem odaklı soruyu kendimize sormalıyız. Aslında anlamsız ve içi boşaltılmış yaşamımızı görmek yerine bir duyguyu hissedememeyi esas sorunmuş gibi tanımlamak, hayatımızın sorumluluğundan kaçmamız anlamına da geliyor. Oysa sorumluluk almalı ve yaşamımızı değerli kılacak işlerin peşinde olmalıyız. Okumalı, öğrenmeli, öğretmeli ve üretmeliyiz. Mutluluk zaten bunları yaparsak tıptı tıptı peşimizden gelecektir, gelmesede önemli olmayacaktır; zira tüm bunları yapmanın getirdiği olgunluk bize kâfi gelecektir. Muhtemelen duygularımızı takip edecek vaktimiz de olmayacaktır.

Özetleyecek olursak, mutluluğu hayatımızın ideal amacı olmaktan çıkarıp yaşamımızı sorumluluklarımızla anlamlı kılmalıyız. Bu sorumluluklar esnasında huzur, mutluluk, sevinç gibi olumlu duygulara ek olarak yaşayacağımız olumsuz duygulara da açık olmalı ve bu duyguların tekâmül sürecimizin olmazsa olmazı olduğunu kabullenmeliyiz.

Tülbent dolabı

BETÜL ŞATIR

Anneannemin basmadan diktiği o eteğin sayısız gülleri vardı. Lastiğini sıkıştırdınca ancak üzerime göre oluyordu. Çok uzun olmasına rağmen yaz sıcaklığında giymeyi en çok sevdiğim kıyafetim buydu. Güneşin en ısrarlı olduğu zamanlarda uyumayı değil de oynamayı sevdiğimden kıyafetlerin en rahat olanlarını seviyordum. Ne hikmetse eteğimi giyinince bir de beyaz başörtü aşırıyordum annemin tülbent dolabından. Pembe yanaklarımı dışarı fırlatacak kadar sıkıyordum yüzümü acemice örterken.

O dolaptan bir gün benim de olacaktı. Ama tülbent dolabımın olması için gelinlik kız olmam gerekiyordu. Aslında ben gelin olmak istemiyordum. Ne zaman böyle söylese saklanacak bir köşe buluyor içli içli ağlıyordum. "Beni sevmiyorlar, benden kurtulmak istiyorlar." diye düşünürdüm. Küçük de olsa abla olduğum için hep bana, büyüdüğümü ima etmek amacıyla "Gelin edelim bu kızı." diyorlardı. Benden sonra iki kardeşim daha olduğundan, pabucum da yüksekçe bir dama atıldığından beni istemediklerini düşünüyordum. (Zamanın ruhu işte. O vakitler beni ağlatan bu gelin olma latifesine şimdi kız çocukları neşe ile gülümüyorlardı. O zaman gelin olmak kederli, yaslı bir hikâyeye idi; ayrılık ve uzaklık demekti. Mukaddes Abla'nın düğününde bütün kadınlar hep bir ağızdan ağlamışlardı. Mukaddes Abla'nın ellerine kına

yakılırken içli içli ağlaması, oradaki komşu kadınların ona abartılı bir şekilde eşlik etmesi düğünler ve gelin edileme hakkında bana çok iyi bir intiba bırakmamıştı doğrusu. Şimdilerde gelin olma bahsi ise bambaşka bir saltanat. Bu zamanın ruhu da böyleydi demek!)

Anneannem en çok beni sevdiğini söylüyordu. Dayılarım da her istediğimi yapıyorlardı. Teyzelerimi sorarsanız, kucaklarından indirmiyorlardı beni.

Teyzelerimin de birbirinden güzel başörtü dolapları vardı. Renk renk oyaları olan muntazam dizilmiş yemenilerle doluydular. Ütülerini özenerek yapılmış hâlde akvaryuma benzeyen o küçük camekânın içinde bekler dururdu yazmalar. Çiçekler dalları, oyalar boncukları kendilerine arkadaş ederek geçirir giderlerdi günlerini. Muhtemelen ceviz ağacından mamul ahşaptan iskeleti, camdan duvarları olan bu dörtgen dolap güzel kokulu sabunlarla ya

O dolaptan bir gün benim de olacaktı. Ama tülbent dolabımın olması için gelinlik kız olmam gerekiyordu. Aslında ben gelin olmak istemiyordum. Ne zaman böyle söylese saklanacak bir köşe buluyor içli içli ağlıyordum.

da lavanta çiçekleriyle kokulandırılırdı. Bu yüzden Fatma teyzem çiçek, Gülsüm teyzem tertemiz sabun kokardı. Camdan sürgüsü açılınca etrafa hafif bir ütü yanığı ve yazmaların güllerinden belki de oyalarındaki çiçeklerden bir tütsü yayılırdı.

Yaz olunca, karnemi alır almaz ilk işim anneannemin şımartan kucağına ilişmek olurdu. Yeşillikler içinde, bağların gölgesinde, meyve veren ağaçlarla dolu bahçeli bir evde yazları çok güzel zamanlar yaşıyordum. Mahalle camisinde sureleri ezberlemek şartıyla babam yaz tatilimi anneannemde geçirme isteğimi kabul ederdi. Ben de yaz bitiminde büyük-küçük namaz surelerini ezberlemiş olarak ve anneannemin güzel kokusunu odasının içinde bırakarak geri dönerdim.

Basma eteğimin gülleri kadar renkli maceralar yaşıyordum cami bahçelerinde. Uzun eteğime basmadan dilediğimce koşabiliyordum halıların üzerinde. Kristal sandığım

avizelere uzanmak için istediğim kadar zıplayabiliyordum. Abdest alırken arkadaşım, çocuksu kahkahalar eşliğinde ıslak şakalar yapıyordum. Ne kadar tasasız ne kadar neşeli çocuklardık. Kına yakılmayı ve anneannemin saçlarını okşamayı seven küçücük ellerimle yaralı serçeler buluyordum. Merhametle onları iyileştiriyor, tekrar kanatlanmalarını sabır ve sevgi ile izliyordum.

Bakışları dili kadar konuşkan olan anneannemin elinden ya da eteğinden tutup ölü evlerine gidiyordum. Herkesin içten ağladığı, ağlarken katıldığı cenaze evlerine "örgülük" diyordu anneannem. "Gel seninle örgülüğe gidelim, ama orada uslu duracaksın olur mu? Gülmeyeceksin. Üzüntülü, tasalı insanların yanında kendine dikkat edeceksin." diye sözler aldığı gezmeler. Acıları, hüznüleri, tasaları bir odaya dolmuş olarak görebildiğim, gözyaşı döken insanları izlediğim, gözlediğim gezmeler. Bazen ölünün boydan boya uzandığını görürdüm odanın ortasında. Üzeri beyaz bir örtüyle örtülmüş, karnına da kalın şiş ya da bıçak konulmuş, ölmüş bir insan hareketsizce uzanırdı. Sevenleri orada vedalaşır, helalleşir, ağıtlarla ne kadar sevdiklerini çığırırlardı. Komşulardan biri vefat etti diye teyp, televizyon günlerce açılmazdı evimizde de. Her perşembe akşamı ölenlere Kur'an okunurdu. Bir de tutsü kokan akşamlarda güzel günler yâd edilirdi muhakkak.

Kız istemelere giderdim yine

anneannemle. Gelin adayı temiz mi, düzenli mi, becerikli mi diye benim de fikrimi sorardı anneannem. Onların yanında gülmeyi, ağlamayı, tasalanmayı, acıları paylaşmayı, sevinmeyi öğrendim.

Anneannem ne cömert bir kadındı. Herkesin akıl danıştığı, arabuluculuk yapan, küsleri barıştıran, dargınlara öğütler veren, güngörmüş, tecrübelerine değer verilen, muhitinde çok sevilen ve sayılan, büyük ve hatırlı kabul edilen bir kimseydi. Dokuz çocuğu olmuştu. Hepsini de her gün kanaatkâr sofralarda yemeklerini yerlerken helal kazanmaları ve helalinden yemeleri konusunda, haramdan bir fitneden, bir canavardan korkar gibi korkmaları gerektiği hususunda uyarırdı. Her şeyin adaletle bölüşüldü-

Anneannem ne cömert bir kadındı. Herkesin akıl danıştığı, arabuluculuk yapan, küsleri barıştıran, dargınlara öğütler veren, güngörmüş, tecrübe-rine değer verilen, muhitinde çok sevilen ve sayılan, büyük ve hatırlı kabul edilen bir kimseydi.

ğüne, kimsenin hakkına kimsenin el uzatmadığına; böylelikle daha da taştan berekete, bolluğa masumiyetle tanık ve ortak olmuşumdur. Sofralarda misafirsiz oturulduğuna neredeyse hiç şahitliğim yoktur. Günün her saatinde kurulan sofralar çoğunlukla gariban kimselerle veya yolcularla şenlenirdi. Gelen misafirlerin yatıya kalacağını geç olmasına rağmen kalkmamalarından anlardık. Sabun kokulu çarşaf lar serilirdi. Divanlarda ve döşeklerde yer kalmayasıya misafirlere yer açılırdı. Sabah oldu mu gelen misafirin ayakkabısı boyanmış; yolun telaşı, yolculuğun meşakkati ile sararmış destarı sakız gibi yıkanmış olurdu. Gideceği vakit misafirler ne ayakkabısını ne de başına saracağı destarını tanıyabilirdi. Dış kirası niyetine ellerine tutuşturulan zeytin bidonu, meyve poşeti veya makarna paketi ile nasıl ödeyeceğini bilemediği bir memnuniyetle, hayır dualarla ayrılırlardı evimizden. Edilen hayır duaları kuş olur; herkesin kulağına anneannemin iyiliğini, cömertliğini, asaletini, güngörmüşlüğünü fısıldarlardı. İş düşenler, başı sıkışanlar dedem ve ninemin yanında alırlardı soluğu; mahkemeye düşmeden birçok sorunu hallettiklerini, birçok dargını helalleştirdiklerini çok defa tecrübe etmişimdir. Nereye gitse beni yanından ayırmayan anneannem, beni bir sürü güzelliğin ve hayrın şahidi, memnunu ederdi. Uçuşan dualardan ne kadar nasiplendiğimi hâlâ daha kismetimin bolluğu, işlerimin rast gitmesi üzerinden bilmem zor

değil. Sayelerinde konuğu olduğum evler, tanıdığı olduğum hikâyeler bitecek, tükenecek gibi değildir.

Dönümlerce arazilere ekilen pamuklar, buğdaylar, pancarlar, susamlar, nohutlar hasat edilirken ve o aşamaya gelirken nasıl bir teslimiyet içinde olunur; her şey aslında nasıl da Allah'a emanettir; tevekkülle öğrenmeme vesile olmuşlardır. Yağmurun, toprağın, bereketin, sabrın, azmin, sevincin -ne efsunlu bir hakikat olduğuna- her zerresine şahitlik etmişimdir yanlarında. Tarladan kaldırılan mahsulün öşrü nasıl verilir, çalıştırılan kişilere emeklerinin ve gözlerinin hakkı nasıl da hemen teslim edilir, onlara işveren gibi değil de kismetine biraz fazla düşmüş sorumluluk sahibi bir büyüklere gibi şefkatle nasıl yaklaşılır, görmüşümdür. Tarlalarında çalıştırdıkları birçok

gencin evlendirilmesine aracı olmaları, eşya temini hususunda gösterdikleri çabaları hâlâ aklımdadır. Birinin eksikliğini diğerinin fazlasına toka ediveren dengeyi ve merhameti gözetken bir güçle onlara yuva kurduklarını bilirim. Hâlâ çok mutlu olan çiftlere memlekete gittikçe rastlarım ve ister istemez bir gülümseme yayılır yüzüme. "Hayırlısını iste komşum, Allah gücünir." dedikçe ille de hemşire gelin isteyen Gülsüm Komşu'ya -sırf gönlü olsun diye buldukları hemşire gelinin hayırsız çıkması üzüldüğüm tek hatıradır belki de. Belki de körü körüne ısrarcı olmamayı, hayırlısını dilemeyi öğrendik beraberce bu olay sonrasında.

Bir de hiç masalsız kalmamışım; şimdiki anneannem sayesinde. Padişahlar, peri kızları, sultanlar, kaybeden kötüler, hep kazanan iyiler uykudan

Mahalle camisinde sureleri ezberlemek şartıyla babam yaz tatilimi anneannemde geçirme isteğimi kabul ederdi. Ben de yaz bitiminde büyük-küçük namaz surelerini ezberlemiş olarak ve anneannemin güzel kokusunu odasının içinde bırakarak geri dönerdim.

az önce başucuma gelmişlerdir. Üşenmeden her gece hem de; ömür boyu iyi, sevecen, dürüst, doğru biri olmam gerektiğini fısıldayıp gitmişlerdir. Kimseyi eleştirmeyen, herkesi olduğu gibi kabul eden insanlar şimdilerde ne kadar da az. Hayat böyle insanlarla güzel aslında. Her fânîyi korkutan, endişeye sevk eden o yalnızlık hâli kimsese musallat olamıyor böyle güzel insanlar oldukça. Sesler ve renkler bir bir çekiliyor böyle insanlar yok oldukça. Hatırlananlar ve yaşananlar arasında mesafe git gide açılıyor. Ve gün geliyor ölüm bütün o mesafeleri kapatıyor. Kucaklaşmalar bitmek zorunda kalınca bir tülbent dolaşmanın sert ve soğuk cismaniyetini bağrına basıyor insan. "Hayatta iken kucaklaşmalar eksik kalmamalı." diye tekrarlıyor sessizce; rüzgârın elinde oyuncak olan ömürlerimiz tüy gibi hafifken...

BÜYÜLÜ CAM

Büyüsüz gerçek

SEMA BAYAR

Giderek sosyal medya elinde şekillenen karakterler gün yüzüne çıktı. Dışarıdan bakıldığında özgüvenli görüntüsüyle dikkat çeken, özünde ise başkalarının takdir ve beğenisine bağımlı kişilikler var artık.

Alan Turing, Enigma şifreleme sistemini çözmek için icat ettiği makinenin II. Dünya Savaşı'nın kaderini değiştirmekle kalmayıp birkaç on yıl içerisinde büyük bir gelişme kaydederek XXI. yüzyılın vazgeçilmez iletişim kaynağı olacağını bilebilir miydi? Büyülü fener ve televizyonun ardından bütün ilgiyi üzerine çeken bu yeni icat, önce savunma sanayinde ardından da uzay araştırmalarında kullanılmaya başlandı. Çok geçmeden kamusal alanlardan kişisel kullanımlara kadar hayata dâhil olan yeni bir ekran ortaya çıktı, bilgisayar. Teknoloji, çağlar arasındaki farkı giderek derinleştirirken yeni yüzyıla eskisi arasında doldurulamaz bir uçurum

meydana getirdi. Hayatın her alanına tesir eden milenyum çağı başlamış oldu.

Geleneksel kitle iletişim araçları yerlerini sanal iletişim kanallarına terk etti. Kitaplar, gazeteler, dergiler maalesef sadece sınırlı sayıdaki muhatapları tarafından takip edildi. Sinema ve televizyon bu açıdan birer adım önde olsalar da birinciliği çoktan sosyal medyaya kaptırdılar. XX. yüzyılda bir kitabın yazıldıktan sonra muhatabına ulaşması için aşması gereken yollar çok daha uzundu. Bugün ise birkaç satırlık sözler bile saniyeler içinde yüzlerce insana ulaşıyor, onlarca beğeni ve yorum alıyor. Kolay ulaşılanın çabuk tüketildiği, her tatminin daha büyük bir tatminsizliğe sürüklediği bu

çağda modern insan; içinde bulunduğu kuşatmanın farkında mı? Ahlak ilkeleri huzuru öncelerken şimdi mutluluk, haz ve keyif peşinde bitimsiz bir koşu başladı. Temel beslenme kaynağı övgü olan bir nesil yetişti.

Bilgisayarlar, bugün sadece birer paylaşım ve dijital iletişim aracından ibaret olmadığını gösterdi bizlere. Kişilerin ruhsal durumlarından sosyal hayatta bastırdıkları mizaç özelliklerine kadar pek çok mahrem alanı da açık etti. Bu ifşa karşılıklı etkilenmeyi beraberinde getirdi. Giderek sosyal medya elinde şekillenen karakterler gün yüzüne çıktı. Dışarıdan bakıldığında özgüvenli görüntüsüyle dikkat çeken, özünde ise başkalarının takdir ve beğenisine

bağımlı kişilikler var artık. Kendini başkalarının beğenisi üzerinden tanımlayan insan, öteki üzerinde yaratacağı duyguya muhtaç hâle geldi. "Biz"den "Ben"e evrilen dil akışları, değişen, dönüşen ve maalesef yozlaşan kimlikleri de beraberinde getirdi. Sanal dünyanın retoriği narsistik eğilimleri kışkırttı. Kendilerinin özel olduklarını göstermek için sosyal medyanın bütün imkânlarını seferber eden insanlar... Sevdi mi en çok seven, acısını en derinden hisseden, duygularını uçlarda yaşayan... Yeterli ilgiyi göremediğinde de "Özel olduğumu anlayamıyorsunuz çünkü yeterince özel değilsiniz."e sığınan. Ekrana değil kendine bakan...

İzlenen yöntem ve yaşam tarzları birbirinden farklı olsa da ortaya çıkan sonuçlar aynı: "Gösteri Toplumu!" İfşanın sınırlarını zorlayan, "Ben"e odaklanan, kendini ekrandan seyreden insanlar; sadece olanı değil olmak istediğini yansıtır hâle geldi. Her yaptığı bilinsin, her eylemi görülsün isterken riya ve

"Çay Keyfisi"-nin karşısında ramazan sofraları yerini aldı. Şeytan taşlarken çekilen "selfie"ler, kutsal topraklarda açılan eller, fotoğraflanan hasta ziyaretleri... Ne ibadet ne de muhabbet gizli kalacaktı. İnsan nerede durmalıydı?

kibrin kapıları da aralandı. Elbette ki mevcut durum, eleştirilerin de hedefi oldu. Ancak "Gösteri Toplumu" en büyük numarasını kendini eleştirenlere yaptı. Onlara da sahnede bir yer açtı. Zira sanal ortamda herkes için bir rol muhakkak bulunurdu. Eleştirenlerin eleştirdiği ile sınındığı bir dünya sanal âlem. Usuller değişse de amaç görünmek olunca din de bu gösteri toplumunun işleyişinden nasibini aldı. "Baby Shower" karşısında bebek mevlitlerini buldu. Arkadaşlarla "Çay Keyfisi"nin karşısında ramazan sofraları yerini aldı. Şeytan taşlarken çekilen "selfie"ler, kutsal topraklarda açılan eller, fotoğraflanan hasta ziyaretleri... Ne ibadet ne de muhabbet gizli kalacaktı. İnsan nerede durmalıydı? Yakınını az önce kaybettiğini öğrenen birey, büyük acısını paylaşmak için soluğu klavye başında aldığı anda yapmak istediği tam olarak neydi? Sanal dünya; insanları acılardan, hüznlerden, kederlerden bile beğeni devşirir hâle getirdi. İbadetle-

ri bekleyen en büyük tehlike riya için mümbit bir mevsim gelmişti. Kolay kolay gideceğe de benzemiyordu.

Görüldü ki "Ben"e odaklanan insan; salih amellerini de gözler önüne sermekten çekinmiyor. Riya ile yaptığı hayırlarını baltalarken gözü sadece kendi yansımada takılı kalıyor. Nefsi ile mücadelenin açılan bu yeni cephesinde günden güne kan kaybediyor. Gözünü eline tutuşturulan aynadan alamazsa duyarlıkları ve incelikleri tümünden yitirecek. Bu aynanın sırrı, sofistike işlemlerle karmaşık ve albenili hâle getirilmiş yazılımlardan müteşekkil. Bu ayna, insanın zaaflarından besleniyor. Her seferinde yeni sızıntılar keşfediyor. Kanalları doldurarak yepyeni dürtülere hitap ediyor. Oysa insanı bu hipnozdan kurtaracak olan yegâne alanlar, bir ruhsal arınma zamanları olan ibadetlerdi. Zaaflardan beslenen ahtapot, kendi kontrolü dışında kalacak hiçbir korunaklı alana müsamaha göstermiyor. Çünkü büyülü aynanın bildiği bir şey var; onsuz nefes alıp verilen bütün alanlar kendisi için tehlike arz etmektedir. O yüzden inancın empatiyi güçlendiren, nefsi bencilliğinden arındıran, kalbi sükûnete ve suhulete kavuşturan davranış yansımaları görüldüğü yerde ifsat edilecek. Nasıl mı? Teşhir edilerek; teşhir edilmeyen hiçbir ibadet, hiçbir iyilik aslında yapılmamıştır hissi uyandırılarak. Böylelikle korunaklı alan bırakmayarak ve gerçekte bütün iyilikleri daha doğum anında riyayla boğarak.

DOĞUM

Mucizesi

DOÇ. DR. ÜLFET GÖRGÜLÜ

Aslolan müdahalesiz normal doğum iken, doğru zamanda ve gerçek sebeplerle yapıldığında bir hayat kurtarma ameliyatı olan sezaryen, tercih edilebilir modern doğum şekli hâlini almakta. Tıp çevrelerince cerrahiye ait tüm riskleri taşıdığı ifade edilen sezaryen, halk arasında ilginç bir biçimde, risksiz bir işlem olarak algılanır oldu.

Kur'an'ın son cüzünü okumaya, ara ara kendisini hissettiren ağrılarla başlamış, cüzü bitirip hatim duasını yaparken ağrılarının gittikçe sıklaştığını hissetmiş, durumunu ebeye haber vermişti. Onun gelmesini beklerken Esmâ-i Hüsnâ'yı zikre ve duaya devam

etti; Rabbinden doğumunu kolay kılmasını diledi. Geleceği haberini aldığı andan bu yana sevgi, merak ve özlemle beklediği yavrusuna kavuşma vakti yaklaşmıştı. Bebeği de annesinin sıcak kucakıyla buluşma zamanının geldiğini sancılarla haber vermiş, dünyaya gözlerini açmak için zorlu doğum yolculuğuna koyul-

muştu. Sancısı arttıkça daha içten "Allah" diyor, ağrının şiddetiyle akan gözyaşlarına hâkim olamıyordu. Ebesi bir yandan ne yapması gerektiğini söylerken bir yandan da şefkatli elleriyle akan yaşlarını siliyordu. İşte o an, yavrusu, vücudunu tamamen terk edip incecik sesiyle ağlamaya başlamıştı ki saatlerdir çekti-

ği sancının bıçak gibi bir anda kesildiğini hissetti. Öylesine hafiflemiş, öylesine rahatlamıştı ki. Aman Allah'ım, bu ne muhteşem, ne emsalsiz bir duygu idi. Sanki bebeğiyle birlikte kendisi de yeniden doğmuştu. Doğum anını ona ve yavrusuna kolaylaştıran, bu büyük mucizeyi yaşamasını lütfeden Rabbine gönülden hamt ediyordu.

Kerim Kitabımızda, "Derken Meryem ona hamile kaldı. İşte bu sebeple karnında bebeği ile uzak bir yere çekildi. Sonra doğum sancısı onu bir hurma ağacının dibine yöneltti. Aşağısından biri ona şöyle seslendi. 'Tasalanma Rabbin senin altında bir su kaynağı yaratmıştır. Hurma ağacını da kendine doğru silkele ki, üzerine taze, olgun hurma dökülsün. Ye, iç, gözün aydın olsun.' Sonra çocuğu kucağına alarak kavmine getirdi." (Meryem, 19/22-27.) ayetleriyle Hz. İsa'nın (a.s.) mucizevi doğumu anlatılırken Hz. Meryem'in gözlerden uzak, sakin, تنها bir yerde bebeğini doğal bir şekilde dünyaya getirmiş olmasından bahsedilir.

Gebelik ve doğum insanlık tarihinin en kadim, en doğal hadiselerindendir. Ama aynı zamanda eşref-i mahlukat olan insanın doğumu, Rabbimizin sonsuz ilim, kudret ve yaratma gücünü görmemize vesile olan bir mucizedir de. Hemen her kadın bu mucizeyi yaşayabilme arzusu taşır. Hamilelik ve doğum sürecinde anneyle bebek arasında çok özel ve güçlü bir bağ kurulmakta, bu ilişki, içinde bir mahremiyeti de barındırmak-

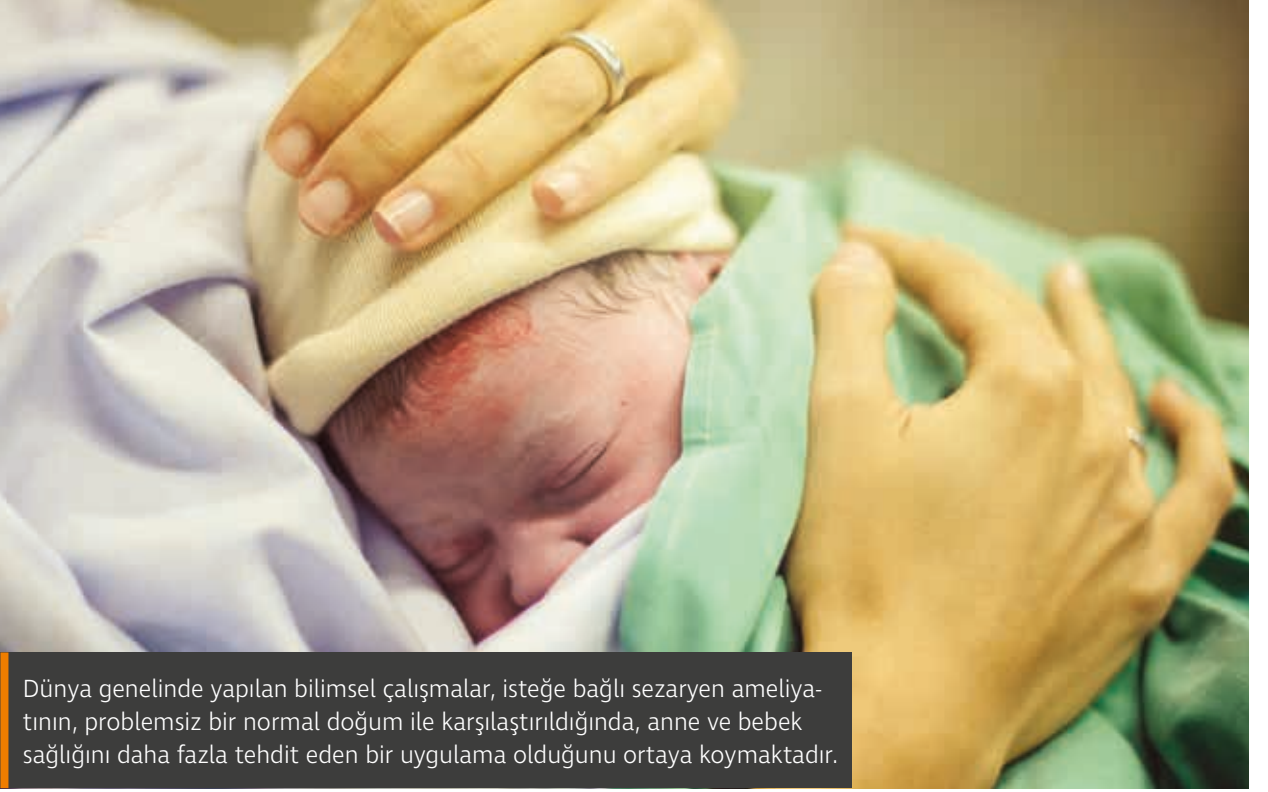
tadır. Doğallıktan hızla uzaklaşılan, yapaylığın hayatın her alanını kuşattığı modern zamanlarda gebelik ve doğumun da bundan nasibini aldığını, bu doğal sürecin dışarıdan müdahalelerin konusu haline geldiğini üzümlere görüyoruz. Bilim ve teknolojinin neredeyse takibi güç bir hızla ilerlediği günümüz dünyasında, düşünce ve algıları-mızdaki hızlı değişimin bariz bir yansıması kendini, gebelik ve doğuma yüklediğimiz anlamda gösteriyor. Dünyanın neredeyse en doğal olayı olan gebeliğe "hastalık", gebeye ise "hasta" muamelesini reva görür olduk. Gebelikte özel durumlar için geliştirilen prenatal testler neredeyse rutine; doğum ise ameliyathanede gerçekleşen cerrahi bir müdahaleye dönüşmekte. Aslolan müdahalesiz normal

Ülkemiz %50'nin üzerindeki oranıyla, dünyada sezaryenle doğumda maa-alesef ilk sıralarda yerini almakta, bu durum sezaryenin âdetâ bir tüketici ürününe dönüştüğü yargısını doğrulamaktadır.

doğum iken, doğru zamanda ve gerçek sebeplerle yapıldığında bir hayat kurtarma ameliyatı olan sezaryen, tercih edilebilir modern doğum şekli hâlini almakta. Tıp çevrelerince cerrahiye ait tüm riskleri taşıdığı ifade edilen sezaryen, halk arasında ilginç bir biçimde, risksiz bir işlem olarak algılanır oldu.

Uzmanların da belirttiği gibi, sezaryenin, anne hayatını korumada büyük işlevler yerine getirdiği bir gerçektir. Ülkemizde doğuma bağlı anne ölümlerinin büyük oranda düşüş göstermesi bu işlevin sonucudur. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), %10'un altındaki sezaryen oranlarının yetersiz sağlık hizmetlerine, %15'in üzerindeki ise sağlık hizmetlerinin gereksiz kullanımına işaret ettiğini söylemektedir. Ülkemiz %50'nin üzerindeki oranıyla, dünyada sezaryenle doğumda maa-alesef ilk sıralarda yerini almakta, bu durum sezaryenin âdetâ bir tüketici ürününe dönüştüğü yargısını doğrulamaktadır. Bir zamanların, "doğum için en güvenilir yer hastanedir" söylemi; günümüzde yerini, "doğum için en güvenilir yöntem sezaryendir" anlayışına bırakmıştır.

Sezaryen oranlarındaki bu artışın pek çok sebebi olabilir. Son yıllarda özel hastanelerin sayısının artmasıyla gelişen ticari kaygılar, doktor yetersizliği, ebelik hizmetlerinin gerilemesi, hekim ve ebeleri tedirgin eden malpraktis (hekimin tıbbi müdahaleyi gerektiği şekilde uygulaması veya hiç yapmaması) davaları, şehir hayatı, çekir-

Dünya genelinde yapılan bilimsel çalışmalar, isteğe bağlı sezaryen ameliyatının, problemsiz bir normal doğum ile karşılaştırıldığında, anne ve bebek sağlığını daha fazla tehdit eden bir uygulama olduğunu ortaya koymaktadır.

dek aile yapısı gibi birçok bileşenden söz edilebilir. İsteğe bağlı sezaryende tıbbi sebeplerden çok kişisel nedenlerin öne çıktığı, eğitim seviyesinin yükselmesiyle, isteğe bağlı sezaryen tercihlerinin arttığı görülmektedir. Öte yandan doğum korkusu/tokofobi, sosyal medyada doğum algısıyla ilgili kontrolsüz paylaşımlar, güvenli bir doğumu garantileme gibi sebepler de bu tercihte etkili olmaktadır.

Sebepler ne olursa olsun, sonuçta sezaryen oranının yüksek olmasının neslimizi olumsuz etkileyeceğine dikkat çekilmektedir. Dünya genelinde yapılan bilimsel çalışmalar, isteğe bağlı sezaryen ameliyatının, problemsiz bir normal doğum ile karşılaştırıldığında, anne ve bebek sağlığını

daha fazla tehdit eden bir uygulama olduğunu ortaya koymaktadır. Sezaryen sonrası anne ölüm riskinin normal doğuma göre üç-dört kat daha yüksek görüldüğü, akciğerlere pıhtı atma riskinin daha fazla olduğu, dış gebelik ve düşük oranının arttığı, ağrının daha çok ve iyileşmenin daha geç olduğu belirtilmektedir. Sezaryenin, doğum sonrası depresyon riskini artırdığına dikkat çekilmekte, sezaryen ameliyatı geçiren annenin sonraki bebeklerini normal doğum ile dünyaya getirme şansının da azaldığı üzerinde durulmaktadır.

Sezaryenin çocuk üzerinde de pek çok olumsuz etkisinden söz edilmektedir. Sezaryenle doğumun, astıma yakalanma ve besin alerjisi riskini arttırdığı,

insanın doğumu, Rabbinin sonsuz ilim, kudret ve yaratma gücünü görmemize vesile olan bir mucizedir. Her kadın bu mucizeyi yaşayabilme arzusu taşır. Hamilelik ve doğum sürecinde annenin bebekle arasındaki çok özel ve güçlü bir bağ kurulmakta, bu ilişki, içinde bir mahremiyeti de barındırmaktadır.

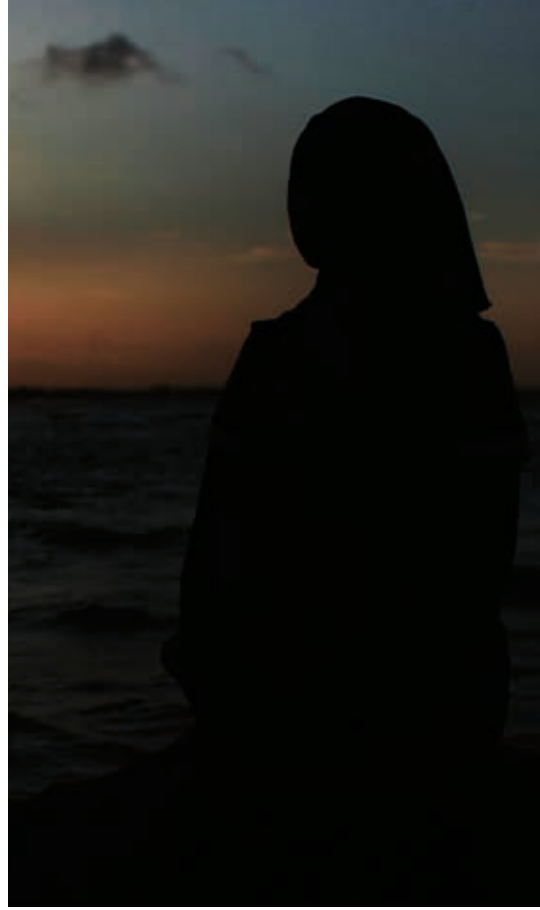
ğı, bebeğin bağırsak florasını bozduğu belirtilmektedir. Sezaryen sonrasında solunum güçlüğü çekme riskinin, akciğer sorunlarının ve hastaneye yatışların daha fazla olduğu üzerinde durulmaktadır. Sezaryenin önemli bir dezavantajı da doğum sonrası anne-bebek etkileşiminin gecikmesine yol açmasıdır.

Sezaryenin söz konusu risklerine karşılık uzmanlar, müdahalesiz normal doğumun anne ve çocuk açısından pek çok faydası bulunduğuna dikkat çekmektedir. Normal doğum esnasında, doğum kanalında uğradığı basınç bebeğin akciğer gelişiminin tamamlanmasına katkı sağlamakta, yine bu sırada maruz kaldığı bir takım bakteriler bebeğin bağışıklık sisteminin gelişme-

sinde önemli rol oynamaktadır. Normal doğumla dünyaya gelen bebeklerin hormon seviyelerindeki olumlu artış dolayısıyla anneleri ve çevreleriyle daha sağlıklı bir bağ kurdukları tespit edilmiştir.

Müdahalesiz normal doğum, anne açısından da oldukça yararlı sonuçlar doğurmaktadır. Öncelikle anestezi ve cerrahi müdahale riskleri söz konusu olmamakta, sonraki gebeliklerde giderek daha kolay bir şekilde normal doğum gerçekleştirilebilmektedir. Sezaryen doğuma nazaran annenin daha hızlı bir şekilde iyileştiği, normal yaşantısına daha çabuk döndüğü ifade edilmektedir. Normal doğumda, annenin özellikle rahim bölgesindeki hücrelerinin yenilendiği ve normal doğumun anneyi başta kanser olmak üzere birçok hastalığa karşı koruyucu bir etkisinin bulunduğu da belirtilmektedir. Doğum sürecinin tamamına tanık olduğu ve doğum sonrasında bebeği ile hemen fiziksel temas kurduğu için annelik hisleri çok daha çabuk devreye girmektedir.

Taşıdığı onca riske rağmen, tıbbi gereklilik olmadığı hâlde, sezaryenin tercih edilmesinde ağrısız doğum isteğinin de etkili olduğuna dikkat çekiliyor. Kur'an-ı Kerim'de, "İnsana anne ve babasına iyi davranmasını emrettik. Annesi onu zahmete katlanarak taşıdı ve zorluk çekerek doğurdu." (Ahkâf, 46/15.) buyurularak gebelik ve doğumun sıkıntılı ve sancılı bir süreç olduğuna işaret edilmektedir. Bununla birlikte, "doğumun kolaylaştırılacağı" (Abese, 80/

30.) ve "her zorlukla birlikte bir kolaylık olduğu" (İnşirah, 94/5-6.) hatırlatması da yapılmaktadır. Müminin çektiği her sıkıntının onun için uhrevi bir mükâfata dönüşeceğini de Sevgili Peygamberimiz beyan etmektedir. (Buhârî, Merdâ, 1.) Doğum sancısı eşsiz bir deneyim olduğu kadar, ilahi bir lütuftur da. Zira doğum sancısının ve kasılmalarının, hem annenin hem bebeğin vücudunda, "sevgi kokteyli" olarak nitelenen oksitosin hormonunun salgılanmasına, bunun da bebeğin sağlıklı gelişiminde son derece önem arz eden anne sütü üretimi için gerekli olan "prolaktin" hormonunun artmasına sebep olduğu dile getiriliyor.

Doğum, bir kadının yaşayabileceği en güzel ve anlamlı tecrübedir. Geliniz, yersiz korkular ve gereksiz müdahalelerle bu mucizevi tecrübeden, bu bilgelik öğretisinden kendimizi mahrum bırakmayalım.

Doğum, bir kadının yaşayabileceği en güzel ve anlamlı tecrübedir. Geliniz, yersiz korkular ve gereksiz müdahalelerle bu mucizevi tecrübeden, bu bilgelik öğretisinden kendimizi mahrum bırakmayalım. Ağrımızı bebeğimizin bize, bizim ona kavuşmamızın habercisi olarak karşılayalım. Korkularımızın, doğumun tatlı telaşını ve heyecanını yaşamamıza engel olmasına izin vermeyelim. Sezaryeni ise bir talep ve tercih konusu olmaktan çıkarıp olağan dışı bir durumda başvurulacak hayat kurtarma operasyonu olarak yedeğimizde bulunduralım.

Sonuç olarak cesaret ve güven verici bir hekim-gebe ilişkisi tesis etmek, bir anne figürü olarak ebelik sistemini geliştirmek, hastanelerde gebenin, kendisini evindeymiş gibi hissedeceği şekilde ve mahremiyet isteğini karşılayacak biçimde stresten uzak sakin ortamları hazırlamak... Velhasıl, kadınların normal doğum mucizesini yaşayabilmesi ve isteğe bağlı sezaryenin bedelini gelecek nesillerin ödememesi için ilgili her birey ve kurumun "Bana düşen ne?" sorumluluğuyla meseleye yaklaşması büyük önem taşıyor.

Kaynaklar

Michel Odent, Sezaryen, çev. Zerrin Koltukçuoğlu, Kuraldışı Yayıncılık, İstanbul 2013.

TÜSEB, Doğum Şekli Tercihinin Multidisipliner İrdelenmesi Çalıştay Kitapçığı, Ankara 2017.

DÖNÜŞEN ŞEHİRLER

Değişen hayatlar

FATMA ÇATAK

Kur'an Kursu Öğreticisi

Bilinçsiz kentleşme dedikleri şey ansızın gelen bir fırtınaydı. Bıçak gibi kesen bir soğuk, şehrin hücrelerini adım adım dolayan bir kanser âdeti. Yüzyıllar boyu şehri ilmek ilmek dokuyan tarihin, sanatın, kültürün üzerine çöken bir sis perdesi. Tarihî yapı korunuyordu elbet, yer yer sağıklaştırma, restore etme çalışmaları yapılıyor. Ama heyhat. Dikili taş yığınlarının arasında kaçacak yer arıyordu külliye, tutunacak bir el arıyordu tarihî çeşme, dayanacak bir duvar arıyordu tarihî camiden son kalan mihrap.

iş makineleri çalışmaya başladığında amaç sadece gecekondulaşmayı engellemekti. Görüntü kirliliğinin önüne geçmek, imarsız, tapusuz yapıları ortadan kaldırmaktı. Kollar sıvand. İmar planları çizildi, iş makineleri çalıştı, yıkımlar başladı. Yıkılan mekân beraberinde kimi alışkanlıkları ve kanıksanmış mahalle kültürünü de küred.

Üsküp'ten Bakü'ye uzanan medeniyet koridorunda yapılar bir "anlayış"ı temsil ediyordu. İklimler farklıydı elbet, beşerî yapı farklıydı, lakin bir İslam şehri anlayışı hâkimdi. Osmanlı, gittiği her yere bu anlayışı taşıdı. Bir nevi Peyami Safa hikâyelerindeki sofalı, cumbalı, verandalı ahşap, kerpiç evlerdi bu yapılar. Odaları naftalin kokan; duvardaki saatin tik taklarından başka ses duyulmayan; her köşesinde ayrı bir huzurun, tecrübenin, hatıranın yaşadığı yapıları. Bu medeniyette toprak, bahçe, tabiat hayatın merkezidi. İnsan hayatı mahremdi. Ne yaşanırsa o mütevazı fakat huzur dolu, sekînet dolu yuvalarda yaşanırdı. Bu medeniyette komşu da komşuluk da önemliydi. Yeri gelir külüne muhtaç olunur, yeri gelir evlat emanet edilir, yeri gelir aynı ocakta aş kaynatılırdı. Komşunun rızası her şeyden önce gelirdi. Onun güneşini kapatmamak, evin üstüne kat çıkmak için müsaade almak bir Peygamber tavsiyesiydi.

Göçebe kültürden gelen Türk toplumu, zamanla yerleşik

hayatı seçmişti. Bir mahalle kültürü vardı mesela. İkinci vakti hava serinleyince mahallelerin çıkmaz sokaklarında çocuklar top koşturur, anneler ocağa yemeği koyup iki lafın belini kırmaya sokağa iner, torunlarına göz kulak olan hacı nineler ellerinde elişi örgüleri ile kaldırımlarda oturur akşam ezanına kadar vakit geçirirdi. Babası işten gelen çocuk, arkadaşlarına "iyi akşamlar" diler; evin bahçesindeki çeşmede elini ayağını yıkar, eve girerdi. "Sokağın tozunu toprağını eve getirme." diye sıkı tembihliydi annesinden. Oyun öyle tatlı gelirdi ki yemek akıllara bile gelmezdi. Kimi çocuklar zorla eve çağırılır, kimileri akşam ezanıyla eve girme şartını bir ödül kabul ederdi. Ezanla çoluk çocuk, gelin kaynana herkes eve girer, sokaklar yanan lambaların aydınlığına terk edilirdi.

Bir gün müstakil her evi devasa konut, plaza, rezidans gören anlayış çıktı meydana. Evlerinin değeri ne ederdi? Bir daire? İki dükkân? İki daire? Daireler?.. Duygular karmakarışıktı. Bir tarafta ömürlerini geçirdikleri emektar ama yorgun, eskimiş, tamir üstüne tamir geçirmiş evleri, diğer tarafta bilmem kaç artı bir vaatlerle gelecek lüks konutlar vardı. Artık bahçedeki evcil hayvanlar olmayacaktı. Mis gibi kokan sardunyalar, zambaklar, yaprak yaprak açan güller olmayacaktı. Ya asmalardan sarkan üzümler ya ekşi asma yaprakları? Bundan sonra saksı ve balkonla idare edeceklerdi. Çocuklar; akşam babanın gelişini bahçe

Evlerle birlikte ahalinin sokak kültürü de yıkıldı. Mazide oynanan yakan top, yedi kiremit, saklambaç, ip atlama oyunları site bahçelerine taşındı. Çocuklar sokaktan korunaklı bahçelere, güvenli sitelere çekildi.

kapısından değil lüks dairenin kamerasından izleyecek; ev halkı, misafiri pencereden görüp bahçede karşılama hazzını yaşayamayacaktı. Misafir gelişi ise site güvenliği tarafından haber verilecekti.

Etraftan akıl veren çoktu. "Aman iki daireye kanma; senin arsan geniş, en az beş daire iste." diyeceklerdi. Kimileri de "Bekle bakalım biraz daha değersin arsan." Oysa mahalleye iş makineleri girmiş, komşu evlerde yıkım başlamıştı. Ortalıktan toz kokusu, hafriyat kamyonları, kepçeler, kazıcılar eksik olmuyordu. Derken bir gün karar verildi, evler boşaltıldı.

Müteahhit iki yıl içinde evi teslim edecek, ev sahipleri kiraya çıkacak ve kiralari karşılanacaktı. Yatay şehirlerden dikey kentlere geçiş nasıl olacaktı. Yapılar giderek yükseliyor, manzara için âdetta yarışarak birbirinin önünü kesiyor, diğerinin güneşine zaten çoktan engel olunuyordu.

Ahali kalabalıklaştıkça mahalle bakkalı yıkılıp yerine onlarca market açıldı. Fakat nüfusun ihtiyacına o da yetmiyordu. Eskiye anımsatan ne varsa tek tek ortadan kayboldu. Civarda göze tek tanıdık gelen, sessiz sözsüz alabildiğince uzanan kabristandı.

Bu modern yapılar gökleri delmemeli, arza yakın olup insanların gönüllerini hoş edecek bir yol tutmalıydı. İşte o zaman topluma huzur da eskisinden fazla gelip yerleşecekti. İstenilen de bu değil miydi?

Evlerle birlikte ahalinin sokak kültürü de yıkıldı. Mazide oynanan yakan top, yedi ki-remit, saklambaç, ip atlama oyunları site bahçelerine taşındı. Çocuklar sokaktan korunaklı bahçelere, güvenli sitelere çekildi. Çocuk oyun alanları, parklar, çimlendirilmiş alanlar, ağaçlandırılmış bahçeler oluşturulmuştu elbette. Ev ile oyun alanı arasında aşılması gereken tek yer kapı değildi artık. Aşılması gereken onlarca kat vardı. Bağıra çağıra, koşarak inmek olmazdı. Asansör kullanı-lacak, sessiz olunacaktı.

Yeni mekânlar kendi kural-larıyla birlikte geldi. Apart-manda paspas, kilim silkel-enmezdi. Yünler kapı önünde çırpılmaz, öylece etrafa se-rilmez, halılar ulu orta yıkan-mazdı. Bu yeni ortama uyum sağlamak gerekecekti. Bir apartmandan bir başkasına geçen kent insanı için duru-mu içselleştirmek kolaydı. Ancak kendi özel alanını; çi-çeğiyle, ağacıyla, evcil hay-vanıyla bahçesini terk eden arsa sahipleri için bu yeni ya-şam tarzına alışmak zordu. Mekânsal dönüşüm sosyal dönüşümü de beraberinde getiriyordu. Kimi alışkanlık-ların terk edilmesi zarurıydı. Kazanılması gereken yeni alışkanlıklar da kapıdaydı. Eskiden sadece yanını yöresi-ni düşünen ev sahipleri artık yaşamlarında alt komşularını da üst komşularını da hesaba katmalıydı.

Özel hayatın gizliliği ve mah-remiyet, daireler içine sığdı-rılmaya çalışıldı. Balkonda çay içmeye kalksan hemen

karşı binadakiler sana eşlik edecek kadar uzaklıktaydı. Sıkıldıkça bahçeye çıkmaya alışık olan evin yaşlı ebeveyn-leri balkondan bakmaya mahkûm olmuşlardı. "Apart-man hayatına çok zor alış-tım." diyordu evin annesi. "Çiçeklerimi, ağaçlarımı, bah-çeli evimi geride bıraktım. Mahallemiz tamamen yıkıldı, geride hiçbir şey kalmadı. Biz de bu parkın yeşilliğine ba-kan binada kendimizi teselli ediyoruz." diyordu.

Yorgun ahalinin yazın yıllık izinlerini alır almaz, hani ne-

redeyse davul zurna eşliğinde köylerinin yollarını tutması işte bu toprağa özlem-den-di. Eller toprak görmeliydi. Bu emanet bedenler kasvet kokan kulelerin arasından özgürlüğe açılmalı; güneşle, tabiatla buluşmalıydı. İnsa-noğlu özüne yani toprağa yakın olmalıydı. Gün boyu çalışan yorgun bedenler, evi-ne gelince huzur bulmalıydı. Yağan yağmur sonrası mis gibi kokan çam ağaçlarının arasından süzülüp gitmeliydi işine. Bahar çiçeklerinin taze kokusu dolmalıydı odaların açık pencerelerinden. Şehrin meltemi egzoz kokusu hâlin-de değil bir deniz esintisi, bir kuş cıvıltısı, bir leylak, süm-bül olup esmeliydi.

Bilinçsiz kentleşme dedikleri şey ansızın gelen bir fırtınaydı. Bıçak gibi kesen bir soğuk, şehrin hücrelerini adım adım dolaşan bir kanser âdeta. Yüzyıllar boyu şehri ilmek ilmek dokuyan tarihin, sana-tın, kültürün üzerine çöken bir sis perdesi. Tarihî yapı korunuyordu elbet, yer yer sağıklaştırma, restore etme çalışmaları yapılıyordu. Ama heyhat. Dikili taş yığınları-nın arasında kaçacak yer arıyordu külliye, tutunacak bir el arıyordu tarihî çeşme, dayanacak bir duvar arıyordu tarihî camiden son kalan mihrap.

Bu modern yapılar gökleri delmemeli, arza yakın olup insanların gönüllerini hoş edecek bir yol tutmalıydı. İşte o zaman topluma huzur da eskisinden fazla gelip yer-leşecekti. İstenilen de bu de-ğil miydi?

Üsküp'ten Ba-kü'ye uzanan medeniyet koridorunda yapılar bir "anlayış"ı temsil ediyor-du. İklimler farklıydı elbet, beşerî yapı farklıydı, lakin bir İslam şehri anlayışı hâkimdi. Os-manlı, gittiği her yere bu anlayışı taşı-mıştı.

Mağrur ve yalnız mı?

CÂNÂN CEHRİ AKYOL

Diyanet İşleri Uzman Yardımcısı

E

bû Cehil'i cehaletin babası yapan neydi? Gözlerini hakikatten kendilerine çevirmiş bir topluluğa, hakikatin muhabbetinde saklı olduğunu hatırlatan

Peygamber'in yanı başında olmasına rağmen neden "cehil" oldu? Onu hakikatten fersah fersah uzaklaştıran, mağrur bir edayla söylediği "Bu Kur'an ... Büyüğü bir adama indirilseydi ya!..." (Zuhuf, 43/31.) sözleri miydi? Evet... Onu "cehil" yapan, hırs ve gururla kendine çevirdiği gözlerini tüm insanlara olduğu gibi âlemlerin rahmet kaynağına da kapamasıydı. Yani kibri... Kibri onu cehaletin tam ortasında yapayalnız bırakıvermiş, bir süre sonra cehaletin ta kendisi oluvermişti.

Tüm mevcudatın varlığını insana nimet olarak veren Yaradan; bu ihsanına rağmen "Yeryüzünde böbürlenerek dolaşma!..." (İsrâ, 17/37.) sözleriyle uyarmış insanı, ona varlığının ve gücünün sınırlarını hatırlatmış. Zamanın birinde küçük bir "tane"nin kendini "yegâne" görmesi bize bu hakikati gösterir. Bir

zamanlar yetiştirdiği bitkilerin dilinden anlayan bir çiftçi varmış. Karanlık toprağın bağrına emanet edermiş buğday tohumlarını. Her tane için halis bir niyetle yatak açarmış toprakta, tatlı bir nasihatle yerleştirmiş yatağına taneyi... Buğday tanesine "Bir varlığın özüsün sen... Öz ne kadar kıymetlidir bilir misin? Karanlık topraktan çıkabilecek kadar kudretli ve azimlisin sen... Karanlıktan güne çıkmak ne kadar mühimdir bilir misin? O vakit varlığının ve varlığına hediye edilen kudretin ne kadar değerli olduğunu keşfet. Lakin bu keşif sakın seni kibir sahrasına götürmesin! Kibir, öyle bir sahradır ki ne bir bitki yetişir onda ne de bir canlı sığınacak bir yer bulur kendine..." dermiş. Çiftçi, tohumların bütün zahmet ve meşakkatine talip olmuş. Tohumları sulamış, gübrelemiş, zararlı otları ayıklamış. Gel zaman git zaman taneler birer birer gün ışığına çıkmaya, kendilerinin farkına varmaya başlamışlar. Çiftçi her gün filiz hâline gelen tanelerin yanına gidip onlarla konuşuyormuş. Lakin içlerinden birine gülümsemekle yetiniyor, hiçbir kelam etmiyormuş. Yemyeşil ve

güçlü filiz, çiftçinin bu davranışına bir anlam veremiyormuş. Sabahları çiftçiye görünce yüksek sesle konuşmaya başlıyormuş: "Ne kadar yeşil, ne kadar da sağlıklı ve güçlü bir filizim. Boyum diğerlerinden daha uzun, gövdem de diğerlerinden daha kalın. Nasıl verimli bir başak olacağım kim bilir? Ey güneş! Bak bana! Ne kadar da büyümüşüm ne kadar da güzelim değil mi? Ey rüzgâr! İstedğin kadar şiddetli esebilirsin. Ben çok güçlüyüm. Bana zarar veremezsin." diye konuşurmuş, ama nafiye... Çiftçi ona sadece gülümser, başını hafifçe eğerek yanından süzülüp gidermiş. Filiz kendisiyle o kadar hemhâl olmuş ki çevresindeki diğer filizlerin çoğunun farkına varmamış. Zaman zaman rüzgârın etkisiyle ona çarpan filizler de olmasa uçsuz bucaksız sandığı bu toprakların "biricik" buğday filizi olduğunu düşüncekmış. Rüzgârın etkisiyle ona çarpan filizleri de küçümser, gönül yıkan sözleriyle yalnızlığını günden güne arttırmış. Hasat mevsimi yaklaşmasına rağmen çiftçisinin tek bir sözüne muhatap olamamış. Filizler günden güne sararıyor, buğday başağına dönüşüyor, her başak güzel tanelerle bezenmenin coşkusunu yaşıyormuş. Ama kendine çok güvenen bu filiz, buğday başaklarının ortasında yemyeşil bir hâlde duruyormuş. Bir yandan niye sararmadığını ve buğday taneleriyle bezenmediğini düşünürken bir yandan da günden güne artan yalnızlığıyla bekliyormuş. Yalnızlıktan sıkılmaya başlayınca çevresindeki

başakları fark etmiş. Onlarla konuşmaya başlamış. Konuştukça ferahlamış, ferahladıkça âlemin kendisinden ibaret olmadığını, kendisini biricik gördüğü taneler âlemindeki her bir tanenin kendisine benzediğini fark etmiş. Güçlü ve güzel bir filiz olmanın değil, şu gök kubbeyi paylaşmanın kendisini mutlu ettiğini fark etmiş. İşte o vakit sararmaya başlamış önce... Kibrinden göremediği toprakların da bir nihyeti olduğunu, binlerce filizden biri olduğunu, aynı güneşte ısınıp aynı rüzgârda salındıklarını fark edince de başağı çıkmaya ve taneleri dolmaya başlamış... Kibir sahrasından mütevazılık vahasına çıkmayı başarınca ona ağır gelen gövdesi, derununa yerleşen hikmet bakışı sayesinde eğilmeye başlamış. Boynu eğildikçe her bir tanenin topraktan gelip toprağa gittiğini anlamış. İşte o gün çiftçisi gelip ona şöyle demiş: "Ey benim emeğimin mahsulü buğday başağı, nihayet kıvama geldin. Cihan dediğin asude bir bahçe gezintisi gibi olmalı. Her çiçeğin ayrı bir rengi, ayrı bir kokusu var. Reyhan güzel kokuyor diye narin ama ateş kırmızısı gelincikten üstün olur mu? Ya da gül hoş endamlı, güzel suretli diye rayihasıyla can veren bir kekikten üstün olur mu? Bahçenin her köşesini, her çiçeğini bir kâşif edasıyla seyreylemek; sineleri körleştiren kibirten sıyrılıp her güzelliğe hayran olmak lazım vesselam. İşte o zaman sararır filiz ve başağı çıkar buğdaycığın..."

FAZIL ACAR - MUHAMMED KÂMİL YAYKAN

OSMAN ÇAKMAK İLE VAZGEÇMEMEK ÜZERİNE

“

O gün stat ağzına kadar doluydu. 15 Temmuz'daki ruhu görünce de bunu hissetmiştim. Stadı öyle görünce "Bu ülke yıkılmaz." dedim. Şu anki hislerim de budur. Bu ülkeyi kimse yıkamaz.

Futbolcu olmak çocukluğundan beri en büyük hayali olan Osman Çakmak, 1977 yılında Zile'ye bağlı Narlıkışla köyünde dünyaya geldi. Genç yaşlarda altyapıda pek çok kulüpte top koşturan Osman Çakmak'ın hayatı, Şırnak'ta teröristlerce tuzaklanan mayına basmasıyla değişti. Hayallerini, umutlarını ve azmini bir an olsun yitirmeyen Çakmak, SK Rehabilitasyon Merkezi Engelliler Spor Kulübüne katıldı. Ay-Yıldızlı Millî formayı defalarca terletti ve ülkemize başta Avrupa şampiyonluğu olmak üzere pek çok başarı getiren Ampute Millî Futbol Takımı'nın kaptanlığına kadar yükseldi. Spor hayatına hâlen devam eden tecrübeli futbolcu, evli ve üç çocuk babasıdır.

Osman Çakmak kimdir? Sizi kendi dilinizden tanımak isteriz.

1977 doğumluyum. Tokat'ın Zile ilçesi-nin Narlıkişla köyünde dünyaya geldim. Çocukluk hayalim ilkokulu bitirdikten sonra futbol oynamaktı. Babam yazları İstanbul'a gider çalışır, kış-ları köye gelirdi. Ben de babamı ikna edip İstanbul'a gitmekle ilgili planlar yapardım. Çünkü futbolu çok seviyordum. Babamı "Ben İstanbul'da çalışırım, anne-mi özlerim ama dayanırım, sana yük olmam." diyerek ikna ettim. Onunla beraber gittim. Önce marangoz-hanede çalıştım sonra futbol oynamaya başladım. Hırsla ve istekle futbol oynamaya devam ediyordum. Sonra küçük bir sakatlık geçirdim ve imkanlar çok iyi olmadığı için çalışmak zorunda kal-dım. Yurt dışına da gittim çalışmak için o zamanlar. Geri döndüğümde futboldan uzak kalmıştım. Sonra va-tani görev için çağırıldım.

Askerliğinizi, gaziliğinizi ve son-rasındaki sürecinizi de anlatabilir misiniz?

Manisa Doğukışla'da acemi birliğini tamamladıktan sonra İstanbul Has-dal'da özel eğitim aldım er olarak. Sonra Şırnak'a intikal ettim. Orada vatani görevimizi yapıyorduk. Bir operasyon sırasında bölücü hainlerin döşedikleri mayına basma sonucunda sol bacağımı diz altından kaybettim.

Süreç, bizim için ilk etapta çok zor oldu. Tedavi sürecinde herkes çok yardımcı oldu. Komutanlarımız bize "vatanın şehit vererek gazi olunarak vatan olduğunu" anlattı hep. Kö-yümüze de yeni bir imam gelmiş o arada. Hocam şu cümleyi söyledi bana: "Gazilik en büyük mertebelerden birisidir. Bunu taşıman için ne yapabiliriz, bunu sana nasıl anlatabiliriz, sen çok gençsin. Ben sana acıma gözüyle bakmıyorum, sana şu anda çok büyük bir gıpta ile bakıyorum. Seninle tanışmam bile benim için çok büyük bir lütuftur, Al-lah'ın armağanıdır." dedi. Bunu köyümüzün imamın-dan duymak beni çok etkiledi.

Sonra evlendim. Hayat, benim için daha da anlam ka-zandı. Kızım Sinem dünyaya geldi. Bakış açımız daha da değişti. Ardından İlayda'm geldi. Bakış açımız tek-

rar değişti. Evlatlar olduktan sonra anne-baba kıyme-tini daha da anlamaya başladık. Önceden anlıyorduk kabul; zaten bu güne kadar annemize, babamıza veya kimseye bir saygısızlık yapmamışızdır. Ama ço-cuk sahibi olunca onların kıymeti daha da arttı ve hayata tutunmamız daha da sağlamlaştı.

Kaptanım; sizi başarıya götüren yola çıkışınızı, Ampute Futbol Millî Takımı'na uzanış hikâyenizi de bizlerle paylaşır mısınız?

Bir taraftan ticaretle uğraşıyordum diğer taraftan tedavim de devam ediyordu. Rehabilitasyon merke-zine gidiyorduk. Üç arkadaşlık o gün. Komutanımıza "Yapabileceğimiz bir şey var mı?" diye sorduk. "Evlat siz yapacağınızı zaten yaptınız." dedi. Bizim özgeçmişlerimiz komutanları-mızın önünde olur sürekli. Onlar bizi hep takip ederler. Komutanım bana: "Osman güzel şeyler yapmışsın, ben özgeçmişini okudum, daha önce futbol oynamışsın, neden ampute futbol oynamıyorsun, futbol da bir mücadeledir, ülke temsilidir, sosyal sorumluluktur. TSK Rehabilitasyon Merkezi, ampute futbolun zaten ön-cüsüdür. Gazilerimizi öncelikli olarak rehabilite eder ama zaman içinde tüm engelli kardeşlerimizi bir çatı altında toplayarak ülke mücadelesi vermeye başladı. Bu da bir ülke mü-cadelesidir." dedi.

Eşimle konuştum. Karar verme süre-cinde de Mert Mehmet isimli oğlum dünyaya geldi. Sonra karar verdim. 2007'de gelen bir dünya üçüncülü-ğümüz vardı. "Ben burada olursam takıma katkı sağlayabilirim." diye dü-şündüm.

Millî takımdaki başarılarınızı da konuşmak iste-riz.

Millî takıma davet aldığımda çok mutlu oldum. Millî takıma davet almak benim küçüklükten beri en bü-yük hayalim idi. Allah'a şükrettim ve şükür namazı kıldım. Eşim de çok mutlu oldu. "İstediğin olacak Osman Çakmak." dedi. Yıl 2008... Bu güne kadar da devam ettik. Farklı farklı mücadeleler verdik hep. Dört dünya üçüncülüğümüz, iki Avrupa ikinciliğimiz, bir Eurocup şampiyonluğumuz var. Ama en önemlisi

Takımda da çok büyük fedakârlıklar yapıldı. Bir arkadaşımız yeni evlendi mesela. Pazar günü düğünü oldu, üç gün sonra millî takım kampına katıldı. Bir başka arkadaşımızın bebeği oldu, ertesi gün kampa katıl-dı. Çünkü kamplar önemli. Teknik, taktik çalışmalar yapılıyor ve bunlar takım bütün-lüğü için çok önemli. Bu başarı çok büyük fedakârlıklarla geldi.

EAFF tarafından resmi olarak düzenlenen ve ülkemizin ev sahipliği yaptığı bu ilk Avrupa şampiyonasındaki başarımız. Bizleri en çok mutlu eden cümle: "Zirvedesin Türkiye" olmuştur hep. Çok şükür bunu da gerçekleştirdik.

Şampiyonaya hazırlık sürecinizi de öğrenebilir miyiz? Gerek siz kaptan olarak gerekse komutanlarınız ve antrenörleriniz takımı nasıl motive ettiniz?

İman dolu konuşmalar, bu işin bir ülke temsili olduğu yönündeki konuşmalar çok sık tekrarlanır takımda. Biz de kaptan olarak arkadaşlarımızı hocalarımızın nezaretinde bu tür konuşmalar ile motive ettik.

Ayrıca yeri gelmişken belirteyim. Takımda da çok büyük fedakârlıklar yapıldı. Bir arkadaşımız yeni evlendi mesela. Pazar günü düğünü oldu, üç gün sonra millî takım kampına katıldı. Bir başka arkadaşımızın bebeği oldu, ertesi gün kampa katıldı. Çünkü kamp- lar önemli. Teknik, taktik çalışmalar yapılıyor ve bunlar takım bütünlüğü için çok önemli. Bu başarı çok büyük fedakârlıklarla geldi.

Bize "O Gol"ü de anlatır mısınız?

Ben bu golü iki yıl önce attım aslında. Mehmetçik Vakfı'nın reklam filmi vardı. Vakıf bana "Sayın Kaptanım, şehit ailelerimize ve gazilerimize yardım kampanyası düzenliyoruz. Bir reklam filmi çekmek istiyoruz. 'Osman Çakmak vurdu şampiyonluk geldi.' 'Osman Çakmak, Mehmetçik Vakfı sayesinde hayallerini gerçekleştirdi' şeklinde bir çalışma yapmak istiyoruz." dedi. 2015'te çektik biz o reklam filmini.

Finale çıkınca ben şunu gördüm; yeri gelmişken de belirteyim. O gün stat ağzına kadar doluydu. 15 Temmuz'daki ruhu görünce de bunu hissetmişim. Stadi öyle görünce "Bu ülke yıkılmaz" dedim. Şu anki hislerim de budur. Bu ülkeyi kimse yıkamaz. Çıktık, stat tıklım tıklım dolu. Biz alışık değiliz buna. 300-500 kişiye oynuyoruz. Rekor da Arjantin'deydi onu da aştık 45.500 kişi ile. Birbirimizi dahi duymuyoruz. Çok farklı motivasyon konuşmaları oldu. Son

iki cümlemde arkadaşlar da ağladı. Hüzünden değil ama içlerindeki o coşku ve inançla, vatan sevgisi ile ağlıyordu. Derler ya askerde son mermi sakla kötü günde kullanırsın. Onlar da son güçlerini o seyircinin önünde futbol ekolü, kalitesi çok yüksek olan, asla disiplinden vazgeçmeyen İngiltere karşısında kullandılar.

Çıktık hocam maç 1-0 devam ediyor. Takım, stat, ülke çok mutlu. Ama 49. dakikada çok talihsiz bir gol yedik. O anda "Allah'ım ikinci bir mayına mı bastım?" dedim. Çünkü mayına bastığımda bu kadar etkilen-

miştim. O anda dünya durdu, stat durdu. Ben o taraftarımızın üzüntüsünü görmek istemedim. "Tamam arkadaşlar hadi oldu bitti, devamını getirelim bu düğünden vazgeçmeyelim." dedim. Arkadaşlar topu santraya koydu. Taç oldu, Rahmi tacı kullandı, Fatih çok iyi vole vurdu. Fatih de o gün sakattı. Görüntülerde izlerseniz o an yüzündeki acı çok net belli oluyordu. Top kornere gitti. Muhammed'e "Bekle evlat dedim, ben yardıma gidiyorum." Barış korneri kullanırken "Şimdi Barış!" dedim. Top bana geldi, ben de kalecinin uzanamayacağı uzak köşeye Cenab-ı Allah'ın yardımıyla gönderdim topu. O anı tarif edemem, o mutlu insanları, o atmosferi tarif edemem.

Ama biz gerçekten çok çalıştık. Allah'tan oturarak istemedik. Çok emek verdik. Çok mücadele verdik ama o emeklerin sonucunu o dakikada aldık.

Kaptanım; kazandığınız, toplumumuzun tamamını gururlandıran bu şampiyonlukla birlikte toplumumuzda engelli bireyler konusunda az da olsa bir bilinçlenme oldu. Bu düzey ne yazık ki istediğimiz seviyenin çok çok altında. Siz bu konuda neler söylemek istersiniz?

İş tamamen eğitimden geçiyor. Ben size şunu sorarak başlayayım. Yaz tatillerinde kaç tane engelli kardeşimiz Kur'an kursuna gidiyor? Bunu soralım önce kendimize. Bu kardeşlerimiz hep eve, televizyona, bilgisayara hapsoluyor. İlla ampute futbol değil 18 tane engelli branşı var. Spor insanı kötü alışkanlıklar-

“

İş tamamen eğitimden geçiyor. Ben size şunu sorarak başlayayım. Yaz tatillerinde kaç tane engelli kardeşimiz Kur'an kursuna gidiyor? Bunu soralım önce kendimize. Bu kardeşlerimiz hep eve, televizyona, bilgisayara hapsoluyor. İlla ampute futbol değil 18 tane engelli branşı var. Spor insanı kötü alışkanlıklardan arındırıyor. Bu kardeşlerimizin eğitimine destek vermemiz gerekiyor.

dan arındırıyor. Bu kardeşlerimizin eğitimine destek vermemiz gerekiyor. Ama onlara bir birey gibi davranmamız lazım. Varsa yanlışları onu incitmeden düzeltmemiz lazım. Yazın kurslara, Kur'an kurslarına, sosyal faaliyetlere gönderin. Artık biz çağ atladık. Camilerden sokaklara kadar hemen her binamız engellilerin rahatlıkla kullanabileceği şekilde tasarlanıyor.

Ben kendimden örnek vereyim. Allah, ampute futbol kampları vesilesiyle bize bu ülkenin her şehrini görmeyi nasip etti. Ve biz bu illerde gerek camilerde gerek diğer yerlerde çok rahat hareket edebiliyoruz. Allah'a şükürler olsun tüm illerimizdeki camilerde de ibadetlerimizi yerine getirebildik, alnımızı secde ile buluşturabildik.

Çalışmak isteyen engelli kardeşlerimize iş verilsin lütfen. Çünkü ben inanıyorum ki Allah sizin ona sunduğunuz imkanın kazancını çok farklı bir yerden size verecektir. Biliyorsunuz bir yasa var. Ama "Kontenjan doldu." diye çoğu kardeşimiz geri çeviriliyor. Bunun arkasına sığınmayalım. Bu kardeşlerimize iş verelim.

Son olarak sizi gören, başarılarınızı izleyen ve bu söyleşiyi okuyan bir engelli kardeşimize Osman Çakmak ne söylemek ister? Vazgeçmemenin, başarıya uzanan yolda durmadan çalışmanın önemi hakkında bu kardeşlerimize nasıl seslenir?

Öncelikle kendilerini pek çok alanda eğitmelerini tavsiye ederim. Çünkü ne kadar okurlarsa zihinleri o kadar genişleyecek ve yeni fikirlere açık hâle geleceklerdir. Sonra düşünce yapılarını da değiştirmeleri, bakış açılarını olumlu yöne çevirmeleri lazım. Başlarına gelen olumsuz hadiseleri dünde bırakmaları lazım. "Dün bitti, bugünle ilgili, yarınla ilgili ne yapabiliriz?" düşüncesiyle hareket etmeleri lazım.

Önce birey olduklarını fark etsinler sonra da olumlu düşünceler doğrultusunda hiç vazgeçmesinler. Kendilerini maddi manevi her yönden geliştirmeye hiç durmadan gayret etsinler.

Son olarak da şunu söyleyerek sözlerimi tamamlayayım: "Tek hedef, tek Türkiye!" Bunu hiç aklımızdan çıkarmayalım.

İç mekân bitkileri

MERYEM KOCAOĞLU

Peyzaj Mimarı

Herkesin yaşamaktan keyif aldığı ve kendini ait hissettiği bir mevsimi vardır. Kimileri sıcak yaz mevsimini kimileri yeniden filizlenen doğanın uyanışı olan ilkbaharı kimileri doğanın hüznünü yaşıyan sonbaharı kimileri ise sonsuz beyazlığın insanı büyülediği soğuk kış günlerini sever.

Duygular, yaşanan her mevsimde değişse bile doğayla ilişki kurma şeklimiz ve isteğimiz hep devam etmektedir. Öte yandan... Teknoloji ile günden güne etkisini arttıran beton, çelik ve cam yüzeyler arasında yaşayan bitkiler; iç mekân organizasyonlarında doğal yansımaları öne çıkarmak için önemli bir yer tutmaktadır. İç mekânlarda kullanılan bitki-

lendirmelerde de bitkilerin renk, koku, doku, form ve ölçü özelliklerinden faydalanılarak daha estetik, daha kullanılabilir ve yaşanılabilir bir atmosfer sağlanmaya çalışılmaktadır.

Mekânın işlevine bağlı olarak istenmeyen objelerin gizlenmesi, keskin hatların yumuşatılması, ortama canlılık verilmesi, insanların daha huzurlu hissetmesi gibi pek çok olanak sağlayan özellikleri nedeniyle bitkiler; iç mekân düzenlenmesinde öncelikli olarak kullanılmaktadır. Bitkiler; gürültüyü filtre etmek, akustik kontrolü sağlamak, toz tutmak, parlamayı ve yansımayı önleyerek ışığı kontrol altına almak ve en önemlisi oksijen üreterek havayı temizlemek gibi pek çok faydalı işleve de sahiptir.

Bitkiden beklenen işlevin gerçekleşmesi için bitkide birtakım özelliklerin olması gerekir:

- Bitki belli derecede olumsuz hava koşullarına dayanıklı olmalıdır.
- Değişen ekolojik koşullara karşı dayanıklı olmalıdır.
- Kap ve saksılarda iyi gelişim göstermelidir.
- Her dem yeşil olmalıdır.

İÇ MEKÂNDAN EN ÇOK KULLANILAN BİTKİLERDEN BAZILARI

SİNGONYUM

- Çiçek, doğrudan gün ışığına maruz kalmamalıdır. Hızlı büyüebilmesi için aydınlık yerlere ihtiyaç duyar.
- Yazın haftada en az 2 kere, kış aylarında ise haftada 1 kere üstten sulanmalıdır.
- Çiçeğimiz rüzgâr akımı alan yerlerden uzak tutulmalıdır. Kış aylarında çiçeğin bulunduğu ortam sıcaklığı 14-15 derecenin altına düşmemelidir.

BENJAMİN (FİCUS BENJAMİNA)

- Ficus rahat bir şekilde büyümek için güneş ışığına ihtiyaç duyar.
- Yaprakları bulunduğu ortamda herhangi bir cisme temas etmemelidir.
- En çok dikkat edilmesi gereken husus ise kış aylarında bitkinin suyunun oda sıcaklığında verilmesidir.

MADAGASKAR DRAGON AĞACI (DRACENA-MARGİNATA)

- Her ortama kolay uyum sağladığı için çokça tercih edilir.
- Bol ışık sevmektedir fakat doğrudan gün ışığına maruz kalmamalıdır.
- Bu çiçek yazın haftada iki kere, kışın ise haftada bir kere üstten sulanmalıdır.
- Rüzgâr alan yerlerden uzak tutulmalıdır.
- Yaprakları solduktan sonra bitkinin tekrar yapraklarını tazelemesi ve yenilemesi için çürüyen yaprakların makas yardımı ile kesilip şekillendirilmesi gerekmektedir.
- Çiçeğinin toprak değişimi yılda bir kere nisan ayında yapılmalıdır.

KALANŞO (KALANCHOE)

- Doğrudan güneş ışığı istemeyen bu bitki dolaylı ışıklardan da yararlanabilir.
- Çok fazla soğuk ve sıcak havada bırakma çiçeğin yapraklarına ve köklerine zararlıdır.
- Hava akımlarından kolay etkilenen kalanşo bitkisi bu etkiden korunmalıdır.
- Her bitki gibi zamanla topraktaki vitamin ve mineralleri tüketen bitkiye yılda en az bir kere vitamin ve mineral desteği sağlanmalıdır.
- Saksı değişimi genellikle sıcak ayların başlangıcı olan mayısta yapılmalıdır.

Beyaz ve kırmızı suların diyarı: DENİZLİ

SEHER MERİÇ

Hierapolis antik kenti ve traverten yapısıyla tanıdığımız kat kat havuzcukların olduğu romantik Pamukkale. Size tavsiyem, öyle hemen travertenlere yönelmeyin lütfen.

Başlığı okuyup kısa bir duraksamadan sonra: "Bu da neymiş?" diye düşüneceksiniz. Biliyorum. O zaman size beyaz ve kırmızı renkli, şifalı suların memleketi olan Denizli'yi anlatayım. Haydi başlayayım...

Yıllardır denediğim, lakin hiç başarılı olamadığım bir iş var. Dostlarım bana :“Çalışırsan mutlaka yaparsın.” diyorlar ama inanın ne kadar çabalaşam da olmuyor. Yolculuk yaptığım vasıtalarda bir tür-

lülü uyuyamıyorum. Hem bu kadar yolculuk yapıp hem de yollarda uyuyamamak, galiba sadece bana ait bir özellik... Bir yerde okumuştum “Yolları en iyi kaplumbağalar bilir, tavşanlara sorma.” diyordu. Belki yolculuklarım sırasında pek uyuyamamam bana katkısı budur. Eğer bir yoldan bir defa gittiysem o yolu asla unutmam. Yurtiçi yurtdışı farketmez. Hoş, yol bilir mi yurdu içinde mi yoksa dışında mı olduğunu?..

Bu kadar felsefe yeter sa-

nırım. Evet, ne diyordum; Denizli... Bana ayrılan bu bölümde size Denizli'nin tamamını anlatmam mümkün değil. Belki biraz tadımlık... Belki sonra sizler de geri kalanını tamamlamak için bu güzel şehre gelirsiniz.

Yarı uyur yarı uyanık şekilde geçirdiğim bir gece yolculuğundan sonra taze demlenmiş çay ve harika bir kahvaltı beni kendime getirdi. Şimdi ilk durağım, Denizli denildiği zaman akla ilk gelen, hatta belki de Deniz-

Tarihin içine dalmışken hemen gökyüzünde yamaç paraşütüyle süzülen birini gördüm. Muhteşem bir şey olmalı, bütün antik kenti ve tabii Pamukkale'nin o bembeyaz travertenlerini gökyüzünden seyretmek...

li'den bile daha çok tanınan Pamukkale...

Her gün yaklaşık on bin kişinin ziyaret ettiği bu doğa şaheserinin tadını çıkarmak için ya gün doğumunda ya da akşamüstü Pamukkale'ye gitmenizi tavsiye ediyorum. Eğer konaklamanızı benim gibi Pamukkale'nin hemen yakınındaki Karahayıt'da yapıyorsanız bu daha kolay olacaktır. Müzekartınız varsa içeriye giriş çok kolay. Yoksa da çıkartmanızı bu yazıda da tavsiye ederim. İçeri girdiği-

niz anda bana göre yol ikiye ayrılıyor: Hierapolis antik kenti ve traverten yapısıyla tanıdığımız kat kat havuzcukların olduğu romantik Pamukkale. Size tavsiyem, öyle hemen travertenlere yönelmeyin lütfen. Bu sözüm antik kent gezmeyi sevenlere gelsin. Çünkü bir zamanlar ben de öyleydim... "Aman ne gezeceğim oralar da, zaten üç beş taş kalmış." derdim... Hâl böyleyken bir de benden dinleyin bakalım. Kim bilir belki fikrinizi değiştirirsiniz.

Bu bölgede sıcaklıkları 35 ila 100 derece arasında değişen 17 sıcak su alanı bulunuyor. İçindeki bazı gazların uçmasından sonra geriye kalsiyum karbonat kalıyor.

Düşünsenize iki bin yıldan fazla bir zaman öncesinde burada da bizim gibi insanlar yaşıyormuş... Sularını çeşmelerden içip bu taş yollarda yürüyorlar, pazara gidip alışveriş yapıyorlarmış. Ama şimdi yoklar, aynı bir gün bizlerin de olacağı gibi...

Hierapolis, girişinde hamamı olan bir antik kent. Şehre gelenler ancak yıkandıktan sonra giriş yapabiliyorlarmış. Günümüzde dahi Pamukkale'yi oluşturan şifalı suyun kaynağında, su içindeki Roma sütunlarının arasında, yaz-kış fark etmeden sizler de yüzebilirsiniz. Şehirdeki büyük havuzun dışında çok sayıda hamam varmış. Tarihi öyle çok eskilere dayanmıyor. Milattan önce II. yüzyılda kurulmuş. Antik kentlerde dolaşırken bu yapıların ya da şehirlerin dönemlerindeki hallerini gözümde canlandırırım. Kapı girişlerini, çeşmelerini, ibadethanlerini, sokaklarını, sokaklarda dolaşan insanlarını, surlarını ve hatta su kanallarını... Düşünsenize iki bin yıldan fazla bir zaman öncesinde burada da bizim gibi insanlar yaşıyormuş... Sularını çeşmelerden içip bu taş yollarda yürüyorlar, pazara gidip alışveriş yapıyorlarmış. Ama şimdi yok-

Fotoğraf: Seher Meriç

lar, aynı bir gün bizlerin de olacağı gibi... Rabbim nasıl buyuruyor Enbiyâ suresinde: "Her can ölümü tadacaktır. Denemek için sizi kötü ve iyi durumlarla imtihan ederiz. Sonunda bize geleceksiniz." (Enbiyâ, 21/35.) Allah hepimizi hesabımızı kolay verenlerden eylesin inşallah.

Hierapolis kentinin bana göre en güzel ve etkileciyi

bölümü, yapımı 150 yıl süren antik tiyatrosu. Bu kadar tepede olanını, bu kadar dik ve bir o kadar geniş çaplısını görmedim. Tepeye ulaşmak ve dahi arkada bulunan giriş kapısına varmak epey yordu beni. Ama içeri girip o en üst kattaki oturma bölümlerine varınca inanın bütün yorgunluğum gitti. Sanki dün yapılmış gibi güzel görünüyor. Restorasyonu 2013 yılında bitmiş. Hiçbir antik tiyatroda bulunmayan mitolojik kabartmaları, görkemli sahne binası, oturma basamakları ile Hierapolis Antik Tiyatrosu; Akdeniz havzası içinde gezdiğim en güzel Roma tiyatrosu. İnsanın çalıştığı sürece pek çok şeyi yapabileceğine bir örnek burası...

Tam böyle tarihin içine dalmışken hemen gökyüzünde yamaç paraşütüyle süzülen birini gördüm. Muhteşem bir şey olmalı, bütün antik kenti ve tabii Pamukkale'nin o bembeyaz travertenlerini

Hierapolis kentinin bana göre en güzel ve etkileciyi bölümü, yapımı 150 yıl süren antik tiyatrosu. Bu kadar dik ve bir o kadar geniş çaplısını görmedim.

gökyüzünden seyretmek... Bu atlayışlar Pamukkale'nin hemen yakındaki Çökelez Dağı'ndan yapılmış. Aşağıya iner inmez bu organizasyonu yapanlarla görüşmeye karar verdim.

Vaktim az olduğu ve Pamukkale'yi de görmek için can attığımdan adımlarımı biraz sıklaştırarak pamuktan kaleye doğru yola koyuldum. Epey zaman olmuştu buraya gelmeyi. İşte yine o bembeyaz huzurun yanıyordum... İnanın bakmak bile keyif veriyor bu kat kat havuzlardan oluşmuş güzelliğe...

Hadi size bu travertenlerin nasıl oluştuğunu anlatayım. Bu bölgede sıcaklıkları 35 ila 100 derece arasında değişen 17 sıcak su alanı bulunuyor. İçindeki bazı gazların uçmasından sonra geriye kalsiyum karbonat kalıyor. İşte bu yüzden ayakkabılarınızı çıkarıp suyun içine girdiğinizde yumuşacık bir his veriyor. Suyun içinde son derece dikkatli yürümenizi tavsiye ederim, ayağınız kayabilir. Eğer kendinize güveniyorsanız, termal suyun kaynaktan çıktıktan sonraki üç yüz metrelik yolculuğunu onunla birlikte yapabilirsiniz. Geçtiğimiz sene ayağım kırıldığı için ben sadece on beş metre yürüyebildim. Bu yüzden ayakkabılarımı çıkarıp omuzuma attım ve ayağımın altında akan termal suyun masajıyla ben de yeşillikler içindeki vadiyi tepeden seyrettim. Tabii bu arada, yamaç paraşütlerini gördükçe heyecanım daha da arttı.

Güzel zamanlarda vakit

daha hızlı geçer. Bu doğru. "Yolcu yolunda gerek." dedim ve kırmızı sular diyarı Karahayıt'a doğru yola çıktım. "Yola çıktım." dediğime bakmayın. Zaten Pamukkale ve Karahayıt yan yana. Aralarında sadece 5 kilometre var. İki şifalı su bu kadar yakın. Ama özellik olarak bir o kadar uzaklar. Karahayıt'ta çıkan su hem renk hem de ısı olarak çok farklı. Rengi kırmızıya çalıyor. Isısı ise hakikaten yüksek. Burada her bütçeye göre konaklama imkânı bulunuyor. Uzun bir gece yolculuğu ve Denizli'nin gözbebeği olan

Denizli'nin alternatif güzelliklerinden biri de Kaklık Mağarası. Burada kükürtlü su kaynaklarının ortaya çıkardığı doğal oluşumlar, küçük çağlayanlar ve travertenler var.

Pamukkale gezisinden sonra kaplıca da tam bir şifa deposu oldu. Suyun sıcaklığı 50 derece civarında. İçine girerken biraz zorlansam da alıştıktan sonra insan çıkmak istemiyor. Çamurunu da yüzüme sürüyorum...

Denizli'nin alternatif güzelliklerinden biri de Kaklık Mağarası. Denizli'den Ankara'ya doğru giderken otuzuncu kilometrede. Yol tabelalarını takip ederseniz kolaylıkla bulabilirsiniz. Burada kükürtlü su kaynaklarının ortaya çıkardığı doğal oluşumlar, küçük çağlayanlar ve travertenler var. Beni en çok etkileyen ise girişteki pırl pırl, masmavi su dolu küçük gölet oldu. Neredeyse içine atlayacaktım. Ama sadece fotoğrafını çekmekle yetindim.

Bu ay isminde deniz olan ama denizle uzaktan yakından ilgisi olmayan Denizli'de kısa bir gezinti yaptık. Bu vesileyle, çocukluğumda bana Denizli'yi tanıtan halk müziği sanatçımız Özey Gönüm'ü de anmadan geçmek istemem. Denizli'yi ve meşhur horozlarını yöresel ağızlarla söylediği türkülerde ne güzel anlatmıştı bizlere...

Sadece küçük bir bölümünü anlatabildiğim Denizli'ye yolunuz düşerse benim yazmadığım yerleri de sizler keşfedin. Belki o zaman sizler bana anlatırsınız... Bu ayki yazımızı da Şems-i Tebriz'den güzel bir sözle tamamlayalım:

"Gölgende dinlenen insanlarla değil, gönlünde dinlendiğin insanlarla yola çık."

RESÛL-İ EKREM'İN CAN YOLDAŞI

Hz. Âişe

DOÇ. DR. AYŞE ESRA ŞAHYAR

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

H z. Âişe, Resûllah'ın en yakın dostu Ebû Bekir'in (r.a.) kızıydı. Hicretin ikinci senesinin Şevval ayında Peygamber Efendimiz ile evlenmişti. Oldukça genç yaşta evlendiği için Peygamber evinde yetişip âlim, fakih bir kadın olarak tarihe geçecekti. Çok zeki bir kadındı Âişe. Öğrenme arzusu ile dolu, soru sormayı seven, gencecik bir kadın... Resûlullah onunla sohbet etmeyi, davetlere katılmayı, onun sorularına cevap vermeyi çok severdi. Kendisine ashabından en çok kimi sevdiği sorulduğunda hiç çekinmeden "Âişe'yi." diye cevap vermişti. Soruyu soran Amr b. el-Âs şaşkınlıkla "Erkekleri kastetmiştim." diye karşılık verince bu defa da Allah Resûlü: "Âişe'nin babasını." buyurmuştu.

Sahabe başta olmak üzere ümmetin her kuşağı; tefsir, hadis, fıkıh, tarih ve siyer konularında pek çok hususu Âişe'nin dilinden öğrenmiştir. Âişe (r.a.) kendisinden en çok hadis nakledilen sahabîlerden biri olduğu gibi ismi fakih sahabîler arasında da yer almıştır. Bu ilmî mertebesinin yanı sıra Âişe, cihad meydanlarına da aşına bir kadındır. Uhud Gazvesi'ne, Hudeybiye Musalahası'na katılmıştı. Ancak özellikle Müreysi Gazvesi ve Zâtü'r-rika Seferi'nde bulunması akabinde gelişen olaylar Âişe'nin İslam tarihi ve teşri tarihindeki yerinin ne denli önemli olduğunu ortaya çıkarmıştı:

Müreysi, diğer adıyla Benû Mustalik Gazvesi dönüşü Âişe, gerdanlığını kaybedip aramaya koyulduğu sırada onun, devesinin hevdeci içinde olduğu zannedilmiş, asker Âişe'yi bırakarak yola devam etmişti.

Bir süre sonra ordunun artçısı Safvan b. Muattal, Hz. Âişe'nin yolda bırakıldığını fark ederek onu alıp orduya yetiştirmişti. Bu hadise, münaflıklar tarafından bir dedikodu malzemesi hâline getirilerek Hz. Âişe'ye iftira atılmasına alet edilmişti. Savaş dönüşü Medine'yi saran dedikodu haberleri gerek Resulullah'ı gerek Ebû Bekir ailesini çok üzmüş ve yıpratmıştı. Ancak bu üzücü olay, Âişe'nin iffetini anlatan ayetlerin nâzil olması ile sona erdi:

"(Peygamber'in eşine) bu ağır iftirayı uyduranlar şüphesiz sizin içinizden bir gruptur. Bunu kendiniz için bir kötülük sanmayın, aksine o, sizin için bir iyiliktir...

Bu iftirayı işittiğinizde erkek ve kadın müminlerin, kendi vicdanları ile hüs-n-i zanda bulunup da: 'Bu, açık bir iftiradır.' demeleri gerekmez miydi?" (Nur, 24/11-12.)

H z. Âişe, bu olaydan sonra semadan inen ayetle temize çıkan kadın sıfatı kazandı. Kimileri de ona "Allah'ın sevgilisinin sevgilisi" derdi. Peygamber'in can yoldaşı, gönlünün sultanı olan Âişe'nin kıymeti, iffeti Kur'an ayetleri ile zihinlere ve gönüllere nakşedilmiş oldu.

Âişe, Zâtü'r-rika Gazvesi ya da Mekke'nin Fethi esnasında bu defa da kız kardeşi Esmâ'dan ödünç aldığı gerdanlığı kaybetti. Sabah namazının vakti girmişti ancak konakladıkları yer susuz bir bölgeydi. Müslümanlar bölgeden hareket edemeyip abdest alamadıkları için Hz. Âişe'ye kızgınlık duymaya başlamıştı. Ancak Âişe için sıkıntı verici görünen bu olay da kısa bir süre kıyamete kadar tüm ümmet için ko-

Peygamber evinde yetişip âlim, fakih bir kadın olarak tarihe geçecekti. Çok zeki bir kadındı Âişe. Öğrenme arzusu ile dolu, soru sormayı seven, gencecik bir kadın... Resûlullah onunla sohbet etmeyi, davetlere katılmayı, sorularına cevap vermeyi çok severdi.

Âiše validemiz sadaka vermeyi seven oldukça cömert bir kadındı. Yetimlere kucak açar, köleleri azad ederdi. Himayesine aldığı pek çok yetim vardı. Resûlullah'ın (s.a.s.) vefatından sonra, ondan öğrendiklerini ashaba ve tâbiûna aktardı, fetvalar verdi, sahabenin naklettiği hadislerle dair görüşlerini ifade etti. Pek çok talebe yetiştirdi.

laylaştırmacı bir amelin vahyedilmesine vesile kılınmıştı: Teyemmüm ayetleri nazil oldu. Teyemmüm abdestin yerini alan bir ibadet olarak meşru kılındı. Asker, sabah namazını teyemmümle kıldı. Kızgınlıkları yerini teşekkür ve duaya bıraktı. Bu olay ashab tarafından "Ebû Bekir ailesinin bereketi" olarak görüldü. Âiše ve ailesinin bu ümmet için bir rahmet, bir bereket olduğu tekrar ortaya çıkmıştı.

Peygamber Efendimiz son günlerini çok sevdiği can yoldaşı ile geçirdi. Başî Âiše'nin göğsüne yaslı olarak ruhunu teslim etti. Vefat ettiği yere, Âiše validemizin odasına defnedildi.

Âiše validemiz sadaka vermeyi seven oldukça cömert bir kadındı. Yetimlere kucak açar, köleleri azad ederdi. Himayesine aldığı pek çok yetim vardı. Resûlullah'ın (s.a.s.) vefatından sonra, ondan öğrendiklerini ashaba ve tâbiûna aktardı, fetvalar verdi, sahabenin naklettiği hadislerle dair görüşlerini ifade etti. Pek çok talebe yetiştirdi.

Hz. Âiše ilmi hayatla olduğu kadar siyasetle de meşguldü. Hz. Osman'ın şehadeti sonrası sessiz kalmamış, yaşanan kargaşayı durdurabilme ümidiyle Medine'den Basra'ya yola çıkmıştı. Şu var ki Basra yolculuğu, onun arzuladığı gibi sonuçlanmadı. Tarihe Cemel Olayı adıyla üzüntü verici bir hadise olarak geçti. Ancak Âiše, Cemel Savaşı sonrası Basra'da konakladığı günlerde bile hadis rivayetini ihmal etmedi, Basralı pek çok kişi kendisinden hadis dinleme imkânı buldu. Basra'dan ayrılacağı zaman Hz. Ali, şehrin önde gelen kadınları ile beraber Hz. Âiše'yi uğurladı.

Peygamber'in kıymetlisi, ashab için de hep kıymetli oldu. Peygamberimizden sonra kırk yedi sene yaşadı ve hicretin 58. yılında bir Ramazan gecesi Medine'de vefat etti.

MEDİNE KALPLI BANGLADEŞ

SALİHA DİLMAÇ

Türkiye daha fazla insana sahip olursa, dünyayı daha kolay yönetebilir, çünkü Türkiye’de Bangladeş’ten daha fazla vasıflı ve kalifiye insanlar var. Biliyorum bu çok garip görünüyor, fakat bu, dünyanın önde gelen ülkelerinde böyle.

Md. Nazmul Islam

Bangladeş, Güney Asya’da Myanmar ve Hindistan’a komşu olan bir ülke. 160 milyonluk nüfusunun %90’ı Müslümanlardan oluşan Bangladeş, İslam dünyasının en kalabalık nüfusuna sahip olan ülkesi durumunda. Uzun kumsalların ve ormanların ülkesi olan Bangladeş’in bugün en belirgin özelliklerinden biri, Myanmar’ın sürdürdüğü katliamlar sebebiyle yurtlarını terk etmek zorunda kalan çok sayıda Müslümana kapılarını açarak artık yeni bir Medine olmasıdır. Bu ayki misafirimiz, Bengal kaplanlarının ve

nehirlerin ülkesi olan Ensar yürekli Bangladeş’ten Md. Nazmul İslam.

“Adım Md. Nazmul İslam. Babam benim adımlı koydu. Adımın anlamı ‘İslam’ın yıldızı’ demektir. Ankara’da Yıldırım Beyazıt Üniversitesinde Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümünde doktora öğrencisiyim.”

Misafirimiz okumak için neden ülkemizi tercih ettiğini anlatıyor:

“Ben Türkiye’yi seçtim çünkü Türk toplumu ve siyaseti üzerinde çalışmak için bir planım var ve bu toplumun Bangladeş toplumuyla uyumlu ol-

duğunu düşünüyorum. Buna ek olarak, oldukça ilgilendiğim alanlar olan "Osmanlı tarihi ve siyaseti" ve "ümme" kavramı üzerine araştırmalar yapacağım. Böyle bir araştırma için Türkiye en doğru ülke. Müslüman ülkelerin siyasi başkenti olduğuna inanıyorum. Türk kültürünü, geleneklerini ve özellikle kebab ve baklavayı çok seviyorum."

Altı dil bilen Nazmul; uluslararası üniversitelerde araştırma, öğretim, proje ve sempozyumlarda görev almış. İlgi ve araştırma alanları içerisinde başta çağdaş siyasi ideolojiler, oryantalizm, çağdaş İslami hareketler, uluslararası siyaset, Doğu Asya güvenliği olmak üzere pek çok konu var.

Nazmul'a ülkemize ne zaman geldiğini ve ilk izlenimlerini soruyorum.

"16 Eylül 2015'te Türkiye'ye geldim. İstanbul'a geldikten sonra Sultan Ahmet Camii'ne ve Ayasofya Müzesi'ne gittim. Marmaray'a binmekten çok hoşlandım. Ben zaten Bangladeş'te Uluslararası ilişkiler öğretmenini olarak çalıştım, bu yüzden İstanbul Boğazı'nı, Osmanlı altyapısını ve Marmara Denizi'ni gördüğümde çok mutlu oldum. Bir gün sonra Ankara'ya geldim. Bir hafta akademik çalışmalarımı tamamlamak için meşguldüm, daha sonra Ankara Kalesi'ne gittim. İki ay sonra, hayatımda ilk defa kar gördüm ve çok şaşırdım. Çünkü Bangladeş'te kar yok. Hatta Bangladeş; yağış, yüksek sıcaklık ve nem içinde mevsimsel olarak geniş deği-

"Bangladeş'teki nüfusun %30'undan fazlası yoksulluk sınırının altında yaşıyor, ancak ekonomi ve yaşam standartları son yıllarda gelişiyor. Bangladeş, kalkınma sürecini Türkiye'den öğrenebilir."

şikliklerle karakterize edilen bir subtropikal muson iklimine sahip. Kar içinde bolca özçekim yaptım. En önemlisi, Türk insanlarını çok yardımsever olarak gördüm."

Coğrafi olarak bize oldukça uzak bir ülke olan Bangladeş'i daha iyi tanımak için kelime anlamını ve bayrağının anlamını soruyorum.

"Desh adı Hint-Aryan dillerinde, "toprak" veya "ülke" anlamına gelen Sanskritçe kelime "deśha"dan türetilmiştir. Dolayısıyla, Bangladeş adı "Bengal Ülkesi" anlamına gelir. Bayrağımız ise yeşil bir alanda kırmızı bir diskten oluşur. Kırmızı disk, Bangladeş'in bağımsızlığı için ölenlerin kanı ile Bengal üzerinden yükselen güneşi temsil ediyor. Yeşil, Bangladeş'in yemyeşil bitki örtüsünü simgeler."

Bangladeş, önce Hindistan'dan kopan Pakistan'a bağlıydı. Daha sonra ise Pakistan'dan da ayrılarak bağımsızlığını ilan etti. Nazmul bu kopma sürecini anlatıyor:

"Bağımsızlık Savaşı ya da Bangladeş Kurtuluş Savaşı, kabaca 1971'de dokuz ay süren Batı Pakistan (şimdi Pakistan) ile Doğu Pakistan (şimdi Bangladeş) arasındaki silahlı çatışmayı ifade eder. Savaştan sonra Bangladeş Pakistan'dan bağımsızlığını kazandı. Aslında Bangladeşli ve Pakistanlı insanlar iyi ilişkilere sahipler. En azından Müslüman oldukları için birbirlerini seviyorlar."

Nazmul'dan ortak ve farklı yönlerimiz hakkında somut örnekler vermesini isteyerek devam ediyoruz...

"Her şeyden önce ortak dine

"İngiltere, Avustralya, Güney Afrika ve Hindistan, kriket oyunlarında Bangladeş'e defalarca yenildi. Umarım, bir gün Türkiye bu oyunu Bangladeş'ten öğrenir."

sahibiz. Buna ek olarak, Türkiye'de olduğu gibi farklı görüşlerden insanlara sahibiz. Ama bizim dilimiz ve yiyeceklerimiz farklı. Çünkü Bangladeşli insanlar acılı ve baharatlı yiyecek yemeyi çok seviyorlar ama Türkler bunu o kadar sevmiyorlar. Ülkemizde halkımız "Biriyanı", "Tavuk-Kari" ve "Kichuri"yi çok sever. Tabii ortak yönlerimiz daha çok. Her iki ülke insanı güler yüzlü, misafirperver ve yardımsever."

Ülkeleri tanımak için kültürlerini, sosyal yaşantılarını, coğrafyalarını vs. öğreniriz. Kıyaslama yaparak değerlendirmek ise ülkeleri daha iyi anlamamızı sağlar. Nazmul'a "Bangladeş'te olan ama Türkiye'de olmayan ve Türkiye'de olup Bangladeş'te olmayan ne var?" diye soruyorum.

"Bangladeş kalabalık nüfuslu bir ülke. 160 milyon nüfusa sahibiz, ama ben düşünüyorum

rum ki eğer Türkiye'nin nüfusu daha fazla olursa, dünyada etkisi daha fazla olabilir, çünkü Türkiye'de Bangladeş'ten daha fazla vasıflı ve kalifiye insanlar var. Biliyorum bu çok garip görünüyor fakat bu, dünyanın önde gelen ülkelerinde böyle.

Bengal Kaplanı'na da değinmek isterim. Bu görkemli varlık, 3 kilometre uzaktan duyulabilen bir kükremeye

"Bengal Kaplanı'na da değinmek isterim. Bu görkemli varlık, 3 kilometre uzaktan duyulabilen bir kükremeye sahiptir."

sahiptir. Belki Türkiye, Bangladeş'ten bu meşhur kaplanları ithal edebilir.

Kriket ise ülkenin en popüler sporudur. 1999 yılında Ulusal Kriket Takımı, Dünya Kupası'nın bir parçasıydı ve 2000 yılında Test statüsü aldı. İngiltere, Avustralya, Güney Afrika ve Hindistan, kriket oyunlarında Bangladeş'e defalarca yenildi. Umarım, bir gün Türkiye bu oyunu Bangladeş'ten öğrenir."

Yüzyıllarca farklı ırk ve kültürle etkileşimde bulunan ülkemiz, hep yeni şeyler öğrenmiştir. Görünen o ki bunun sonu yok. Bangladeş gibi coğrafi olarak uzak olan ülkelerle doğal etkileşimlerin ihtiyaç duyduğu uzun bir zaman dilimini beklemek yerine, pekâlâ yararlı projelerle bunları hayata geçirmek mümkün. Ünlü kriket takımlarımız olsa hiç de fena olmazdı!

Nazmul, değerlendirmelerine devam ediyor.

"Altyapı geliştirme ve şehir planlaması Bangladeş için önemlidir. Türkiye'de teknolojik gelişme ve uyum alanında çok harika bir ülke. Özellikle ulaşım ve ticaret buna verilecek örneklerden. Dünyanın en uzun plajı, dünyanın en büyük Mangrov Ormanı Bangladeş'te ancak turistik yerlerde Türkiye'nin yaptığını yapamadık. Bangladeş yönetimi; doğal ve turistik yerleri yönetmek, korumak ve geliştirmek konusunda Türkiye'den çok şey öğrenebilir. Tarım, Türkiye'de olduğu gibi ülkemizde de önemli. Dünyadaki en verimli delta topraklarına sahip olmamıza rağmen bunu verimli kullanamıyoruz.

Bangladeş'teki nüfusun %30'undan fazlası yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Ancak ekonomi ve yaşam standartları son yıllarda geliyor. Bangladeş'in bütün bu saydığım konularda Türkiye'den öğreneceği çok şey var bence. Bangladeş, kalkınma sürecini Türkiye'den öğrenebilir. Türk siyaseti, geleceğimizin liderleri ve politikacıları için büyük bir örnek teşkil edebilir. "

Bangladeş dendiğinde aklımıza ne yazık ki Myanmar ve orada hunharca katledilen kardeşlerimiz geliyor. Dünyanın zulümden kaçan ve onurlu bir yaşam arayan masum halklar, bugün yine aynı arayışın içinde. Biliyorsun Nazmul! Sen anlat bize!

Myanmar hükümeti tarafın-

dan Rohingya Müslümanları üzerinde yapılmakta olan vahşi katliamdan kaçan 650 binden fazla kişi Bangladeş'e sığındı. Sınır bölgesinde bulunan ve sınırı geçen Rohingya'lara yardıma koşan Bangladeş halkına da güvenlik güçleri tarafından kolaylık sağlandı. Geçen iki aydır Rohingya'lar için yemek yadımı yapan, çadır kuran ya da kendi evinin kapısını açan Bangladeşliler sayılamayacak kadar çoktur. Bangladeş halkı sadece bu günlerde değil, geçen 30 yıldır 500 binden fazla Rohingya'ya yapabildiği kadar yardım

"Türkiye ve Bangladeş her ikisi de mülteciler için elinden geleni yapıyor. Türkiye, insani yardım konusunda en cömert ülkeler listesinde, gayri safi millî gelirine oranla en üst seviyede yer aldı."

yapmaktadır. Bangladeş halkının kardeşlik davranışı ve sevgisiyle binlerce Rohingya, Bangladeş kimliğini alarak farklı ülkelerde çalışmakta ve okumaktadırlar. Rohingya mültecileri için Türkiye'nin yardım teklifi sevindirici bir haberdur. Aynı zamanda bu zulmün durdurulması konusunda Myanmar'ı ve Bangladeş'i ziyaret eden ve Bangladeş'e sığınan Rohingya'lara her türlü yardım teklifinde bulunan Türkiye ve Endonezya da diğer ülkelerdir. Bu ülkeler Ensar-Muhacir kardeşliğinin örnekleridir. 25 Ağustos'tan bugüne kadar Burma'daki Budistlerin katliamından kaçıp Bangladeş'e sığınan Arakanlı Müslümanların sayısı 650 bine ulaştı. İlk günlerden itibaren Arakanlı kardeşlere kucak açan Bangladeş halkı, tek bir yürek olup yardım çalışmalarını sürdürüyor.

Bence, Türkiye ve Bangladeş her ikisi de mülteciler için elinden geleni yapıyor. Türkiye, insani yardım konusunda en cömert ülkeler listesinde, gayrisafi millî gelirine oranla en üst seviyede yer aldı. Hatta Türkiye dünyanın en büyük mülteci nüfusuna sahip ve hâlen 3 milyondan fazla Suriyeliye ev sahipliği yapıyor. Dünyanın yeni bir düzene ihtiyacı var. İnaniyorum ki Türkiye bu liderlik gücünü alacak."

Biz sadece inancımızla değil; Ensar ruhuyla birleşen iki ülkeyiz. Muhacir-Ensar kardeşliği değil, Ensar'ın Ensar'a kardeşliği bizimkisi. Bengal ülkesinin kaplan yürekli kardeşleri! Bin yaşayın!

Alfabe

HASAN KARACA

S

on zamanlarda her şeyi sorgular olmaya başladım. Bu ilk bakışta kötü bir şey değil tabii. Eğitimciler bile sorgulayan bireyler yetiştirmemiz gerektiğini söylüyor. Ama bunun bir sınırı olmalı. Sorgulayan birey olmamız gerektiğini de sorgulayalım mı mesela? Ve sorgulamamız sonucunda aslında sorgulamanın gereksiz olduğu sonucuna vardığımızda bu eğitimcilerin kastettiği bir sorgulama olur mu?

Neyse ki ben bu şekilde bir sorgulama sürecinde değilim. Benimki çok daha anlamsız. Daha basit konuları sorguluyorum. "Neden şu şurada duruyor?", "Neden bunun rengi böyle?", "Muz neden yamuk ve armut neden armut şeklinde?" tarzında sorular. Çocukça diyeceksiniz. Çünkü çocuklar da böyle sorular soruyor. Fakat benim konularım muz ve armutla sınırlı değil. Mesela hiç düşündünüz mü, alfabeyi kim dizdi? Kim icat etti demiyorum, sırasını kim belirledi?

Diyeceksiniz ki herkes biliyor, Fenikeliler icat etti bu alfabeyi. Onlar da günlük hayatlarında var olan eşyaların isimlerinin ilk hecelerinden alfabe ürettiler. İşte A, alef ve dolayısıyla öküz; b, bet yani ev vs. vs. Fakat kimse bu sıralamayı niye böyle yaptıklarını söylemiyor. Neden önce öküz ve sonra ev sonra cirit sonra kapı pencere vs.? Neden ABC ve mesela AFC değil?

Çok gereksiz bir konuyla ilgilendiğimi söyleyeceksiniz, fakat insan merak edince gayet de önemli bir konuya dönüşüyor. Mesela bunu araştırırken alfabeyi asıl icat edenlerin Ugaritler olduğunu, onların da farklı medeniyetlerin alfabelerini birleştirerek bir alfabeye ulaştıklarını öğrendim. Fenikeliler ise yaygınlaşmasında daha etkinler ve tabii Fenikelilerin kullandığı işaretler bizimkilere daha yakın.

Çok gereksiz bir konuyla ilgilendiğimi söyleyeceksiniz, fakat insan merak edince gayet de önemli bir konuya dönüşüyor. Mesela bunu araştırırken alfabeyi asıl icat edenlerin Ugaritler olduğunu, onların da farklı medeniyetlerin alfabelerini birleştirerek bir alfabeye ulaştıklarını öğrendim. Fenikeliler ise yaygınlaşmasında daha etkinler ve tabii Fenikelilerin kullandığı işaretler bizimkilere daha yakın.

Sıralamaya gelince, hakikaten farklı sıralamalar var. Mesela H, M diye başlayan bir sıralama. Neyse, sizi de saçma sapan konularla meşgul ediyorum.

Bu konuya nereden geldim aslında. Arapça öğrenirken elifbanın sıralaması böyle değil. Dikkat ettiniz mi? Elif, be, te, se diye gidiyor. Sizce de tuhaf değil mi? Elif, be, cim olması gerekmiyor mu? İşte bu hakikaten dikkat çekiciydi. Yani bunu daha önce de fark etmiştim, siz de fark etmişsinizdir, ancak bilincim hiç sorgulama düzeyine ulaşmadı. Nihayet bir aksaklığı fark etmekle sorgulamak arasında ciddi bir fark var. Ve bilinciniz sorgulama düzeyine ulaştı mı artık yerinizde de duramıyorsunuz. Öğrenmek, bir şeyler yapmak istiyorsunuz. Tüm bu Fenike, Ugarit merakım buradan kaynaklanıyor yani. İşin ilginç -ve bu anlamsız konuda sizi yormanın gerekçesi olabilecek- tarafına gelince, gerçekten de Arap alfabesi vaktiyle elif, be, te, cim, del yani bizdeki gibi A, B, C, D diye başlayıp devam ediyormuş. Hatta üzerinde o kadar ihtilaflar dönen ebced meselesi eski sıralamaya göre son derece basit. İlk 9 harf birden dokuza kadar rakamlara karşı geliyor. Yani elif: 1, be: 2, cim: 3, del: 4 vs. 10 ile 19 arası harfler 10, 20, 30 diye onlu basamaklara, sonra 100'lü basamaklara ve nihayet son harf 1000 rakamına karşılık geliyor. Diğer bir ifadeyle çocukken alfabeyi bu sırayla öğrendiğinizde, ebcedi de öğrenmiş oluyordunuz. Yani ebced hiç de esrarengiz bir ilim değil o çocuk için.

Ama günün birinde birileri oturup harfleri yeniden dizmiş. Hem de yazılıştaki birbirine benzerlik kriterine göre. Be, te, se birbirine benziyor; cim, ha, hı birbirine benziyor. Anlayacağınız vaktiyle gerçekten birileri oturup bu alfabeyi kim sıraladı sorusunu sormuş. Hatta sorgulamış. Onunla da kalmayıp müdahale etmiş ve değiştirmiş. Üstelik bu değiştirme kabul görmüş ve hâlen uygulanıyor. Yani diyeceğim o ki, bazen çok saçma bir konuyu sorguladığımızda bile onun hiç de saçma olmadığını fark edebiliriz. Hatta bazı esrarengiz meseleler açıklığa kavuşur. Bunları yazarken üst komşum -bir süredir olur olmaz vakitlerde yaptığı üzere- evin duvarlarına delik açıyor. Ciddi ciddi üstümdeki adamın aklını sorgulamaya başladım son günlerde.

Ölümcül enfeksiyon: **ZATÜRRE**

DR. ALPER AK
İç Hastalıkları Uzmanı

Zatürre; tıptaki adı ile pnömoni; bakteri, virüs ve parazitlerin neden olduğu bir akciğer enfeksiyonudur. Akciğerde meydana gelen bu enfeksiyon, alveol adı verilen havayla dolu küçük akciğer keseciklerine iltihap hücrelerinin birikmesi ve yine bu alana kan damarlarından gelen serumun dolması şeklinde ortaya çıkar. Hastalık çoğunlukla, hastanın kendi ağız, boğaz veya sindirim kanalında bulunan mikropların akciğere ulaşmasıyla meydana gelmektedir. Normal durumda hastalığa neden olmayan bu mikroplar, vücut savunması zayıf düş-

müş kişilerde zatürreye neden olur. Dolayısıyla zatürrenin oluşmasında bulaşmadan çok, kişinin vücut direncini kıran risk faktörleri rol oynar.

Zatürre; en sık görülen, en fazla ölüme neden olan hastalıklar arasındadır. Dünyada her yıl beş yaşın altında 10-12 milyon çocuk zatürre nedeniyle hayatını kaybetmektedir. Ülkemizde tüm ölüm nedenleri açısından beşinci sırada, enfeksiyon hastalıkları nedenli ölümlerin ise en başında gelmektedir. Ülkemizde 1-12 aylık bebek ölümlerinin %48'i zatürre kaynaklıdır. 1-4 yaş grubunda bu oran %42'dir.

Zatürre hastalığının tedavisi

Zatürrenin tedavisinde genellikle antibiyotikler, bol sıvı alımı, istirahat, ağrı kesiciler ve ateş düşürücüler kullanılır. Hastaneye yatması gereken hastalarda daha farklı tedaviler gerekebilir. Çok ağır zatürre durumlarında yoğun bakımda yatış, solunum desteği uy-

gulama zorunluluğu doğabilir. Zatürreye neden olan mikrobun belirlenmesi çoğu kez mümkün olmayabilir. Ancak zatürre tanısı koyulduktan sonra en kısa zamanda antibiyotik tedavisine başlanması gereklidir. Bu tedavide hastanın yaşı, kronik hasta-

BELİRTİLERİ NELERDİR?

- Üşüme – titreme
- 39- 40 °C'ye varan yüksek ateş
- Öksürük
- Kirli, iltihaplı (yeşil, sarı, pas rengi) balgam
- Birkaç gün devam eden iştahsızlık
- Hâlsizlik
- Eklem ve kas ağrılarını takiben kuru öksürük
- Bulantı, kusma
- Baş ağrısı

gibi şikâyetleri olan hastalar mutlaka doktora başvurmalıdır. Zatürre ihmal edilmemesi gereken bir sağlık sorunudur. Erken teşhis edilmesinin ve gecikmeden tedaviye başlanmasının ölümleri azalttığı bilinmektedir. Hastanın şikâyetleri zatürreyle uyumlu ise genellikle yapılan muayene ve akciğer röntgenindeki bulgularla teşhis konulabilir. Gerekirse kan ve balgam tahlilleri yapılabilir.

KORUNMAK İÇİN...

Zatürreden korunmak için zatürre oluşumunu kolaylaştıran olumsuz faktörler düzeltilmelidir. Bu amaçla kronik hastalıkların uygun şekilde takip ve tedavisi, stresten kaçınma, dengeli beslenme, hijyenik barınma koşullarının sağlanması, sigara ve ilaç bağımlılığının kontrolü ile ağız ve mide içeriğinin solunum yollarına kaçmasına yol açan risk faktörlerinin azaltılması gerekir.

Zatürreye yol açabilen veya kolaylaştırıcı olan grip salgınları sırasında kalabalıkla temasın azaltılması, maske kullanılması ve özellikle yüksek riskli gruba grip bulaştıracak kişilerin aşılansması korunma için önemlidir.

Grip virüsünün bizzat kendisi zatürreye yol açabildiği gibi diğer mikroorganizmalara bağlı zatürre türlerinin ortaya çıkmasını da kolaylaştırabilir. Gribin ağır seyrettiği ve ölümcül olduğu olgular çoğunlukla zatürrenin gribe eşlik ettiği olgulardır. Bu nedenle zatürrenin ve buna bağlı ölümlerin önlenmesi için grip salgınlarının da önlenmesi gerekmektedir. Gripten korunmak üzere aşılar geliştirilmiştir. Grip aşıları her yıl eylül ve ekim aylarında ya da en geç kasım ayında bir doz kas içine yapılmalıdır. Bu aşılar bir yıl süreyle korunma sağlar. Grip aşıları gribe yakalanma riski yüksek veya grip olduğunda gribin ağır ve ölümcül seyredebileceği kişilere uygulanmalıdır.

lıkları, zatürrenin şiddeti gibi durumlar dikkate alınmalıdır. Tedavi süresi hastalığın başlangıçtaki şiddetine, sorumlu mikroba, eşlik eden bir hastalığın olup olmasına ve hastanın bireysel yanıtına göre değişebilir. Genellikle ateşin

düşmesini takiben 5-7 gün daha antibiyotiğe devam edilmesi önerilmektedir. Ancak bazı mikrop türlerine bağlı zatürre durumlarında tedavi süresini 10-14 güne bazen 21 güne kadar uzatmak gerekebilir.

Eğer zatürre tanısı konmuş, tedaviniz başlamış ve üzerinden 72 saat geçmiş olmasına rağmen ateşiniz düşmediyse, öksürüğünüzde ve balgam çıkarmanızda azalma olmadıysa tekrar hekime görünmelisiniz.

Karda kanayan yara: **Sarıkamış**

ZEYNEP DEMİR

"Allahuekber Dağları'ndaki Türk müfrezesini esir alamadım. Bizden çok evvel Allah'larına teslim olmuşlardı. İlk sırada diz çökmüş beş kahraman... Omuz çukurlarına yasladıkları mavzerleri ile nişan almışlar. Tetiğe asılmak üzereler ama asılamamışlar."

Çanakale, Yemen ve Sarıkamış... Kazanılan zaferler kadar uğranılan yenilgiler ve verilen ağır kayıplarla da destanlaşan üç şehir. I. Dünya Savaşı'nın en kritik cepheleri şüphesiz Çanakale, Hicaz-Yemen ve Kafkas cepheleriydi. Türkülere, ağıtlara sirayet eden büyük acıların yaşandığı üç cephe, hafızalarda derin izler bıraktı. "Yemene gideni döner mi sandın?" diye türküler yakan Anadolu kadınları ve Sarıkamış'ta yitirdiği oğullarının ardından "Dokuz oğlan

anasıydım / Elden orakçı aradım" diyerek ağıtlar söyleyen şehit anaları, savaşların muharebe meydanlarıyla başlayıp biten birer tarihi olaydan ibaret olmadığının kanıtı oldu âdetâ. Cephede verilen ağır kayıplar; cephe gerisinde eşini ya da oğlunu kaybetmiş kadınların, babasız büyüyen çocukların kalbinde bir ömür kor gibi yanıp durdu.

Sarıkamış Harekâtı'nın üzerinden geçen yüzyılı aşkın süreye rağmen hafızalarda yerini her zaman taze tutmasının sebeplerinden biri de bir savaşta yaşanabilecek

bütün dramları tek bir cepheye sığdırmasıdır. Harekât bu yönüyle tarihte örneğine çok az rastlanan bir mücadeledir. Aynı yıllarda Çanakale ve Hicaz-Yemen cephelerinde de büyük kayıplar yaşanır. Hicaz-Yemen cephesi, Osmanlı ordusunun Mondros Mütarekesi'ne kadar bin bir güçlkle direndiği cephedir.

Ruslarla mücadele edilen Kafkas cephesi, Sarıkamış Çevirme ve Kuşatma Harekâtı'yla I. Dünya Savaşı'nın belleğinde apayrı bir yer tutar. Kafkas cephesinin kader noktası olan Sarıkamış'ta

Osmanlı askerleri çatışmalarda değil, çetin kış şartları altında donarak can verirler. Harekât esnasında Rus birliklerinde kurmay başkanı olan Pietroroviç, Türk askerinin bir kurşun sıkamadan şehit düştüğünü yazmıştır: "Allahuekber Dağları'ndaki Türk müfrezesini esir alamadım. Bizden çok evvel Allah'larına teslim olmuşlardı. İlk sırada diz çökmüş beş kahraman... Omuz çukurlarına yasladıkları mavzerleri ile nişan almışlar. Tetiğe asılmak üzereler ama asılamamışlar. Kaput yakaları, Tanrı'nın rahmetini o civan delikanlıların yüreklerine akıtabilmek istercesine semaya dikilmiş kaskatı. Hele bıyıkları, hele hele bıyıkları ve sakalları... Her biri birer fütuhât oku gibi çelik misali. Dinmiş olmasına rağmen şu kahredici tipinin bile örtüp kapatamadığı gözleri, apaçık."

Eksi otuz derecelere varan soğukta, gerekli teçhizata sahip olmayan askerlerin paltosuz, ayakkabısız hâlde verdiği mücadele, yenilgiye rağmen harp tarihinde bir kahramanlık destanı olarak yer alır.

Harekât, Osmanlı 3. Ordusunun 3 kolordusu (9., 10., ve 11. kolordular) ile yürütülen bir kuşatma ve çevirme harekâtı idi. Kafkas cephesinde ilk muharebelerde başarı gösteren ordu, düşman kuvvetlerinin ardına düşerek cepheden mutlak bir zaferle çıkmayı hedefliyordu. Esasen ordunun görevi düşmanın ilerlemesini durdurmak, sınır hattını korumak ve Rus birliklerinin diğer cephele-

re askeri sevkiyat yapmasına engel olmaktadır. Ancak bu amaçlarla yetinilmedi, Köprüköy Meydan Muharebesi'nin ardından bozguna uğrayan ve geri çekilmek zorunda kalan düşmanın izi sürülmek istendi. Böylelikle düşman ordusu ağır bir darbe alacak ve uzun bir süre de toparlanamayacaktı.

Tarihler 24 Aralık 1914'ü gösterdiğinde Sarıkamış Çevirme ve Kuşatma Harekâtı başladı. Ancak ordu mevsim şartlarına hazırlıklı olmadığı için harekâtın akıbeti menfi yönde değişti. Kış, 3-4 Ocak 1915 gecesi şiddetini daha da artırdı. Fırtına ile yağan kar

Yaşadıkları his kaybı kısa süre de olsa yürümelerini kolaylaştırdı. Ama donmanın bileklere kadar ulaşmasından yürümek imkânsızlaştı. Erler bir daha kalkmamak üzere olduğu yere yığıldılar. Mehmetçik için kar bembeyaz örtüsüyle kefen, dağlar türbe oldu.

askerî çadırları tahrip etti. Askerî teçhizatlar büyük hasar gördü. Birbiri ardına Allahuekber Dağları'nı aşmaya çalışan kolordular arasında iletişim neredeyse tamamen kesildi. Yaşanan irtibatsızlık nedeniyle ortak hareket edemeyen birlikler zorlu coğrafi şartlarda ağır kayıplar vermeye başladı. Hatta üç kolordu da bir diğerinin izlediği güzergâhtan habersiz kalınca bir süre sonra karşılaşan iki birlik, birbirlerini düşman ordusu sanarak silahına davrandı.

Harekât neticesinde Allahuekber Dağları binlerce Mehmetçik'e mezar oldu. Tarih boyu ordulara musallat olan tifüs -eratin deyimiyle "asker humması"- aylardır doğru düzgün beslenip temizlenmeyen, kıyafet değiştirme imkânı bulamayan 3. Ordu askerlerinde de görülmeye başlandı. En ağır kayıplar ise karın şiddetlenmesi ve kışın çetin yüzünü göstermesiyle verildi.

Yorgun olan ve yeterince beslenmeyen erler günler boyunca ayaklarında çarıkla ve yazlık teçhizatlarıyla yol adılar. Ayaklarında hissettikleri ince sızı saatler geçtikçe yerini ayak parmaklarına yayılan bir hissizliğe terk etti. Yaşadıkları his kaybı kısa süre de olsa yürümelerini kolaylaştırdı. Ama donmanın bileklere kadar ulaşmasının ardından yürümek imkânsızlaştı. Erler bir daha kalkmamak üzere olduğu yere yığıldılar. Mehmetçik için kar bembeyaz örtüsüyle kefen, dağlar türbe oldu.

Bülbül

MEHMET AKİF ERSOY

-Basri Bey oğlumuz

Bütün dünyaya küskündüm, dün akşam pek bunal-
mıştım;

Nihâyet, bir zaman kırlarda gezmiş, köyde kalmıştım.

Şehirden kaçmak isterken sular zaten kararmıştı;

Pek ıssız bir karanlık sonradan vadiyi sarmıştı.

Işık yok, yolcu yok, ses yok, bütün hilkat kesilmiş lal...

Bu istiğrâkı tek bir nefha olsun etmiyor ihlal.

Muhitin hâli "insaniyyet"in timsalidir, sandım;

Dönüp maziye tırmandım, ne hicranlar, neler andım!

Taşarken haşrolup beynimden artık bin müsel sel yâd,

Zalâmın sinesinden fışkıran memdûd bir feryad,

O müstağrak, o durgun vecdi nâgâh öyle coşturdu:

Ki vadiden bütün, yer yer, enînler çağlayıp durdu.

Ne muhrik nağmeler, Ya Rab, ne mevcâmevc dem-
lerdi:

Ağaçlar, taşlar ürpermişti, güya Sûr-i Mahşerdi!

-Eşin var, aşyanın var, baharın var ki beklerdin;

Kıyametler koparmak neydi, ey bülbül, nedir derdin?

O zümrüd tahta kondun, bir semavi saltanat kurdun;

Cihanın yurdu hep çiğnense, çiğnenmez senin yur-
dun.

Bugün bir yemyeşil vadi, yarın bir kıpkızıl gülşen,

Gezersin, hânümânın şen, için şen, kainatın şen.

Hazansız bir zemin isterse, şayed ruh-ı ser-bâzın,

Ufuklar, bu'd-ı mutlaklar bütün mahkûm-ı pervazın.

Değil bir kayda, sığmazsın -kanatlandın mı- eb' âda;

Hayatın en muhayyel gayedir ahrâra dünyada.

Neden öyleyse matemlerle eyyamın perişandır?

Niçin bir damlacık göğsünde bir umman hurûşandır?

Hayır, matem senin hakkın değil... Matem benim
hakkım:

Asırlar var ki, aydınlık nedir, hiç bilmez afakım!

Bu metin Hece Yayınları'nın 2009 yılında yayınladığı "Safahat" isimli eserden alınmıştır.

Kitap on ayrı hikâyeden oluşuyor. Bizleri insanların dünyasından uzaklaştırırken aslında yaşadığımız çevrede her an karşılaşılabileceğimiz engelli dostlarımıza daha da yakınlaştırıyor. Bu yönüyle çocuklarına farkındalık kazandırmayı amaçlayan ebeveynler için de bir fırsat sunuyor.

Engelsiz masallar

SEMA BAYAR

Hayat uzun bir yol ise şayet, bazen bu yolculuğumuzda bizi sekteye uğratan engeller çıkar karşımıza. Kimini aşmak kolaydır, kimini geçmek sabır ve kararlılık ister. Kimileri ise herkesle aynı çizgide başlamaz bu uzun yola.

3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nde biz de sayfalarımızı Engelsiz Masallar'a açalım istedik. Hayata herkesten biraz farklı bir çizgide başlamış dostlarımıza yer verelim dedik. Daha önce çocuk şiirleriyle okullarıyla buluşan Ayşegül Sözen Dağ bu kez de Engelsiz Masallar ile selamladı minik okurlarını. Masalların büyülü dünyasından gerçek dünyamızın en sahici sorununa değiniyor kitabıyla. Kitap on ayrı hikâyeden oluşuyor. Bizleri insanların dünyasından uzaklaştırırken aslında yaşadığımız çevrede her an karşılaşılabileceğimiz engelli dostlarımıza daha da yakınlaştırıyor. Bu yönüyle çocuklarına farkındalık kazandırmayı amaçlayan ebeveynler için de bir fırsat sunuyor. Gizemli Yumurta'dan çıkan Buğday adındaki sevimli civ-

civ, çekik gözleriyle görenleri önce şaşkına çevirse de dostlar arasında bir kromozomun lafı olmayacağını gösteriyor bize. Gözleri görmeyen ama şiir okumayı çok seven karınca Karmış'ın hikâyesine yer veriyor ve arkadaşının dilinden ona şöyle sesleniyor: "Hey dostum, gözlerle mi okunur yalnızca kitaplar? Parmak uçlarına dokunarak her şeyi tanıyorsun değil mi? ... Artık parmak uçlarınla her şeyi okuyabileceksin. Tüm dünya parmaklarının ucunda olacak."

Kanatsız bir kuş olan Turga'nın hikâyesinde ise iyiliğin sesini biraz daha açıyor yazar ve tüm kuşları hayra ortak ediyor. Turga için bütün kuşların seferber olduğunu, ona yeni bir kanat yapmak için her birinin birer tüy bağışladığını görüyoruz. Turga rengârenk yeni kanadıyla gökyüzünde süzülürken minik okurlar da yardımlaşmanın değerini bir kez daha fark ediyorlar. Kokuşuz bir gülün, hatalı basılmış bir kumaşın, kolları olmayan ama sarılmayı çok seven minik bir su damlasının da masalı var bu kitapta.

SERBEST KÜRSÜ

MERVE ÜNALLI

GENÇLERE SORDUK...

**KENDİ BAŞINIZA TATİLE GİDER
MİSİNİZ, TATİL ARKADAŞI
OLARAK KİMİ SEÇERSİNİZ?**

19

**KUBİLAY
ŞENOL**

Kendi başıma ya da arkadaşlarımla hiçbir şekilde tatile çıkma fırsatım olmadı. Tatil arkadaşı olarak ya kuzenlerimi ya da en yakın arkadaşımı seçerdim. Çünkü onlarla gerçekten eğleniyorum ve onların yanında kendimi çok mutlu hissediyorum.

**SENA
GÖKKÜL**

Fırsatım olsa kendi başıma tatile gitmeyi çok isterdim. Ailemin buna izin vermeyeceğini bildiğim için gitme konusunu dile bile getirmiyorum. Tatile giderken arkadaş olarak kimseyi seçmezdim. Tek başıma gidip kafa dinlemek isterdim.

19

**BEYZA
DOLUNAY**

Geçen yıl ilk defa arkadaşlarımla tatile gitme fırsatım oldu. Tabii ki ailemden izin alana kadar çok fazla uğraşmam gerekti. Tatil yeri olarak Antalya'ya gittik. Gayet güzel ve eğlenceliydi. Bundan sonra tatile giderken daha kolay izin alabileceğime inanıyorum.

**SAMET
ÜNVEREN**

Arkadaşlarımla son bir kaç yıldır tatile çıkıyoruz. Özellikle kuzenlerle tatile çıkmaktan çok büyük keyif alıyorum. Ailem sadece kalacağım otele karışır. Benim rahat edebileceğim ve maddi açıdan uygun olabilecek bir otel olsun isterler.

20

22

**uzmanına
SORDUK**

NAZLI ÖZBURUN

Uzman Aile Terapisti

Ergenlik dönemi, özellikleri itibarıyla sancılı bir dönemdir. Aile çocuğunun büyüdüğünü kabul etmekte zorluk yaşarken genç de aileden bağımsızlaşarak kendi kimliğini inşa etmenin gerilimini yaşamaktadır.

Genç, bir yandan büyümek için sarsılmazlıkta diğer yandan çocuk gibi davranmaya devam eder. Fiziksel olarak yetişkin biri gibi görünen ergende duygusal olarak olgunluk düzeyi tamamlanamamış ve yönetici işlevler tam olarak gelişmemiştir. Genç, çocuk gibi davrandığında:

"Artık büyüdün!" denilerek eleştirilir. Bazı seçimler yapmak istediğinde ise henüz büyümediği söylenerek engellenir. Arkadaşlarla tatile gitmek de böyledir. Genç kendisini yetişkin olarak algılayıp arkadaşlarıyla tatile gitmek isterken ailenin çocuğuyla ilgili endişeleri olması oldukça doğaldır. Bu da gençle ailesi arasında gerginliklerin yaşanmasına neden olabilir.

Ergenlik dönemi diğer taraftan gencin yeni arayışlar içinde olduğu bir dönemdir. Genç, her şeyden önce

ANNE BABALARINA SORDUK...

ÇOCUKLARINIZIN KENDİ BAŞLARINA TATİLE ÇIKMASINI NASIL KARŞILARSINIZ? ARKADAŞLARI VE GİDECEKLERİ YERLERE MÜDAHALE EDER MİSİNİZ?

aileden bağımsız davranmaya, çevreye ve arkadaşlarına yönelmeye başlar. Evde oturmak, anne babasıyla dışarıya çıkmak, aile ziyaretlerine katılmak ve aileyle birlikte tatile gitmek istemezler.

Bu farklı ihtiyaçlar anne-babayla genç arasında çatışmaların ortaya çıkmasını ve gencin arkadaşlarıyla daha fazla plan yapmasını tetikleyebilir. Anne-babasıyla iletişimini kaybeden genç, arkadaşlarıyla geçirdiği zamanı sürekli olarak arttırmak ister. Tatiller de buna dahil olur.

Anne babaların genci sürekli olarak "Ders çalışmıyorsun!", "Sorumluluk duygun yok!", "Devamlı bilgisayar başındasın!" gibi sözlerle eleştirmeleri; aile ile gencin beraber keyifli zaman geçirme isteklerini sorgulamalarına sebep olur.

Tatil yeni arkadaş edinmenin, yeni insanlarla tanışmanın ve rahat konuşabilmenin zamanlarıdır gençlerin gözünde. Bu nedenle aileyle tatile gitmek gençlerin çok tercih ettiği bir durum olmayabilir.

Bu konuda aileler, gençleri anlar

ve onlara tatilde bir miktar kendi başlarına kalabilme serbestiyeti tanıyabilirlerse beraber tatil yapmak sorun olmayacaktır.

Bunun yanında gencin belli bir olgunluğa ulaştıktan sonra güvendiği arkadaşlarla, haberleşmeyi kesmek kaydıyla, yakın mesafelerde tatil yapmaları da gençlerin hayatı keşfederek öğrenmelerine ve gerekli sorumlulukları almalarına zemin oluşturabilir. Önemli olan tüm tedbirler alındıktan, gerekli güven sağlandıktan sonra hareket edilmesidir.

KISSADAN HİSSE

Yeşim taşı

Genç bir adam, değerli taşlara ilgi duyar ve mücevher ustası olmaya karar verir. "Bu mesleği yapacaksam, iyi bir mücevher ustası olmalıyım." diye düşünür ve ülkedeki en iyi mücevher ustasını aramaya başlar. Sonunda bulur ve yanına varır. Bir süre bekledikten sonra usta tarafından kabul edilir. Genç adam, taşlara ilgi duyduğunu ve iyi bir mücevher ustası olmaya karar verdiğini heyecanla anlatır. Yaşlı usta sesini çıkarmadan genç adamı dinler, sözleri bitince de ona bir taş uzatır, "Bu bir yeşim taşıdır." dedikten sonra genç adamın avucuna taşı bırakır ve avucunu kapatır. "Avucunu aynen böyle kapalı tut ve bir ay boyunca hiç açma. Bir ay sonra tekrar gel." der.

Genç adam evine döner, kendisini merakla bekleyen ailesine neler olduğunu anlatır. Anlattıkça da kendisine çok anlamsız gelen bu hareketi ve soğuk üslubu

El-Musavvir: Mahluka maddi ve psikolojik bakımdan şekil ve özellik veren, mahlukun fiziki ve ruhi portresini belirleyip yaratma eylemini sona erdiren...

nedeniyle kızdığı ustaya olan öfkesi gittikçe artar. "Nasıl böyle bir şey yapmamı ister. Bir de ülkenin en iyi mücevher ustası olacak. Buna bir ay boyunca nasıl katlanacağım, böyle bir eziyetle nasıl yaşarım?" diye devamlı söylenir, her önüne gelene ustadan yakanır ama avucunu da hiç açmaz. Avucu kapalı uyur, bütün işlerini diğer eliyle yapar. Ve bu duruma giderek alışmaya, diğer elini de çok rahat kullanmaya başlar. Yanlışlıkla avucu açılıp taş düşmesin diye hep yarı uyanık uyur. Böylece bir ay geçer. Her günü zorluklarla dolu, her gecesi de yarım uykuyla yaşanmış bir ayı tamamlar.

Ve o gün gelir. Genç adam tam bir ay sonra, büyük ustanın karşısına çıkar. Usta bir süre beklettikten sonra yanına gelince genç adam -ne kadar saçma bulursa bulsun- bu sınavı başarıyla tamamlamış olmanın verdiği gururla elini uzatır, avucunu açar. "İşte taşın." der, "Bir ay boyunca avucumda taşıdım, şimdi ne yapacağım?" Yaşlı usta sakin bir sesle cevap verir: "Şimdi sana bir başka taş vereceğim, onu da aynı şekilde bir ay boyunca avucunda taşıyacaksın." Bu söz üzerine genç adam bütün sükûnetini kaybeder, bağırıp çağırmaya başlar. Genç adam bağırıp çağırırken, yaşlı usta ona hissettirmeden bir taşı avucuna sıkıştırır. Öfkeden yüzü kıpkırmızı olan genç adam, bir anda elindeki taşı hisseder. Taşı biraz daha sıkır ve heyecanla konuşur: "Bu taş yeşim taşı değil usta!"

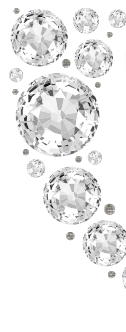
Öğrenmek için zaman gerekir, sabır gerekir, ustaları izlemek gerekir. Dünya hızlandıkça zaman kısalabilir ama öğrenmenin esası değişmez.

BİR DUA

"...Rabbim! Bana hikmet ver ve beni iyiler arasına kat. Bana, sonra gelecekler içinde, iyilikle anılmak nasip eyle! Beni, Naim cennetinin varislerinden kıl." (Şuarâ, 26/83,84,85.)

BİR İNCİ

Sıkıntılar, sevgilinin gönderdiği misafirdir; gelir ve gider. Önemli olan gönderenin hatırına o misafire sabredebilmektir. Celâleddîn-i Rûmî

Ailede adalet yazısı bize yeni bir pencere açtı. Adalet terk edildiğinde günlük hayat içinde ne çok şey problem hâline gelebiliyor, yakinen görmüş olduk. Hâlbuki ailelerimizde adaletin tesisi; hayatımızı kolaylaştıran, karşılaştığımız imtihanlarda dayanma gücümü-zü artıran en önemli faktör. Hasta anne-babasının bakımı konusunda kavgaya tutuşan evlatları gördükçe içim cız ederdi. Şimdi görüyorum ki bir yerde haksızlık varsa kardeşler bile -anne-baba gibi hassas bir konuda olsa dahi- birbirine düşebiliyor. Böylesi önemli bir konuya değindiğiniz için teşekkür ederim.

ZEYNEP DEMİR İstanbul

Ailece köşeniz her zaman dikkatle takip ettiğim bir köşe. Kızlarımın büyüme sürecinde bana mihmandarlık eden yazılarınız oldu. Emekleriniz için teşekkür ederim.

HAFİZE SERRA KÖRÜK Adana

Yurt dışında olduğum için derginizi internet üzerinden takip edebiliyorum. Pek çok dergi, ulaşamayan insanları düşünmezken sizler kâr amacı gütmeksizin derginizi PDF olarak sitenizde okurlarınızla paylaşıyorsunuz. Öncelikle bu hassasiyetiniz için teşekkür ederim. Eleştirim ise şu konuda olacak. Bizim gibi yurt dışında yaşayan Müslümanların da karşılaştığı sorunlara değinmenizi bekliyorum. Bizler burada, ülkemizdeki

imkânlara sahip değiliz. Bambaşka bir dünyada yaşıyoruz, millî ve dinî değerlerimizi korumakta ve çocuklarımıza dini eğitim vermekte zorlanıyoruz. Bizlere yardımcı olacak yazılara yer vermenizi bekliyoruz.

KAMİL SÖNMEZİŞİK Alanya

Dergimizi uzun zamandır takip ediyorum. Dergimizi diyorum çünkü yayın hayatına başladığından beri takip ettiğim tek dergi. Ancak dergiye ulaşmakta güçlük çekiyorum. Aboneliklerde kuruma değil ev adreslerine gönderilmesi en büyük arzum.

TUBA TATAR Ankara

Avlu hakkında yazılan yazıyı okuduğumda çocukluğuma gittim. Babam öğretmendi ve çocukluğumun bir kısmını Muğla'da geçirmiştik. Orda avluya "Hayat" derlerdi. Eski mimarisini koruyan henüz avluları yıkılmamış olan bir mahallede kalmıştık. Gerçekten de hayatımızın en büyük kısmı avlularda geçti. Güzel anıların canlanmasına vesile oldunuz. Geçmişe özlemimizden olsa gerek bu tür yazılar dikkatimi çekiyor.

NAİLE ATASEVEN Balıkesir

Kalbe dokunan hikâyeler ve bilgelik hikâyeleri en çok takip ettiğim köşeniz. Dergiyi elime alır almaz okumaya o köşelerden başlıyo-

rum. "Tel dolapta lazanya" yazısı beni alıp eski günlerime götürdü. Altmış yılı aşan ömrümde eşyaların da insanların da nasıl değiştiğine şahit oldum. Bu tür yazılarınızı çok seviyorum. Benzer yazılara daha çok yer veremez misiniz?

BAHAR SAYIM Mersin

Pencere yazılarınızı seviyoruz ama seçtiğiniz başlıkları enikonu ele alsanız, konunun içeriğine göre ilgili uzman görüşlerine de yer verseniz daha çok sevinirim.

SEVDEGÜL POLAT Edirne

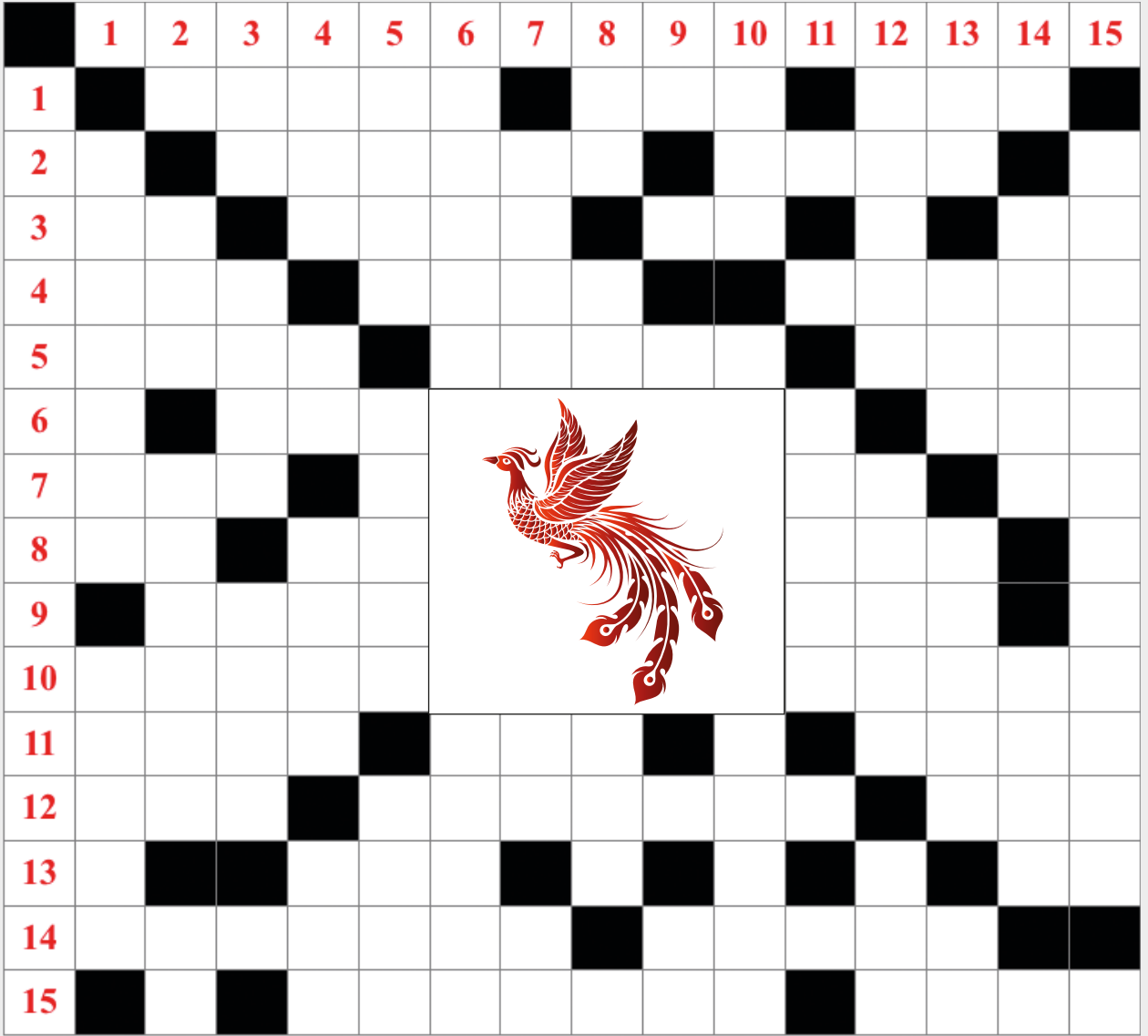
"Meğer bilmeden uyguladığımız ne çok hurafe varmış hayatımızda." Hurafeler yazısını okuduğumda söylediğim söz bu oldu. Bu konularda bizleri bilgilendirmeye devam edin lütfen. Her ay doğru bildiğimiz yanlışları işleyebilirsiniz. Böylece dini bir bilgi diye paylaşılan ama aslı astarı olmayan şeyler hakkında fikir sahibi oluruz. Şimdi-den teşekkürler.

SÜREYYA ÇATAK Kırşehir

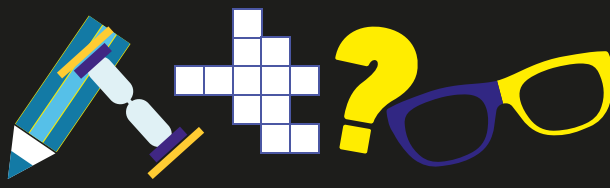
Dergilerinizi kitapçılarda neden göremiyoruz? Hatta gençlerin sıklıkla takıldığı kitap kafelerde bile bulunmalısınız. Lütfen bu tavsiyeme kulak verin. Sevgiler...

SEMİHA BAKIR Ankara

BULMACA

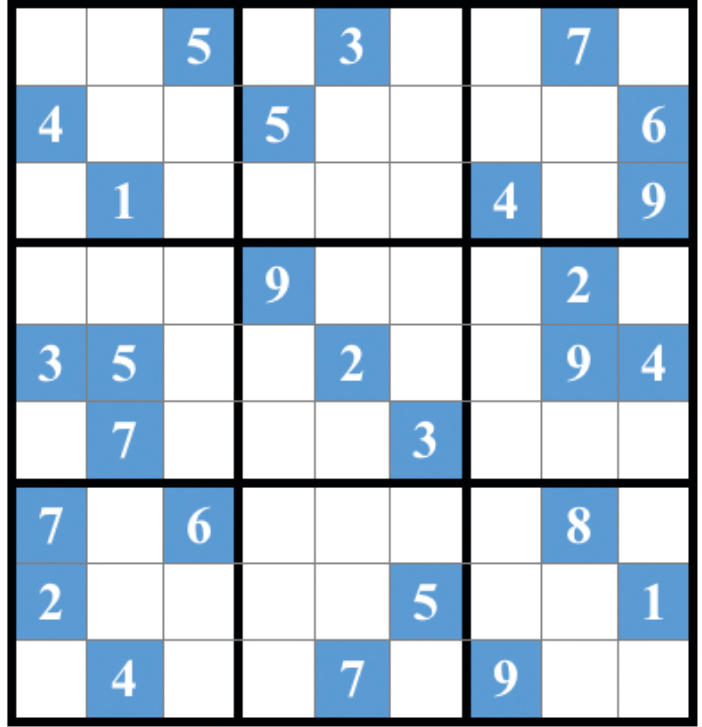
SOLDAN SAĞA 1- Faziletli, erdemli kişi. - Geniş toprakları olan, sözü geçen, varlıklı kimse. - Ebcet hesabında elli sayısına tekabül eden, alfabemizdeki "n" harfinin Arap alfabesindeki karşılığı. **2-** Canlı olma, hayatını ve varlığını sürdürme, sağ olma. - "Yazıklar olsun o namaz kılanlara ki onlar namazı ciddiye almazlar, namazda gösteriş yaparlar." ayetlerini de içeren Kur'an-ı Kerim'in 107. suresinin adı. **3-** Konut, hane, yuva. - Rız olma, isteme. - Arap alfabesinin altıncı harfi. - Uzaklık belirtmek için kullanılan bir ünlem. **4-** Dili tutulmuş, konuşamaz duruma gelmiş. - Saç ve elleri boyamak için kullanılan bitkisel toz. - Ulus, halk, millet. **5-** Adını ilk ayette geçen koyun, keçi gibi ehli hayvanları ifade eden bir kelimeden alan, tevhide, adalete, peygamberliğe, ahirete dair meseleleri konu edinen, Kur'an-ı Kerim'in altıncı suresi. - Peygamber Efendimiz'in önce Kudüs'e gittiği ve oradan da göğe yükselerek Cenab-ı Allah'tan doğrudan vahiy aldığı, İslam tarihinin en önemli hadiselerinden biri. - Eski Türklerde kutsal olduğuna inanılan, genellikle gri posta sahip, yırtıcı, etçil, memeli bir hayvan. **6-** Yanardağların püskürme sırasında yeryüzüne çıkardıkları, dünyanın derinliklerinden gelen kızgın, erimiş maddeler. - Geçmişte yaşanmış çeşitli olaylardan belleğin sakladığı her türlü iz, hatıra. **7-** Evin oturma, çalışma, yatma gibi işlere yarayan, banyo, salon, giriş vb. dışında kalan bölümü, göz. - Bir şeyin eksikliğini tamamlamak için ona katılan parça. - Kara karşıtı. **8-** Sodyum elementinin kimyasal simgesi. - Ülkemizin uçuş kodu. - 1920'lerde Rusya'da icat edilen, düşük enerji tüketimi, uzun ömürlü oluşu ve daha güçlü bir ışık yayması gibi farklı avantajlara sahip elektronik ve aydınlatma elemanı. **9-** Bir konutun, bir mülkün veya taşıt gibi herhangi bir şeyin belli bir bedel karşılığında, bir süre için sahibi tarafından başkasına verilmesi, icar. - Gözde sarıya çalan kestane rengi. **10-** Patlıcangillerden, yurdumuzda çok yetişen ve çeşitli türleri bulunan bir bitki ve bu bitkinin kurutulup baharat olarak yararlanılan ürünü. - Erkeğe, evlenme töreni sırasında verilen ad, güveyi. **11-** Tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadar aldığı durum. - Bir işi yapma, yerine getirme. - Özellikle ekmek ve yoğurt gibi besinlerin fermentasyonunu sağlamak için kullanılan madde. **12-** Beyin, göz, kulak, burun, ağız vb. organları kapsayan bölüm; kafa; ser. - Uzun deneme ve gözlemler sonucunda söylenerek halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte söz, darbimesel. - Düşünce, görüş, fikir. **13-** Lübnan'daki Bekaa Vadisi'nden doğup ve Hatay'dan Akdeniz'e dökülen nehrin adı. - Ülkemizin plaka kodu. **14-** Yerin derin katmanlarından gelen sıcak, içinde sağlığa yararlı erimiş

özdekler ve gazlar bulunan suların çıktığı kaynak, ılıca.
- İçine bazı şeyler koymak için huni biçiminde bükülmüş kâğıt kap. 15- Ritimli olmayan, düzensiz. - Özellikle Hz. Süleyman ile Sebe' melikesi Belkıs'ın, Salih ve Lût peygamberlerin kıssalarını işleyen, kelime anlamı karınca olan, Kur'an-ı Kerim'in yirmi yedinci suresinin adı.

YUKARIDAN AŞAĞI

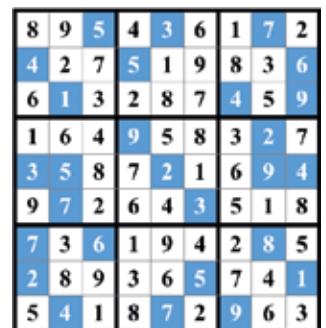
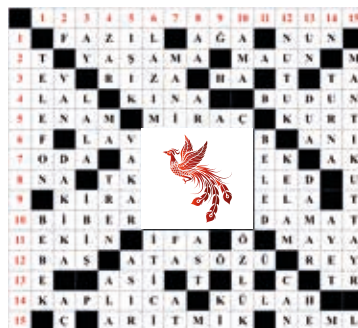
1- Graham Bell tarafından icat edilen, birbirinden uzakta bulunan kişilerin konuşmasını veya iletişime geçmesini sağlayan aygıt. - Yenidoğan çocuk. **2-** Doğu Anadolu Bölgemizde yer alan bir ilimiz. - Bir saatin altmışta birine tekabül eden zaman aralığı. - Acıkmış olan. **3-** Kamer. - Osmanlı Devleti'nde şehzadeleri eğitmek için görevlendirilen mürebbilerin genel adı. - Orta oyununda bir karakter. **4-** Hücre veya moleküllerden oluşan ve bitkilerin çeşitli bölümlerini bir kın gibi saran ince tabaka, cidar, çeper. - Eski dilde su, âb. - Demir yolunda yolcu ve yük taşımakta kullanılan, bir veya birkaç lokomotif tarafından çekilen vagonlar dizisi, katar. - Karışık renkli, çok renkli. **5-** Cisimleri görmeyi, renkleri ayırt etmeyi sağlayan fiziksel enerji, nur, şavk. - Ağırbaşlılık. - Yüz yıllık zaman dilimi. **6-** Gerekli olan. - Soğuk, benimsenilmeyen, sevilimsiz, sevilmeyen, beğenilmeyen, antipatik kişi anlamında bir sıfat; çekici tersi. **7-** Türk Halk Edebiyatı'nın klasik türlerinden olan, küçük manzum eserler. - Müzikte bir nota. — Binme, yük çekme, taşıma gibi hizmetlerde kullanılan tek tırnaklı bir hayvan. **8-** Anadolu Ajansı'nın kısaltması. - 100m2 değerinde ölçü birimi. - Rütbe veya kıdemce küçük olan asker. **9-** Bununla beraber anlamında kullanılan bir bağlaç. **10-** Görme engelli. - Bir şeyin durumu, vasfı. **11-** Adını ilk ayette yer alan şehirler, kentler anlamında ki sözcükten alan, Kur'an-ı Kerim'in doksanıncı suresi. **12-** Mustafa Kemal Atatürk'ün 1919-1927 yılları arasındaki tarihi olayları içeren konuşması; Söylev. - Konusu, amacı ve ekolleri dikkate alınarak farklı şekillerde tanımlanabilen ancak en geniş anlamda İslâm dininin ana ilkelerini konu edinen ilim. - İnsan ve hayvanlarda yaşamayı sağlayan ve ölümle vücuttan ayrılan madde dışı varlık, ruh. **13-** Öğütülerek toz durumuna getirilmiş tahıl. - İnsanın bütün benliğiyle Allah'a yönelerek madî ve manevî isteklerini O'na arz edişi. - Canlı varlıklarda kanın veya besleyici sıvıların dolaştığı kanal. - Helyum elementinin kimyasal simgesi. **14-** Avrupa ve Kuzey Afrika'da toplu olarak yaşayan, ırı gövdeli, sınıfında en uzak mesafeye göç edebilen; Türk Hava Yolları'nın da sembolü olan kuş türü. - Kur'an-ı Kerim surelerini oluşturan kısımlardan her biri. **15-** Kuşların Simurg'a ulaşmak için çıktığı yolculuğu hikâye edinen, alegorik bir anlatımla tasavvuf kültürünü işleyen, Ferîdüddin Attâr tarafından kaleme alınan, İslam edebiyatının en önemli eserlerinden biri olarak kabul edilen, Türkçe karşılığı "Kuşların Dilinden" olan manzum eserin adı.

SUDOKU KURALLARI

Oyunun amacı dokuzar hücreden oluşan 9 eşit kutuya bölünmüş bir alan üzerinde sayıları tekrar etmeyecek şekilde dizmeyi başarmak. Her satır ve sütunda 1'den 9'a kadar olan sayıları sadece bir kez kullanarak dizmeniz gerekiyor. Aynı şekilde çizgilerle ayrılmış her kutu içerisinde de 1'den 9'a kadar olan sayılar da sadece bir kez kullanılmak zorundadır. Sudoku, hem zevkli bir bulmaca hem de iyi bir zihin jimnastiğidir. İyi eğlenceler.

ÇÖZÜMLER

ABDULLAH PEHLİVAN

“Çocuklarınız arasında adaletli davranın,
çocuklarınız arasında adaletli davranın!”

Ebû Dâvud, Büyû' (îcâre), 83.

MERDİVEN

Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden
Eteklerinde güneş rengi bir yığın yaprak
Ve bir zaman bakacaksın semaya ağlayarak...

Sular sarardı... Yüzün perde perde solmakta
Kızıl havaları seyret ki akşam olmakta...

Eğilmiş arza, kanar, muttasıl kanar güller
Durur alev gibi dallarda kanlı bülbüller
Sular mı yandı? Neden tunca benziyor mermer?

Bu bir lisân-ı hafîdir ki rûha dolmakta
Kızıl havaları seyret ki akşam olmakta...

AHMET HAŞİM

